

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA 2020-2024

Päivitys 2022-2024

Sisällysluettelo

1. YHTEINEN OSA	5
1.1 Johdanto	5
1.2 Säädösperusta	5
1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet	5
1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys	6
2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ	7
2.1 Toimialue	7
2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät	7
2.3 Koulutus.....	8
2.5 Laatujärjestelmä	8
2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä	9
2.7 Viestintä.....	9
2.8 Valvonnan maksullisuus	10
2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	10
2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi	11
3. VALVONNAN TOIMIALAT	12
3.1 Yleistä	12
3.1.1 Riskinarviointi	12
3.1.2 Delegoinnit	12
3.2. Häiriötilanteisiin varautuminen.....	12
3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa	12
3.2.2 Epidemioiden selvittäminen.....	12
3.3. Koronatilanteen huomioiminen suunnitelmakaudella.....	13
ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2020-2024.....	14
4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet	14
4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma	14
4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet	15
4.1.3 Laatujärjestelmä	15
4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin	15
4.1.5 Jäljitettävyys	15
4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta	16
4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen	16
4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma.....	16

4.3.2	Valvontakohteet.....	16
4.3.3	Valvontakohderekerit ja niihin merkittävät tiedot.....	18
4.3.4	Omaavalonnan valvonta.....	19
4.3.5	Tarkastusten suunnittelu ja toteutus.....	20
4.3.6	Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2022.....	22
4.3.7	Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö.....	22
4.3.8	Näytteenotto ja näytteen tutkiminen.....	23
4.3.9	Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet.....	24
4.3.10	Seurantaohjelmat.....	24
4.3.11	Valvontakirjanpito.....	24
4.3.12	Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset.....	24
4.4	Elintarvikevalvonnan seuranta ja raportointi.....	25
4.4.1	Raportoinnin aikataulut.....	25
4.4.2	Elintarvikevalvonnan auditoinnit.....	26
4.4.3	Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi.....	26
4.5	Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot.....	26
4.5.1	Ruokamyrkytyssepidemioiden selvittäminen.....	27
4.6	Viestintä.....	27
5.	TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020 – 2024.....	28
5.1.	Yleistä.....	28
5.2.	Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet.....	28
5.3	Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet.....	29
5.3.1	Talousvesi.....	29
5.3.2	Terveydellisten olojen valvonta suunnitelmallisen valvonnan kohteissa.....	30
5.3.3	Saunat ja ihonkäsittely.....	30
5.3.4	Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa.....	31
5.3.5	Uimavesien valvonta.....	31
5.3.6	Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät.....	32
5.4.	Tarkastusten sisältö.....	35
5.5.	Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät.....	35
5.5.1	Tarkastuksiin käytettävä aika.....	35
5.5.2	Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen.....	36
5.6.	Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen.....	37
5.6.1	Talousvesi.....	37
5.6.2	Uimavesi.....	38
5.6.3	Puhtausnäytteet ja muut näytteet.....	38

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa	39
5.7. Käytettävät laboratoriot.....	39
5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	39
6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA	40
6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020-2024 ja painopisteet.....	40
6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät	41
6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely.....	41
6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen.....	41
6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät	41
6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	41
6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät	42
6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus	42
6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta.....	42
6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	43
6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika	43
6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys.....	43
6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika	43
6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	44
7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2020-2024	45
7.1 Perusteet ja tavoite.....	45
7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle	46
7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma	47
7.2 Henkilöressurit, vastuualueet ja työnjako	47
7.2.1 Eläinlääkäripalvelut.....	48
7.2.2 Henkilökunnan täydennyskoulutussuunnitelma ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen	48
7.2.3 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen.....	48
7.2.4 Eläinlääkärin tehtäviksi säädetyt valvontatehtävät	49
7.3 Tietojärjestelmät.....	49
7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö	49
7.4 Yhteistyö ja viestintä	49
7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus.....	49
7.4.2 Erityistilanneviestintä.....	50
7.5 Maksut	50
7.6 Eläinten terveyden valvonta	50
7.6.1 Hankkeet.....	50
7.6.2 Eläintautivalmius.....	50

7.6.3 Eläintautien ilmoittaminen	51
7.6.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot.....	51
7.6.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu	51
7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkkailu	52
7.6.7 Muu eläintautitarkkailu.....	52
7.7 Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tarkkailu.....	52
7.8 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti.....	52
7.8.1 Sisämarkkinakauppa	53
7.8.2 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen tarkkailu	54
7.9 Eläinten hyvinvoinnin tarkkailu	54
7.9.1 Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkkailu	55
7.9.2 Eläinkuljetukset.....	56
7.9.3 Teurastamot ja pienteurastamot	56
7.10 Sivutuotetarkkailu	56
7.10.1 Eläimistä saatavat sivutuotteet.....	56
7.10.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden tarkkailu.....	57
7.11 Täydentävien ehtojen tarkkailu.....	58
7.12 Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen.....	58
7.12.1 Peruseläinlääkäripalvelut.....	58
7.12.2 Sisältö	59
7.12.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	59
7.12.4 Yksityinen palvelutarjonta.....	59
7.12.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu	59
7.12.6 Saatavuus- ja laatuvaatimukset	60
7.12.7 Toimitilat.....	61
7.12.8 Välinresurssit	61
7.12.9 Ostopalvelut.....	61
7.13 Seuranta, arviointi ja raportointi.....	61
7.13.1 Kunnan suunnitelma	61
7.13.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi.....	61
7.13.3 Muu raportointi	62

1. YHTEINEN OSA

1.1 Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu terveydensuojelu, elintarvikkeiden, tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö edellyttää kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman. Tampereella Yhdyskuntalautakunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyy ympäristöterveyden valvontasuunnitelman, joka toimitetaan Länsi- ja Sisä- Suomen aluehallintovirastoon. Jaoston päätökset löytyvät Tampereen kaupungin verkkosivuilta.

Tämä suunnitelma on laadittu viisivuotiskaudeksi 2020-2024 ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

1.2 Säädösperusta

Elintarvikelaki (297/2021)

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Terveydensuojelulaki (763/ 1994)

Tupakkalaki (549/2016)

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009)

Säteilylaki (859/2018) 15 §

Ympäristönsuojelulaki (1018/2018) 24 §

Tartuntatautilain muutos (447/2021) 59 b §

1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on varmistaa korkealaatuinen ympäristöterveydenhuollon valvonta, mikä edellyttää, että valvonta on suunnitelmallista, sitä tehdään riittävin voimavaroin ja se on oikein kohdennettua, tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa.

Valvonnalla varmistetaan ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen toiminnanharjoittajia ja kuluttajia neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin. Valvontaviranomaisen on myös seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi.

Valvontaviranomaisen toimien tulee olla hyvän hallinnon mukaisesti suhteessa epäkohtiin, eikä tuotteiden tai palveluiden tarjoamista tule rajoittaa enempää kuin on tarpeen. Toimijalle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi hallintolaissa esitetyllä tavalla.

Valvontakeinot ja valvonnan kohdentaminen valitaan siten, että valvonta on mahdollisimman vaikuttavaa. Erityisesti suunnitelmallista valvontaa on kohdennettava riskiperusteisesti. Ohjelmakauden 2020-2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan ohjelman mukaan edistää esim. Seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- Arvio- ja ohjauskäynnit
 - Tampereen valvontayksikköön tehtiin AJO-käynti vuonna 2019. Yksikössä on tehty käynnillä esitettyjä kehitystoimenpiteitä (esim. Delegoitu parveketupakointikiellot viranhaltijoille)
- Viranomaisyhteistyö
 - Viranomaisyhteistyöhön tullaan panostamaan tulevalla suunnitelmakaudella. Yhteistyötä on kuvattu toimialakohtaisissa suunnitelmissa.
- Yhteistyö toimijoiden kanssa
 - Toimijoiden omavalvontaa tuetaan, järjestetään toimialakohtaista ohjausta ja neuvontaa, kehitetään sähköisiä palveluja
- Varautuminen
 - Häiriötilannesuunnitelma päivitetään ohjelmakaudella ja varmistetaan sen integroiminen kaikkien alueen kuntien valmiussuunnitelmiin

Valvontaa tulee suunnata riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joissa sille on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteista valvonnan kohdentamista. Pääsääntöisesti valvontaa on syytä painottaa niissä kohteissa, joissa puutteita on todettu ennenkin. Valvontaa voidaan harkita kevennettäväksi silloin, kun kohteen on todettu hoitavan veloitteensa asianmukaisesti. Kuntien tulee omalla alueellaan arvioida riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentaa valvontaa sen mukaan. Valitustapauksiin liittyvä valvonta on tehtävä ensisijaisesti ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta.

Valvonnalla tarkoitetaan tarkastustoiminnan lisäksi myös muita lainsäädännön noudattamiseen ja terveellisen elinympäristön turvaamiseen tähtäviä valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Valvontaa tukeva toiminta voi myös korvata suunnitelmallista valvontaa. Valvonnan tehokkaan kohdentamisen ja vaikuttavuuden kannalta on tärkeää arvioida, miten valvontaa voidaan kehittää ja hyödyntää uusiakin toimintamuotoja. Uudella valvonnan perusmaksulla on haluttu varmistaa ja vahvistaa ennakoivaa yhteistyötä ja neuvontaa.

Kunnan valvontasuunnitelma on tehty valvontatarpeen perusteella. Käytettävissä olevat valvontaresurssit eivät vaikuta valvontatarpeeseen eivätkä sen mukaiseen tarkastustiheyteen.

1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys

Tampereella ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisena toimii Yhdyskuntalautakunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto.

Valvontaviranomaisella on oltava palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja riittävän kokemuksen omaavaa henkilöstöä.

2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ

2.1 Toimialue

Ympäristöterveydenhuollon toimialueena on 1.1.2015 alkaen Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

Ympäristöterveyden yleiset toimipisteet (3 kpl) sijaitsevat Tampereella, Kangasalla ja Valkeakoskella. Praktikkoeläinlääkäreiden vastaanotot (5 kpl) sijaitsevat Tampereen Lielahdessa, Orivedellä, Kangasalla, Valkeakoskella ja Urjalassa.

Tampereen ympäristöterveysyksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki yth:n toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät

Tampereen ympäristöterveysyksikössä on yhteensä 51 virkaa/toimea. Yksikköä johtaa ympäristöterveyspäällikkö (ympäristö- ja elintarvikehygienian erikoiseläinlääkäri). Hänen lisäksi yksikössä työskentelee elintarvikevalvonnan esimiehenä toimiva ympäristöinsinööri, terveydensuojelun esimiehenä toimiva terveysinsinööri, 2 hygieenikkoeläinlääkäriä, neljä valvontaeläinlääkäriä, yhdeksän praktikkoeläinlääkäriä, 30 ympäristöinsinööriä/terveystarkastajaa ja kaksi toimistosihteerä. Ympäristöterveyspäällikkö toimii toistaiseksi eläinlääkintähuollon esimiehenä. Terveydensuojeluun esitetään perustettavaksi uusi ympäristöinsinöörin virka 1.1.2022 alkaen. Ympäristöterveydessä palkataan myös määräaikaista korkeakouluharjoittelijoita.

Suunnitelmat voimavarojen jakautumisesta on esitetty toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

Henkilöstön vuosilomien ja lyhyiden poissaolojen aikana tehtävät hoidetaan tiimin toimesta. Muiden pidempien poissaolojen ajaksi pyritään saamaan ulkopuoliset sijaiset.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan järjestettäväksi kuuluvat eläinlääkäripalvelut sekä suurten eläinten päivystys toteutetaan omana tuotantona.

Pieneläinten päivystysaikaiset eläinlääkäripalvelut on kilpailutettu 2018 ja sopimus Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n (Evidensia Nekala, Evidensia Toijala ja Evidensia Hattula) kanssa koskee vuosia 2019 - 2020 + 2 optiovuotta (2021 – 2022).

Valvontatietoja on kirjattu kahteen erilliseen valvontatietojärjestelmään, mikä on laskenut toiminnan tehokkuutta. Tavoitteena on tulevilla suunnitelmakaudella siirtyä käyttämään pelkästään yhtä valtakunnallista VATI-järjestelmää, josta voidaan hoitaa myös valvonnan laskutus. Sähköisen arkistoinnin järjestelmän kehittämistyö on loppuvaiheessa. Valvontaeläinlääkäreillä ei ole tällä hetkellä käytettävissä VATI:n kaltaista valtakunnallista tietojärjestelmää.

Valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueet on huomioitu mahdollisuuksien mukaan valvonnassa ja toiminnan priorisoinnissa.

Taulukko 2.2.1 Suunnitelma resurssien jakautumisesta valvottaville toimialoille

Suunniteltu resurssi	htv
Terveydensuojelun valvonta	12,4
Tupakkalain valvonta	2,8
Elintarvikevalvonta	17,4
Eläinlääkäripalvelut	8,4
Eläinsuojeluvalvonta	3,0
Eläintautivalvonta	0,6*
<ul style="list-style-type: none"> Sis Sivutuotevalvonta 0,2 	
Avustava henkilökunta	3,5
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	3,5
Yhteensä	51,15

2.3 Koulutus

Valvontatehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää alan kehityksen sekä lainsäädännön ja siihen liittyvien tulkintojen jatkuvaa seuraamista. Tämän johdosta henkilöstölle varataan mahdollisuus osallistua alan koulutustapahtumiin ja aluehallintoviraston työkokouksiin tarpeellisessa laajuudessa. Tavoitteena on, että jokainen viranhaltija osallistuu vähintään yhteen ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään ajankohtaisia asioita käsittelevään koulutukseen tai työkokoukseen. Yksikössä järjestetään tarpeen mukaan sisäistä koulutusta esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyen. Henkilöstön koulutuksista pidetään kirjaa.

Koulutustavoite on 8 htp / viranhaltija.

Tampereen alueellinen ympäristöterveys järjestää Tampereella vuonna 2022 ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset opinto- ja neuvottelupäivät yhteistyössä Ympäristöterveyden Asiantuntijat Ry:n, STM:n sekä Ympäristö ja terveystiedon kanssa. Tampereen valvontayksikkö vastaa ohjelman suunnittelusta.

2.5 Laatujärjestelmä

Tampereen ympäristöterveydellä on oma laatujärjestelmä, jota ylläpidetään jatkuvasti. Laatujärjestelmä sisältää tietoja ja ohjeita valvontahenkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja –tekniikoista, tulosten tulkittamisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmä sisältää myös yksikön käytössä olevat lomakemallit. Lainsäädännön muutokset ja uuteen tietojärjestelmään siirtyminen vaativat laatujärjestelmän jatkuvaa uudistamista.

Laatujärjestelmää päivitetään tulevalle kaudella siten, että se sisältää ohjeistuksen sisäisistä auditoinneista.

2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä

Tampereen ympäristöterveyden käytössä on ollut vuodesta 2012 alkaen Facta-tietojärjestelmä, jonka kautta lähetettiin kohdetiedot ja valvontatiedot valtakunnalliseen tiedonkeruu-järjestelmään. Valtakunnallinen VATI-tietojärjestelmä tuli vuoden 2019 alusta korvaamaan em. järjestelmät, mutta tietoja ei pysty konvertoimaan VATI-järjestelmään. Valvontaeläinlääkäreillä ei ole tällä hetkellä käytettävissä VATI:n kaltaista valtakunnallista tietojärjestelmää, joten eläinsuojelu- ja eläintautiasioiden/-tapahtumien kirjauksiin on ollut välttämätön käyttää edelleen Facta-tietojärjestelmää. Tavoitteena on luopua Factasta vuoden 2022 alussa.

Tampere on osallistunut ja tulee osallistumaan mahdollisuuksien mukaan VATI-järjestelmän kehittämiseen. Toistaiseksi ollaan mukana valvontamaksun sekä järjestelmän kehittämissyöryissä, talous- ja uimavesivalvonnan sekä koulu- ja päiväkotivalvonnan ja huoneistojen valvontalomakkeiden kehityssyöryissä.

Tavoitteena on tulevalla suunnitelmakaudella siirtyä käyttämään pelkästään VATI-järjestelmää sekä ohjata viranomaiselle saapuvat ilmoitukset sähköiseen Ilppa-järjestelmään. VATI tulee olemaan jatkossa ympäristöterveydenhuollon asiarekisteri ja asiakirjojen arkistointi tapahtuu verkkovylyltä sähköiseen arkistoon (Tweb/Donna).

2.7 Viestintä

Viestintään kuuluvat asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen toimijoille, asukkaille ja valvontaluon kunnille. Neuvontaan ja opastukseen varataan työaika kaikkissa tehtäväryöryissä.

Asumisterveydessä on puhelinpäivystys, elintarvikevalvonnassa otetaan vastaan soittopyyntöjä Tampereen kaupungin asiakaspalvelupisteen kautta ja tarkastaja on tavattavissa sopimuksen mukaan. Elintarvikevalvonnalla ja terveydensuojeluryörymällä ovat omat erilliset palvelusähköpostit, joita seurataan päivittäin päivystäjän toimesta.

Palvelupiste Frenckell toimii edelleen tiedotuskanavana kuntalaisten suuntaan.

Ympäristöterveyden nettisivuilla annetaan ympäristöterveysvalvontaan liittyvää tietoa sekä tavallisille kuntalaisille että toiminnanharjoittajille. Ympäristöterveyden sivuilla on hyväksytty valvontasuunnitelma ja ympäristöterveyden taksa. <http://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/elintarvikevalvonta-ja-ymparistoterveys.html>

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan kaupungin tai ympäristöterveyden nettisivuilla sekä tarvittaessa lehtien tai muiden medioiden välityksellä. Tulevalla ohjelmakaudella pyritään lisäämään viestintää sosiaalisen median välityksellä. Ympäristöterveydessä ensisijainen tiedotusvastuu on yksikön päälliköllä. Toimialojen vetäjät vastaavat oman vastuualueensa tiedottamisesta. Tiedottamisessa noudatetaan Tampereen kaupungin viestintäsuunnitelmaa.

Viestinnässä panostetaan koko valvontayksikön alueelle tehtävään viestintään. Tiedotteet lähetetään valvontaluon kaikkiin kuntiin.

2.8 Valvonnan maksullisuus

Elintarvikelakiin sekä terveydensuojelulakiin tehtiin vuoden 2021 aikana muutokset, joilla lainsäädäntöön lisättiin ns. valvonnan perusmaksu, joka peritään laissa mainituilta kohteilta vuosittain 1.1.2022 alkaen. Maksu on kaikille sen piiriin kuuluville 150 €. Perusmaksu on valtiosääntöoikeudellisesti vero, koska maksun suorittamista ei ole sidottu toiminnanharjoittajan toimipaikoissa tosiasiallisesti suoritettuihin valvontatoimiin. Perusmaksu on toiminnanharjoittajille uusi ja sen perusteena on kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontarakenteen selkeyttäminen sekä maksukertymien parantaminen. Valvonnan perusmaksu peritään suoraan lain perusteella (elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki), eikä maksua vahvisteta kunnan taksassa. Taksaan on kuitenkin lisätty maininta valvonnan perusmaksusta ja viittaus elintarvike- ja terveydensuojelulakiin, jotta toimijat voivat nähdä taksasta kaikki ympäristöterveydestä tulevat maksut.

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu mm. hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Valvontamaksut pyritään määrittelemään siten, että niillä katettaisiin suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Taksan kattavuutta ja maksujen suuruutta tarkistetaan säännöllisesti, kuitenkin vähintään kahden vuoden välein. Tampereen Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto päivittää taksaa tarvittaessa.

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnalla on oikeus periä viivästyskorkoa. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, peritään viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n i momentin tarkoittaman korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta peritään viiden euron suuruinen viivästysmaksu, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöön on kirjattu keskusvirastoille velvollisuus korvata kunnille sellainen työ, joka liittyy keskusvirastojen pyytämiin tehtäviin, jotka eivät lain mukaan kuulu kunnalle. Tämä koskee keskusvirastoista kuntien toimeenpantavaksi ohjaamia tarkastuksia, näytteenottoa, tutkimuksia ja selvityksiä, jotka laissa säädetään viraston tehtäviksi tai jotka liittyvät viraston ohjeiden valmisteluun.

2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Tampereen ympäristöterveyden käyttämät laboratoriot ovat Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY) tai työterveyslaitoksen laboratorio. Laboratoriota valittaessa otetaan huomioon Ruokaviraston hyväksymät analyysivalikoimat, näytteiden lähettäminen, kuljetus ja toimintavarmuus. Laboratoriopalvelut tullaan kilpailuttamaan vuoden 2022 aikana.

Elintarvikevalvonnalla on sopimus elintarvike- ja ympäristönäytteiden tutkimisesta Tampereella sijaitsevan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)-laboratorion kanssa. Ruokavirasto on hyväksynyt laboratorion elintarvikelain nojalla viranomaisnäytteitä tutkivaksi laboratorioksi.

Terveydensuojelulainsäädännön mukaisia näytteitä tutkivan laboratorion tulee olla Ruokaviraston hyväksymä. Toiminnanharjoittaja voi myös itse kilpailuttaa laboratorion. Esimerkiksi Tampereen Vedellä on sopimus KVVY:n laboratorion kanssa.

2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään paikallisen ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan valvontakohdetyypeittäin.

Arviointikohde

Suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus

Tarkastelu ja selvitys

- kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus
- valtakunnallisten ja omien painopisteiden valvonnan toteutuminen
- tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle

Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)

- toteutuneiden tarkastusten lukumäärä
- näytteet ja analyysit
- valvontahankkeisiin osallistuminen

Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

- valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen

Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus

- voimavarojen määrä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen, valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan
- selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin
- erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan (VYHA)
- valvonnan tehokkuuden toteutuminen (verrataan keskusvirastojen ohjeisiin)

Toiminnan kehittämistarpeet

- toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella

Arviointi- ja ohjauksenkäynnit

- havaitut hyvät toimintatavat, kehitettävää, korjattavaa

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi tehdään Facta-, VATI- ja VYHA -järjestelmien avulla ja siitä laaditaan arviointiraportti toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

3. VALVONNAN TOIMIALAT

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveystlain 1 §:ssä ja edellä tämän suunnitelman kohdassa 1.2 mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Riskinarviointi ja -luokitus ovat erilaisia eri toimialoilla. Riskinarviointi esitetään tarkemmin toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

3.1.2 Delegoinnit

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille. Päätös on nähtävissä kaupungin nettisivuilla <http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatoksenteko.html>

3.2. Häiriötilanteisiin varautuminen

3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa

Varautuminen on yksi ohjelmakauden painopistealueista. Elintarvike-, ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että kunnan valvontaviranomaisten on ennakolta varauduttava häiriötilanteisiin. Tampereen ympäristöterveyden suunnitelma häiriö- ja erityistilanteisiin varautumisesta päivitetään ohjelmakaudella. Tavoitteena on varmistaa häiriötilannesuunnitelman kytkeytyminen yhteistoiminta-alueen kuntien yleiseen varautumiseen. Tavoitteena on myös jatkossa osallistua yhteisiin harjoituksiin.

3.2.2 Epidemioiden selvittäminen

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon nimeää elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Epidemiatyöryhmän toiminta on kuvattu laatujärjestelmässä ja valmiussuunnitelmassa.

Ympäristöterveyden edustajat huolehtivat elintarvikkeisiin, talousveteen ja valvontakohteisiin liittyvistä selvityksistä ja viranomaisnäytteenotosta, terveydenhuollon edustajat taas altistuneisiin liittyvistä toimenpiteistä. Ympäristöterveys tekee elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden (yli viiden henkilön epäilytapauksista) epäily- ja selvitysilmoitukset valtakunnalliseen ruokamyrkytyssepidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY –tietojärjestelmään). Aluehallintovirasto, Ruokavirasto ja THL pääsevät tarkastelemaan järjestelmään tallennettuja epidemioiden selvitystietoja. Valvira pääsee tarkastelemaan vesivälitteisistä epidemioista tehtyjä selvityksiä.

Viestintää koordinoi työryhmän puheenjohtaja. Epidemioihin liittyvä viestintä hoidetaan yhteistyössä kaupungin viestintäyksikön kanssa ja kaupungin viestintäsuunnitelmaa noudattaen ja kaikki valvonta-alueen kunnat huomioiden.

Ruokamyrkytys-epäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AVIa ja Ruokavirastoa.

3.3. Koronatilanteen huomioiminen suunnitelmakaudella

Keväällä 2020 alkanut koronapandemia vaikuttaa ympäristöterveyden valvontaan monella tavalla suunnitelmakaudella. Pandemiatilanteessa hyvän hygienian merkitys sekä ohjauksen ja neuvonnan tarve on kasvanut. Normaali tarkastustoiminta voi keskeytyä. Tarkastusten rinnalle on lisätty toimialakohtaista ohjausta ja ohjeistusta. Samalla pyritään löytämään vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa valvontaa.

Oma toimintakyky varmistetaan siten, että tarkastajat eivät kokoonnu yhteen. Paikanpäällä tapahtuvat tarkastukset pidetään lyhyinä, niitä täydennetään tarvittaessa teams- tai puhelinneuvotteluilla sekä asiakirjatarkastuksilla. Tarkastuksilla pidetään turvavälit ja käytetään ohjeistuksen mukaan suojaimia, joita työnantaja on varannut henkilöstön käyttöön. Tarkastuksille mennään vain täysin oireettomana. Erityisesti asunnontarkastuksilla varmistetaan, että myös asukkaat ovat oireettomia.

Ympäristöterveydenhuollolle tulee yhteydenottoja liittyen tartuntatautiviranomaisen valvontaan kuuluviin tehtäviin. Tampereen alueelliseen ympäristöterveyteen on perustettu palvelusähköposteja tartuntatautivalvontaan liittyviä yhteydenottoja varten: ymparistoterveys@tampere.fi kuntalaisten yhteydenottoja varten sekä toinen palvelusähköposti viranomaisten yhteydenottoja varten. Vuonna 2021 tuli voimaan tartuntatautilain tilapäinen muutos, jolla ympäristöterveyden viranomaisille lisättiin mahdollisuus valvoa tartuntatautilain nojalla annettuja rajoituksia ja velvoitteita oman valvonnan ohella sekä tehdä valvontaa tiettyihin kohteisiin tartuntatautiviranomaisen pyynnöstä. Tämä on lisännyt maksuttoman valvonnan määrää, ja osin heikentänyt suunnitelmallisen valvonnan toteuttamista ja vähentänyt valvonnasta saatuja maksutuloja. Tartuntatautilain muutos on voimassa vuoden 2021 loppuun saakka, mutta sitä tullaan todennäköisesti jatkamaan vuodelle 2022.

Suunnitelmallisia tarkastuksia joudutaan perumaan aikaisempaa matalammalla kynnyksellä koska tarkastuksille voidaan mennä vain täysin oireettomana. Myös lasten on jäätävä kotiin pientenkin oireiden vuoksi ja tämä lisää vanhempien poissaoloja.

Tulevalla ohjelmakaudella lisätään yhteistyötä toimijoiden ja viranmaisten kesken sekä käytetään koronatilanteesta saatu kokemus häiriötilannesuunnitelman päivittämiseen.

ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2020-2024

Päivitys vuosille 2022-2024

4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet

4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma

Ruokaviraston luonnos "Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024" oli lausunnolla syksyllä 2020. Vuodelle 2022 on vahvistettu painopistealueet, jotka on otettu huomioon Tampereen kaupungin valvontasuunnitelmassa.

Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma on laadittu Ruokavirastossa kaikkien elintarvikeketjun valvontaviranomaisten yhteistyönä. Se sisältää kuvauksen siitä, miten alkutuotannon ja elintarvikkeiden tuotannon, käsittelyn ja jakelun valvonta on Suomessa suunniteltu toteutettavaksi ja järjestetty lopputuotteiden turvallisuuden ja lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. VASUssa on määritelty valvonnan strategiset vaikuttavuus- ja toiminnalliset tavoitteet, linjaukset ja painopisteet. Strategisten vaikuttavuuspäämäärien edistämiseksi viranomaisvalvonnalle on elintarvikeketjun valvonnan koordinaatioryhmässä sovittu yhteiset kehitysteemat:

- Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio
- Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä
- Valmius ja kriisinhallinta

Näistä kehitysteemoista, aikaisemmista valvontatuloksista ja muista suunnitteluun vaikuttavista tekijöistä (uudet riskit, uusi tieteellinen tieto, auditointien tulokset, lainsäädännön muutokset, toimintaympäristön muutokset) johdetut valvonnan painopisteet vuosille 2021-2024 on esitetty taulukossa 4.1.1 Toimenpidetaulukko elintarviketurvallisuus, lopullinen.

Kunnan tehtävänä on suunnitelman mukaan huolehtia elintarvikelain mukaisesta valvonnasta alueellaan. Kunnan elintarvikevalvontatehtäviä ovat:

kunnan valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen hyväksyminen ja ilmoitusten käsittely;

alkutuotantopaikkojen, elintarvikehuoneistojen, eläinperäisten elintarvikkeiden EU-sisäkaupan valvonta ja muiden elintarvikealan toimijoiden (ml. maahantuojien) olosuhde- ja tuotevalvonta sekä omavalvonnan valvonta;

kotimaassa tuotettujen elintarvikkeiden ja elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden valmistuksen ja tuonnin valvonta; sekä

kaupan ketjussa olevien elintarvikkeiden ja niiden markkinoinnin valvonta (ml. luomuelintarvikkeet).

Kunnalla on valvontatehtäviä myös liittyen Puolustusvoimien eräisiin ulkopuolisten tahojen Puolustusvoimille tuottamiin ravitsemispalveluihin sekä Valviran ohjaamaan alkoholimyymälöiden ja varastojen valvontaan. Kunnan valvottavana ovat tukkumyyjien ns. verolliset alkoholijuomavarastot, samoin kuin alkoholijuomien valmistuspaikan tai tilaviinimyymlän yhteydessä toimivat muut elintarvikehuoneistot.

Kunnan tehtäviin kuuluvat elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen, valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen AVILLE ja

Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen osallistuu myös elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyön järjestämiseen kunnassa ja valvoo eläinsuojelulain noudattamista kunnan alueella.

4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelaissa nämä päämäärät on kirjattu lain tarkoitusta kuvaavaan 1 §:ään. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn sekä elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan sekä suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla.

Viranomaisen on tarvittaessa annettava toimijalle tarpeellisia ohjeita (hallintolaki 434/2003 8 §) ja kehotuksia elintarvikesäännösten noudattamiseksi (elintarvikelaki 40§). Toiminnan määräystenmukaisuus parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä ja menestymismahdollisuuksia markkinoilla sekä pienentää esimerkiksi takaisinvedoista johtuvia yrittäjän taloudellisia kustannuksia.

4.1.3 Laatujärjestelmä

Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja noudattaa sitä. Laatujärjestelmiä koskevista vaatimuksista säädetään valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5 ja 12 artiklassa. Laatujärjestelmä tulee rakentaa paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi. Valvonta-asetuksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen on harjoitettava virallista valvontaa dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti.

Tampereen elintarvikevalvonnalla on laatujärjestelmä, jota päivitetään vuosittain vastaamaan lainsäädäntö- ja tietojärjestelmämuutoksia. Laatujärjestelmässä on tietoja ja ohjeita virallista valvontaa harjoittavalle henkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja -tekniikoista, tulosten tulkitsemisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmässä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet ja malliasiakirjat. Malliasiakirjoja käytetään aina, kun se on mahdollista.

4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin

Valvontaviranomaisten on varauduttava erityistilanteisiin oman toimintansa osalta ja laadittava erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma (valvonta-asetus 115 artikla).

4.1.5 Jäljitettävyys

Elintarvikelaki kattaa koko ketjun pöytästä ja siihen perustuvalla valvonnalla turvataan, että elintarvikkeet ovat määräystenmukaisia. Jäljitettävyys on elintarviketurvallisuuden kannalta keskeinen tekijä ja sen avulla voidaan ongelmatilanteissa poistaa määräystenvastaiset elintarvikkeet kohdennetusti markkinoilta ja antaa kuluttajille oikeaa ja riittävää tietoa tilanteesta. Jäljitettävyys on tärkeää myös selvitetessä elintarvikkeesta annettavien tietojen totuudenmukaisuutta tai muuta määräystenmukaisuutta.

4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta

Aluehallintovirastojen tehtävät elintarvikevalvonnassa ovat kuntien valvontasuunnitelmien ja niiden toteutumisen arviointi sekä lainsäädännön ja ohjeistuksen kouluttaminen kunnille. Tehtävien toteuttamisen välineinä aluehallintovirastot käyttävät kuntien valvontaan kohdistuvia auditointeja ja työnohjauspäiviä. Lisäksi aluehallintovirastot osallistuvat valvontahankkeiden organisointiin.

4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen

4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveyden yhteinen valvontasuunnitelma on laadittu noudattaen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman luvussa 2 esitettyjä periaatteita. Suunnitelma sisältää rekisteröityjen ja hyväksytyjen elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen (elintarvikelaki 8 ja 9 §) sekä hyväksytyjen (11 §) ja rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen (10 §) sekä kontaktimateriaalialan toimijoiden (elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita valmistavat tai markkinoille saattavat) (elintarvikelaki 13 §) toiminnan säännöllisen valvonnan. Hyväksymis- ja ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle jäävää alkutuotantoa ja muuta elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa. Valvontasuunnitelmassa määritellään tarkastusten sisältö, valvontakohteiden tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimääräisesti käytettävä työaika, viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen, valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

4.3.2 Valvontakohteet

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (elintarvikelaki 79 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot (elintarvikelaki 10 §) mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 12 §); liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, joka on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. huoneistosta tehdyn ilmoituksen;
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat) (elintarvikelaki 13 §); sekä
- elintarvikkeiden alkutuotantopaikat (elintarvikelaki 8 § ja 9 §). Alkutuotantopaikoista kohteet on kirjattu tiedossa olevin osin.

Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely

Alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettelystä on säädetty elintarvikelain 8-11 ja 13 §:ssä (Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta).

Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien tarvikkeiden markkinoille saattamisen ilmoittamisesta on säädetty elintarvikelaki 13 §:ssä.

Elintarvikelain 8 § 2 mom. sekä 10 § 2 mon. mainituista elintarvikealan ja alkutuotannon toiminnoista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Elintarvikelain 10 § mukaan ilmoitusta ei tarvitse tehdä, kun toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä sekä:

- elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;
- toimija on yksityinen henkilö; tai
- toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä luonnonvaraisten kasvien, sienten tai riistan alkutuotannosta tai kasvien tai sienten alkutuotannosta.

Valvontakohteiden hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Myös laajamittaiselle itujen alkutuotannolle on haettava hyväksymistä. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vrk:n kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä. Laitoksen hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 11§). Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksessään ehtoja terveysvaaran ehkäisemiseksi. Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

Valvontakohteesta ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarviketoiminnasta valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Tampereen kaupungin elintarvikevalvonnassa käytetään Ruokaviraston laatimia malliasiakirjoja nro 10119/1 elintarvikehuoneiston ilmoitusmenettelyssä ja malliasiakirja nro 10120/1 toimijalle annettavassa todistuksessa. Elintarvikevalvontaan saapuvat ilmoitukset käsitellään keskitetysti ja viimeistään kahden viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta. Ilmoitusten käsittelijä suorittaa ilmoituksen perusteella toimipaikan toiminnan alustavan riskinarvioinnin, laatii toimijalle todistuksen kuulumisesta elintarvikevalvonnan piiriin ja syöttää toimipaikan, toimijan ja toiminnan tiedot Facta- ja VATI-tietojärjestelmiin. VATI-tietojärjestelmästä tiedot siirretään valtakunnalliseen tietojärjestelmään.

Tampereen ympäristöterveydessä on otettu käyttöön valtakunnallinen digitaalinen Ilppa-ilmoitusjärjestelmä, joka täyttää saavutettavuus vaatimukset. Tavoitteena on ohjata ilmoitukset mahdollisimman kattavasti Ilppa-järjestelmän kautta, jolloin tiedot välittyvät suoraan VATI-järjestelmään.

Kontaktimateriaalialan toimipaikasta ilmoittaminen

Kontaktimateriaalialan toimijan on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toimipaikan sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 13 §).

Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta.

Elintarvikelain 8 §:ssä on lueteltu elintarvikealan ja alkutuotannon vähäriskisiä toimintoja, joista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen ei ole tarpeen, jos kunnan valvontaviranomainen saa tiedon alkutuotantotoiminnasta toiselta viranomaiselta.

4.3.3 Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot

Tampereen elintarvikevalvonnan elintarvikehuoneistojen, laitosten, alkutuotannon ja kontaktimateriaalialan toimijoiden tiedot ovat Facta – ja VATI -tietojärjestelmissä.

Elintarvikehuoneistot ja laitokset

Ruokavirastossa valmistettu keskitetty tietojärjestelmä VATI sisältää valvontakohteet ja valvontatiedot, joista on säädetty elintarvikelain 80 §:ssä. Keskitetty tietojärjestelmä tuottaa elintarvikelain 79 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen rekisterin, johon elintarvikevalvontakohteita valvovat viranomaiset siirtävät tietoja omista järjestelmistä.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Kunnan tulee pitää ajan tasalla alkutuotantopaikkarekisteriä elintarvikelain mukaisten tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Rekisteriin merkitään valvontakohteen tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritettut valvontatoimenpiteet sekä muut valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Kontaktimateriaalialan toimijat

Kunnan viranomainen merkitsee kontaktimateriaalialan toimijat valvontakohderekisteriin. Toiminnasta talletetaan rekisteriin Ruokaviraston määrittelemät tiedot.

Sivutuotealan toimijat

Kunnaneläinlääkärit valvovat hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan laitoksia. Lisäksi he valvovat Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, jotka eivät sijaitse teurastamoiden yhteydessä. Kunnaneläinlääkärit valvovat myös toimialueellaan muita paikkoja, joissa sivutuotteita kerätään, käsitellään, käytetään tai hävitetään.

Sivutuotealan valvontaa tehdään sekä elintarvikevalvonnassa että eläinlääkintähuollossa.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan:

- Poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset: Polttavat kokonaisia eläinraatoja
- Lantaa polttavat laitokset (jotka sijaitsevat eläintilalla)
- Varastointilaitokset: Varastoivat kerättyjä johdettuja (käsiteltyjä) sivutuotteita ennen niiden kuljettamista hävitettäväksi polttamalla, toimittamista hyväksytylle kaatopaikalle tai käytettäväksi polttoaineena
- Väliasteenlaitokset: Varastoivat kerättyjä käsittelemättömiä sivutuotteita tai suorittavat niille niin sanotun väliasteen toimia kuten pakastamista, suolausta tai paloittelua ennen niiden toimittamista lopulliseen määräpaikkaansa.

Toimivaltainen viranomainen valvoo hyväksytyttä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin. Laitoksen hyväksyntä voidaan peruttaa joko lopullisesti tai tilapäisesti, jos hyväksytty laitos ei enää täytä hyväksynnän edellytyksiä. Laitoksen on lopetettava toimintansa, jos viranomainen peruuttaa sen hyväksynnän tai ehdollisen hyväksynnän tapauksessa ei anna lopullista hyväksyntää.

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi toimialueellaan (muualla kuin teurastamon yhteydessä sijaitsevat):

- keräyskeskukset
- tilarehustamot

- tekniset laitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja tuotteita valmistavat ja käsittelevät laitokset, myös seerumeita, verituotteita ynnä muuta sellaista käsittelevät laitokset
- teknisten tuotteiden varastointilaitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja johdettuja tuotteita varastoivat laitokset
- sivutuotteita eläintarhaeläinten, kalansyötiksi kasvatettavien matojen ja toukkien sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokintaan käyttävät toimija
- luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikasta vastuussa olevat toimijat niin sanotut haaskatoimijat. Tiedot viedään haaskaruokintapaikkarekisteriin.

Toimivaltainen viranomainen valvoo rekisteröityjä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin.

Viranomainen voi kieltää toiminnan väliaikaisesti tai pysyvästi, mikäli havaitsee tai saa tiedon, että toiminnalle asetetut lainsäädännön vaatimukset eivät täyty ja toiminnasta voi siten aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Valvontayksikön alueella on yhteensä 28 hyväksyttyä tai rekisteröityä sivutuotealan laitosta: 17 polttolaitosta, 5 kompostointilaitosta, 3 teknistä laitosta, 1 keräyskeskus ja 1 muu rekisteröity toimija. Näihin tehdään tarkastuksia aluehallintoviraston laatiman suunnitelman mukaisesti. Sivutuotevalvonnasta on lisää kappaleessa 7.10.

4.3.4 Omavalvonnan valvonta

Voimassa olevan elintarvikelain mukaan kaikilla elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoilla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että toiminta täyttää elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset ja alkutuotantopaikoilla omavalvonnan kuvaus. Hyväksyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemukseen tulee liittää kuvaus omavalvonnasta (asetus elintarvikehygieniasta 318/2021).

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia omavalvontasuunnitelman täydentämistä, korjaamista tai muuttamista sekä siihen kuuluvia laboratoriotutkimuksia koskevia ohjeita ja kehotuksia.

Toimijan on kuvattava omavalvonnassaan myös sivutuotteiden tuotantoon liittyvät tavanomaiset toimintaohjeet ja menettelytavat sekä menettelytavat poikkeustilanteissa. Elintarvikealan laitoksessa HACCP-perusteista järjestelmää on sovellettava myös sivutuotteisiin.

Kontaktimateriaalialan toimijoiden omavalvonta perustuu komission antamaan asetukseen (EY) N:o 2023/2006 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista. Valmistajan tulee perustaa ja toteuttaa tehokas dokumentoitu laatu- ja turvallisuusjärjestelmä ja varmistaa sen noudattaminen.

Elintarvikelain muutoksella toteutetaan EU:n elintarvikelainsäädäntöön kirjattua periaatetta, jonka mukaan elintarvikealan toimija vastaa elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa elintarvikkeiden turvallisuudesta ja siitä, että toiminta täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Elintarvikelain muutoksen myötä elintarvikealan toimijalta ei enää vaadita erillisenä asiakirjana laadittua omavalvontasuunnitelmaa. Kuitenkin elintarviketurvallisuus perustuu jatkossakin suurelta osin toimijoiden toimivaan omavalvontaan.

4.3.4.1 Omavalvontatutkimukset

Elintarvikemääräyksissä erikseen säädetty omavalvontatutkimukset on tutkittava hyväksytyissä laboratorioissa. Muut elintarviketurvallisuuden ja omavalvonnan tutkimukset voidaan tehdä laboratorioissa, joilta ei edellytetä hyväksyntää. Muiden kuin elintarvikemääräyksissä säädettyjen tutkimusten tarpeellisuuden arviointi jää toimijan vastuulle. Merkittävä osa elintarvikemääräyksissä säädettyistä omavalvonnan tutkimuksista sisältyy elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista annettuun komission asetukseen (EY) N:o 2073/2005. Ruokavirasto on antanut ohjeen nro 10501/1 asetuksen soveltamisesta.

4.3.5 Tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Valvontaohjelma-asetuksessa (VnA 78/2011) tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen asiantuntijan säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus: tarkastus voi sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden taikka tarjottavien palveluiden terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi.

Tarkastukseen kuuluu valmistautuminen, tarkastuksen suorittaminen ja tarkastuskertomuksen laatiminen sekä kirjaukset. Valmistautumiseen kuuluu mm. perehtyminen hyväksymis- ja ilmoitusasiakirjoihin, aiempiin valvontatietoihin sekä tarkastuksessa tarvittaviin tausta- ja muihin tietoihin.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueella elintarvikevalvonta ei käytä elintarvikelain mukaisissa valvontatehtävissä ulkopuolista asiantuntijaa.

4.3.5.1 Valvontakohteiden tarkastustiheys, riskiluokitus ja tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastustiheyteen vaikuttavat riskiluokitus, joka perustuu valvontakohteen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen sekä riskien arviointiin, ja se, miten valvontakohteet hallitsee riskit omavalvonnallaan.

Tampereen elintarvikevalvonnan käyttämä valvontakohteiden riskiluokitus perustuu Ruokaviraston ohjeeseen 10503/4, jossa on esitetty kohdekohtainen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva tarkastuskertojen määrä ja tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika. Ilmoitettu aika sisältää tarkastukseen, siihen valmistautumiseen ja tarkastuskertomuksen kirjoittamiseen tarvittavan ajan, mutta ei matka-aikaa. Taulukon ohjeellisia tarkastusmääriä laadittaessa on oletettu, että toiminta on ympärivuotista. Mikäli kohde on toiminnassa vain osan vuotta, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuisen toiminta-aikaan.

Alkutuotantopaikkojen keskimääräiset tarkastustiheydet on suhteutettu kunkin alkutuotantotyyppin vuotuisen toiminta-aikaan eikä kausiluontoisuutta tarvitse niiden osalta enää huomioida.

Valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaisia tarkastuskertojen määrää voidaan riskitekijöiden arviointiin perustuen vähentää korkeintaan 50 %. Tarkastuskertoja voidaan vähentää 50%, kun kohteen todetaan omavalvonnaltaan, rakenteiltaan, toiminnoiltaan ja tuotteiltaan täyttävän kaikki lainsäädännön vaatimukset erityisen hyvin ja se on saanut vähintään 6 peräkkäistä A-arvosanaa Oiva-järjestelmässä, ja kohteen riskiluokituksen mukainen perustarkastustiheys on vähintään 2 tarkastusta vuodessa. Perustarkastustiheyttä voidaan väliaikaisesti nostaa toistuvien epäkohtien tai vastaavien seikkojen vuoksi kohdekohtaisen arvion perusteella. Tarkastustiheyden vähentämisestä tai nostamisesta ilmoitetaan toimijalle kirjallisesti.

4.3.5.2 Tarkastus

Elintarvikevalvonta tekee tarkastuksia hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyyn, suunnitelmalliseen valvontaan, epäkohtien korjaamisen varmistamiseen, ruokamyrkytyspäily- ja valitustapauksiin, valvontapyyntöihin ja mahdollisiin projekteihin liittyen.

Elintarvikehuoneistot, jotka kuuluvat laitoksiin, on hyväksyttävä ja tarkastettava ennen toiminnan aloittamista.

Elintarvikealan toimijan, joiden toiminnan aloittamisesta on tehtävä ilmoitus, tarkastetaan Ruokaviraston ohjeen mukaisesti toiminnan alettua.

Ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamisen yhteydessä tehtävä ensimmäinen tarkastus pyritään tekemään yhden, kolmen tai kuuden kuukauden kuluessa ilmoitetun toiminnan aloittamisesta riippuen huoneistossa harjoitettavan toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Ensimmäisellä tarkastuksella selvitetään

elintarvikehuoneiston toimintaedellytykset ja tarkastuskohteen omavalvontasuunnitelma. Elintarvikehuoneiston ilmoituksen jälkeinen ensimmäinen tarkastus on suunnitelmallinen tarkastus.

Elintarvikevalvonta tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta. Tarkastuksen voidaan katsoa olevan ennakkoon ilmoittamaton silloin, kun toimija ei ehdi korjata tarkastettavaa asiaa ilmoittamisen ja tarkastuksen välisenä aikana. Aika, joka voi olla ilmoituksen ja tarkastuksen välillä, jotta tarkastus katsotaan ennakkoon ilmoittamattomaksi, riippuu näin ollen tarkastuksen luonteesta. Tarkastukset pyritään tekemään silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta joissakin tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa muulloinkin. Valvontakohteen asiakirjatarkastus voidaan tehdä myös elintarvikevalvonnan toimistolla.

Elintarvikelain 16 § mukaan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarvikehuoneiston tarkastuksesta kertova asiakirja Ruokaviraston määräämällä tavalla.

Valvontatiedot kirjataan VATI –tietojärjestelmään, josta ne lähetetään valtakunnalliseen Ruokaviraston ylläpitämään valvontarekisteriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään toimijalle joko sähköisesti tai postitse. Tarkastuskertomukset arkistoidaan arkistomuodostussuunnitelman mukaisesti Facta-tietojärjestelmän kautta sähköiseen Donna-arkistoon.

4.3.5.3 Oiva-järjestelmä

Oiva – järjestelmä on otettu käyttöön koko maassa 1.5.2013 alkaen. Oiva –tarkastukset on aloitettu elintarvikkeiden vähittäismyynnistä ja tarjoilusta ja on laajennettu vuoden 2015 alusta koskemaan valmistuspaikkoja, kuljetuksia, tukkuja, varastoja, liikkuvien elintarvikehuoneistoja ja virtuaalihuoneistoja. Laitosten (liha-, kala- ja maitoalan) Oiva-tarkastukset alkoivat 1.5.2015. Kuntien valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia voimassa olevan valvontasuunnitelman mukaisesti. Oiva–raportteja julkistetaan sitä mukaa, kun valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuomaan valvonnan tulokset kuluttajien käyttöön.

Oivassa kuntien valvontaviranomaiset arvioivat tarkastuksillaan yritysten elintarvikeeturvallisuutta. Oiva-raportissa tulokset on ilmaistu hymynaama-asteikon avulla. Mitä paremmin yritys täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset, sitä leveämpi on hymy. Aina, kun Oiva hymyilee, elintarvikeeturvallisuus on kuluttajan kannalta yrityksessä hyvää.

Oiva-raportti sisältää useita hymiöarvosanoja, ei yhtä ainoata hymiötä. Hymiötä annetaan tulokseksi kaikista tarkastetuista asiakokonaisuuksista. Jokainen asiakokonaisuus voi sisältää useamman tarkastetun alakohdan, mutta asiakokonaisuuden heikoin arvosana näkyy kuluttajalle. Lisäksi raportissa näkyy viimeisimmän tarkastuksen tulos sekä kahden edellisen tarkastuksen tulos, jos aiempia tarkastuksia on tehty. Vertaukset edellisiin tuloksiin kertovat mahdollisista parannuksista.

Tarkastettavat asiakokonaisuudet ovat samat kuin tarkastajien käyttämien Oiva-arviointiohjeiden pääotsikot. Pääotsikoiden alle on jaettu alakohdiksi varsinaiset tarkastettavat asiat. Kaikki kohdat tarkastetaan vähintään kerran kolmessa vuodessa tai silloin, jos niissä tarkastuksella huomataan epäkohta.

Jos tarkastettu yritys on saanut jostakin asiasta arvosanan korjattavaa tai huono, tekee valvontaviranomainen aina yritykseen uuden tarkastuksen. Uusintatarkastuksella tarkastetaan varsinaisen uudelleentarkastettavan asiakokonaisuuden lisäksi tarvittaessa muitakin asioita. Aiemmin saatu arvosana pysyy voimassa, kunnes valvontaviranomainen uusintatarkastuksella toteaa epäkohdan korjatuksi. Tämän jälkeen julkaistaan uusi Oiva-raportti, jossa näkyvät mahdolliset parannukset.

Oivan myötä valvonnassa painotetaan riskiperusteisuutta ja tarkastuksista tulee kohdennetumpia. Elintarvikevalvonnan kattavuutta pyritään parantamaan, sillä tuoteturvallisuusvalvonta otetaan olosuhdevalvonnan lisäksi Oivassa paremmin huomioon. Oiva yhtenäistää tarkastuskäytäntöjä, koska valvontaviranomaiset ympäri Suomen tekevät tarkastuksia samojen Oiva-arviointiohjeiden perusteella.

4.3.6 Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2022

Valvontakohteet riskiluokittain ja kunnittain on esitetty taulukossa 4.2. Alkutuotannon kohteet on esitetty taulukossa 4.3. Suunnitelmallista valvontaa tehdään kaikissa elintarvikevalvonnan toimialaluokissa. Taulukon 4.2. ja 4.3. mukaan vuosittainen tarkastusten määrä on noin 1400 tarkastusta. Suunnitelman mukaisia, mutta ennakoimattomia tarkastuksia ovat myös suunnitelmallisen valvonnan uusintatarkastukset, joihin johtaa noin 15 % tarkastuksista (n. 200 kpl), sekä aloittaviin ja toimijanvaihdoksen tekeviin kohteisiin tehtävät ensitarkastukset (n. 200-300). Asiakirjatarkastukset joko valvontakohteessa tai elintarvikevalvonnan toimistolla, esim. omavalvonnan tarkastukset, ovat myös suunnitelmallista valvontaa. Suunnitelmallisten tarkastusten kokonaismääräksi tulee näin laskettuna n. 1800-1900 vuodessa. Elintarvikevalvonnan nykyisillä resursseilla tätä tavoitetta ei saavuteta kokonaisuudessaan. Kokonaistavoitteeksi oli asetettu v. 2021 1500 suunnitelmallista tarkastusta. Huomioiden tulossa oleva määräaikaisen tehtävän tartuntatautilainvalvonnassa sekä kohderekisterin läpikäymistä valvonnan vuosittaisen perusmaksun kohdistamista varten, asetetaan kokonaistavoitteeksi v. 2022 1400 tarkastusta suunnitelmallista tarkastusta (sisältäen myös uusinta- ja ensitarkastukset). Vuoden vaihtuessa tehdään kohde- ja tarkastajakohtainen suunnitelma. Tulosten vuosiraportoinnin yhteydessä verrataan toteumaa myös suunnitelmallisten tarkastusten arvioituun kokonaismäärään.

Toiminnan aloittamiseen liittyvä tarkastus on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvä tarkastus, jolloin se on maksullinen. Aloittamiseen liittyvä tarkastus tarkoittaa tarkastusta, joka tehdään elintarvikehuoneistoon ennen toiminnan aloittamista tarvittaessa joko toimijan pyynnöstä tai tarkastajan harkinnan mukaan. Toiminnan alettua tehdään kohteeseen tarkastus normaaliin tapaan ja se kirjataan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi.

Suunnitelmallisiin valvontaprojekteihin liittyy tarkastuksia ja/tai näytteenottoa, jotka ovat toimijalle maksullisia. Elintarvikevalvonnan omat valvontaprojektit raportoidaan erillisenä yhteenvedona.

4.3.7 Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö

Tampereen ympäristöterveydessä osa työpanoksesta kuluu muihin lakisääteisiin valvontatehtäviin kuin suunnitelmalliseen valvontaan.

Suunnitelmalliseen valvontaan kuulumattomia tarkastuksia ovat muun muassa ruokamyrkytyspäily- ja valitustarkastukset ja Ruokaviraston valvontapyyntöjen, RASFF-ilmoitusten tai takaisinvetoilmoitusten takia tehdyt tarkastukset. Näitä tarkastuksia on n. 100 kpl/v.

Lakisääteisiin tehtäviin kuuluva ohjaus ja neuvontatyö. Elintarvikevalvonnan neuvonnassa on kaksi päätoimista henkilöä, joiden lisäksi elintarvikevalvonnan tarkastajat tekevät myös muun työn ohessa neuvontaa. Asiakasyhteydenotot (puhelimitse, sähköpostitse, asiakaskäynti toimistolla) voivat koskea ruokamyrkytyspäilyjen ja valitusten lisäksi myös elintarvikevalvontakohteen tai virtuaalihuoneiston perustamista tai toimintojen muuttamista, ulkomyyntiä, kotona valmistamista, elintarviketuholaisten torjuntaa tai käytännön neuvojen ja opastuksen saamista johonkin elintarvikeasiaan. Osa yhteydenotoista vaatii monenlaista selvitystyötä useilta eri tahoilta, joskus näytteenottoa, asiakirjoihin perehtymistä ja tutkimustulosten sekä kirjallisten ja kuvallisten materiaalien analysointia.

Elintarvikevalvontaan saapunut elintarviketoiminnan ilmoitus ja elintarvikehuoneiston hyväksymishakemus käsitellään, tehdään toiminnasta alustava riskinarviointi, viedään tiedot tietojärjestelmään ja laaditaan toimijalle todistus elintarvikevalvonnan piiriin kuulumisesta. Hyväksymishakemusten käsittelyyn sisältyy lisäksi tarkastuksia. Ilmoituksen tiedot lähetetään tiedoksi myös terveydensuojeluun, rakennusvalvonnalle, paloviranomaisille ja aluehallintovirastoon.

Mikäli toimipaikassa vaihtuu toimija, tulee toimijan tehdä tästä ilmoitus elintarvikevalvontaan, myös toiminnan lopettamisesta tai keskeyttämisestä tulee ilmoittaa. Toimijanvaihdosten tiedot viedään tietojärjestelmään,

toimijan vaihtumisesta kirjoitetaan toimijalle todistus ja lähetetään tiedoksi edellä mainituille tahoille. Toiminnan aloitusilmoituksia, toimijanvaihdoksia ja lopettamisilmoituksia käsitellään vuositasolla yhteensä noin 400-600 kpl.

Säännöllistä ulkomyyntiä harjoittavat elintarvikemyyjät tekevät elintarvikehuoneistoilmoituksen toiminnastaan. Tapahtumiin osallistuvat elintarvikemyyjät tiedottavat Tampereen kaupungin elintarvikevalvontaa osallistumisestaan tapahtumaan. Tiedottamiset otetaan vastaan elintarvikevalvonnassa ja tarvittaessa otetaan toimijaan yhteyttä lisäselvitysten saamiseksi. Tiedottamisia käsitellään elintarvikevalvonnassa vuosittain noin 600 kpl.

Elintarvikevalvontaan tulee vuosittain ruokamyrkytyspäilyjä ja valituksia lähes 300 kpl kuntalaisilta, asiakkailta ja osa suoraan toimijoilta.

Elintarvikevalvontaan tulee myös lausuntopyyntöjä viranomaisilta, arkkitehdeiltä ja toimijoilta. Lausuntopyynnöt koskevat yleensä tilojen soveltuvuutta elintarvikehuoneistotoimintaan, rakennuslupahakemuksia, alkoholin anniskelua elintarvikehuoneistossa tai tapahtumassa. Lausuntoja annetaan noin 70 kpl vuosittain.

Elintarvikevalvonnan henkilökunta huolehtii itse tarvitsemiensa välineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnoista, nettisivujen sisältöjen päivityksistä ja laatukäsikirjan päivityksestä.

Elintarvikevalvonnan muita kuin suunnitelmallisen valvonnan tehtäviä on esitelty taulukossa 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2022.

4.3.8 Näytteenotto ja näytteen tutkiminen

Näytteenotolla ja tutkimustulosten perusteella voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Suunnitelmalliseen valvonnan näytteenoton laboratoriotutkimuskulut ovat maksullista.

Viranomaisnäytteitä voidaan ottaa mm. lainsäädännön toimijalle määräämän näytteenoton ja tutkimusten varmistamiseksi sekä epäiltäessä tuotteiden turvallisuutta. Näytteenottokohteita, näytteiden määriä, näytteenottotiehyttä ja näytteistä tehtäviä tutkimuksia suunniteltaessa otetaan huomioon omavalvonnan toimivuus valvontakohteessa.

Tarvittaessa valvontakohteista otetaan raaka-aine, tuote- ja ympäristönäytteitä määräystenmukaisuuden ja omavalvonnan riittävyden varmistamiseksi.

Näytteitä on varauduttu ottamaan ja tutkittamaan myös epäilyn perusteella, esim. kuluttajavalitusten, ruokamyrkytyspäilyjen, elintarvikkeista aiheutuvien muiden terveysvaaratilanteiden ja muiden erityistilanteiden tutkimiseksi. Näytteistä tehdään mikrobiologisia, kemiallisia, fysikaalisia ja aistinvaraisia laboratoriotutkimuksia tarpeen mukaan.

Myös elintarvikevalvonnan omiin sekä valtakunnallisiin projekteihin liittyy näytteenottoa.

4.3.8.1 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikevalvonnalla on sopimus elintarvike- ja ympäristönäytteiden tutkimisesta Tampereella sijaitsevan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)-laboratorion kanssa. Laboratorion sijainti: Patamäenkatu 24, 33900 Tampere, puh. 03 246 1208, sähköposti: laboratorio@kvvy.fi. Ruokavirasto on hyväksynyt laboratorion elintarvikelain nojalla viranomaisnäytteitä tutkivaksi laboratoriksi.

Viranomaisnäytteiden tutkimuksissa hyödynnetään tarpeen mukaan myös Ruokaviraston ja muiden EU-maiden vertailulaboratorioita (analytiikka, jota ei ole saatavilla paikallisessa laboratoriossa sekä jatkotutkimukset) tai muita hyväksytyjä laboratorioita. Epidemiaselvityksissä potilasnäytteiden tutkimuksista vastaavat terveydenhuollon laboratoriot ja THL.

4.3.9 Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet

Vuoden 2022 aikana Tampereen elintarvikevalvonnassa raportoidaan vuonna 2021 toteutetut projektit. on lueteltu taulukossa 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2022.

Elintarvikevalvonta osallistuu myös tarvittaessa yhteisön laajuisiin ja valtakunnallisiin hankkeisiin.

Elintarvikevalvonta osallistuu näihin ja muihin projekteihin resurssien puitteissa.

Ruokaviraston elintarviketurvallisuuden painopisteet vuosille 2021-2024 on esitetty taulukossa 4.1.

Painopistealueita päivitetään vuosittain ja tarvittaessa valvontatulosten perusteella useamminkin.

Tampereen elintarvikevalvonta toteuttaa omalta osaltaan näitä valtakunnallisia painopisteitä valvonnassaan ja osallistuu resurssien puitteissa VATIn ja muiden sähköisten työkalujen kehittämiseen.

Useat elintarvikevalvonnan työntekijät osallistuvat aktiivisesti Ruokaviraston vetämien eri valvontaverkostojen toimintaan. Kansallisia verkostoja ovat mm. rikollisuuden torjunnan, elintarvikeparanteiden, ravintolisien, kontaktimateriaalien, sekä kontaminanttien ja kasvinsuojeluainejäämien valvontaverkostot.

4.3.10 Seurantaohjelmat

Valvonta-asetuksen (EU) N:o 2017/625 mukaan seurannalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnassa suunnitellun havainto- ja mittausjakson toteuttamista, jonka tarkoituksena on saada käsitys elintarvikemääräysten noudattamisesta. Erilaiset valvonta- ja seurantaohjelmat ovat valvonta-asetuksen tarkoittamaa seurantaa.

Tällaisia ohjelmia ovat mm. kansallinen salmonellavalvontaohjelma ja EU:n vierasainevalvontaohjelma.

Vierasainevalvontaa ja siihen liittyvää näytteenottoa tehdään myös epäilyyn perustuen tai AVIn määräyksestä.

Tampereen elintarvikevalvonta osallistuu tarvittaessa seurantaohjelmiin liittyvään näytteenottoon ja vastaa osaltaan valvontatoimenpiteistä.

4.3.11 Valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito sisältää elintarvikehuoneiston laitoshyväksyntään tai elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuksista laadittavat tarkastuskertomukset, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muista toimenpiteistä kirjaamat asiat.

Elintarvikehuoneistoa valvova viranomainen säilyttää valvontakirjanpidon siten, että se voidaan antaa pyydettyessä toisen valvontaviranomaisen tai auditoinnin tarkastettavaksi.

Tarvittaessa osia valvontakirjanpidosta, esimerkiksi tarkastuskertomus, voidaan lähettää tiedoksi toiselle valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomaisella on oltava käytössään sähköinen järjestelmä, jossa ylläpidetään tiedot valvontakohteista ja niihin tehtävistä valvontatoimenpiteistä, ja josta Ruokaviraston määrittelemät tiedot siirretään keskitettyyn tietojärjestelmään.

Tampereen elintarvikevalvonnan valvontakirjanpitoon käytetään Facta – ja VATI järjestelmiä.

4.3.12 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään elintarvikevalvonnassa silloin, kun elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikemääräyksiä ole riittäviä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat elintarvikelain 7 luvussa. Ruokavirasto on laatinut lisäksi viranomaisille ohjeen (100011/2) hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä.

Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille. Jaoston kulloinkin voimassa oleva delegointipäätös on nähtävillä Tampereen kaupungin nettisivuilla.

Elintarvikelaissa ei ole hallintomenettelyä koskevia säännöksiä, vaan sovellettaviksi tulevat hallintolain (434/2003) säännökset (kuuleminen, josta on malliasiakirja nro 10117/1). Mikäli viranomainen katsoo, että pakkokeinopäätös on mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön, tämä todetaan päätöksessä.

Elintarvikealan toimija vastaa niistä kustannuksista, joita toimijalle aiheutuu viranomaisen pakkokeinopäätöksistä.

Rangaistusseuraamuksista säädetään sekä elintarvikelaissa (9 luku) että rikoslaissa (39/1889, muutos 400/2002). Elintarvikevalvontaviranomaisilla on elintarvikelain 70 §:n nojalla velvollisuus tehdä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaisille kaikista elintarvikelainsäädännön rikkomuksista lukuun ottamatta tilanteita, joissa teko tai laiminlyönti on vähäinen.

4.4 Elintarvikevalvonnan seuranta ja raportointi

Toimivaltaiset viranomaiset ylläpitävät rekisteriä valvontakohteista ja valvontatapahtumista kertyvistä tiedoista. Niistä laaditaan raportteja kunnan sekä keskus- ja aluehallinnon erilaisiin seurantatarpeisiin.

Elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruusta (VATI), monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman raporteista (ns. VASU raportti) sekä auditointien tuloksista muodostetaan yleiskuva elintarvikevalvonnan tilanteesta Suomessa. Valvonnasta kerättäviä tietoja käytetään valvonnan seurannassa, toteutumisen arvioinnissa sekä ohjauksen ja suunnittelun tukena paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisestikin.

Kunnan tulee toimittaa hyväksymänsä seuraavan vuoden valvontasuunnitelma aluehallintovirastolle kunkin kalenterivuoden loppuun mennessä. Kunnan tulee arvioida valvontasuunnitelman toteutuminen vuosittain. Arvioinnissa tulee olla ainakin seuraavat kohdat:

- Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- Toiminnan kehittämistarpeet
- Arviointi- ja ohjauksenkäynnit

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi keskusviranomaiselle tehdään VATI- ja VYHA-järjestelmien avulla. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle.

4.4.1 Raportoinnin aikataulut

Kunnan ympäristöterveydenhuollon yksikkö laatii toimintansa toteutumisen arviointiraportin jaoston hyväksyttäväksi maaliskuun loppuun mennessä. Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymä toteuma- ja arviointiraportti toimitetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle.

4.4.2 Elintarvikevalvonnan auditoinnit

Toimivaltaisten viranomaisten on valvonta-asetuksen 6 artiklan mukaan tehtävä sisäisiä tai teetetäviä ulkoisia toiminnan tarkastamisia ja ryhdyttävä asianmukaisesti toimenpiteisiin tarkastamisessa saatujen tulosten pohjalta sen varmistamiseksi, että valvonta-asetuksessa säädetyt tavoitteet saavutetaan. Toiminnan tarkastamisella (auditoinnilla) tarkoitetaan järjestelmällistä ja riippumatonta tarkastelua, jolla selvitetään, ovatko toiminta ja sen tulokset suunniteltujen järjestelyjen mukaisia, onko kyseiset järjestelyt toteutettu tehokkaasti ja ovatko ne sopivia tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Toiminnan tarkastamisten on oltava riippumattomien tahojen arvioitavissa ja ne on toteutettava avoimesti.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditoinnit (ns. AJO-arvioinnit) ovat osa elintarvikeketjun valvonnan auditointijärjestelmää. Kuntien suorittamaa valvontaa auditoidaan tarkastelemalla toimintaa suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin ja tässä valvontaohjelmassa annettuihin ohjeisiin, jotka koskevat valvonnan järjestämistä, suunnittelua ja toteutusta. AVI tekee vuosittain Ruokaviraston ja AVIn välisessä tulossopimuksessa sovitun mukaisesti kuntien elintarvikevalvonnan auditointeja.

Auditoinnit koostuvat elintarvikevalvonnan auditoinneista ja kohdeauditoinneista, joissa auditoidaan kunnan viranhaltijan suorittamaa tarkastusta elintarvikehuoneistossa.

4.4.3 Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi

Elintarvikevalvontaviranomaiset osallistuvat erilaisiin Ruokaviraston toimialan valvontahankkeisiin ja Ruokaviraston ohjaamiin mahdollisiin EU:n yhteisiin valvontahankkeisiin, joita koskevat tiedot ja tulokset toimitetaan erikseen ilmoitettavan aikataulun mukaisesti. Hankkeiden lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle ja AVIn tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja (elintarvikelaki 45 §). Näistä Tampereen kaupungin elintarvikevalvonta raportoi aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle näiden edellyttämällä tavalla.

Ruokavirasto raportoi komissiolle kaikista EU:n valvontaohjelmista, joihin Suomi on osallistunut.

4.5 Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot

Terveysvaaralla tarkoitetaan biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden. Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvikeväliitteiset vaaratilanteet.

Toimintaohjeet terveysvaaratilanteissa ja takaisinvedoissa sisältyvät Tampereen elintarvikevalvonnan laatujärjestelmään. Niissä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on valmius terveysvaaratilanteiden edellyttämään näytteenottoon ja tutkimuksiin.

Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä toimeksiantajalleen tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto toimitetaan erityistilanteissa (elintarvikelaki 36 § ja 47 §).

Valvontaviranomaiset ja elintarvikealan toimijat voivat saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista mm. oman alueensa viranomaistutkimuksista, omavalvonnan tutkimustuloksista toimijalta, kuluttajavalituksista tai Ruokavirastosta. Ruokavirasto toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteyspisteenä. Tampereen elintarvikevalvonta on varautunut reagoimaan Ruokaviraston lähettämiin RASFF-ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin välittömästi.

Vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta on ensisijaisesti elintarvikealan toimijalla. Kun toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen maahantuoma, tuottama, jalostama, valmistama tai jakelema elintarvike ei ole elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien määräysten mukainen, sen on käynnistettävä välittömästi menettelyt

kyseisen elintarvikkeen poistamiseksi markkinoilta. Jos tuote on jo ehtinyt kuluttajalle, toimijan on tehokkaalla ja täsmällisellä tavalla ilmoitettava asiasta kuluttajille. Toimijan on viivytyksettä ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle ja kunnalliseen elintarvikevalvontaan. Jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisinvedoissa, elintarvikevalvontaviranomainen ryhtyy toimenpiteisiin terveydelle vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta. Elintarvikevalvonta ilmoittaa AVille ja Ruokavirastolle toteamistaan terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Terveysvaaratilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet kirjataan laatujärjestelmän mukaisesti.

4.5.1 Ruokamyrkytys-epidemioiden selvittäminen

Saatuun ilmoituksen elintarvike- tai talousvesivälitteisestä ruokamyrkytyksestä tai epäilystä ruokamyrkytyksestä alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä toimitettava tapausta koskeva selvitys (elintarvikelaki 47 § ja terveydensuojelulaki 20a §). Valtioneuvoston antamassa asetuksessa (1365/2011) on säädetty elintarvike- ja talousvesivälitteisten ruokamyrkytys-epidemioiden seurannasta, selvittämisestä ja ilmoittamisesta. Ruokamyrkytystutkimusten keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Ruokamyrkytys-epidemian selvittäminen tapahtuu kunnan kustannuksella.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Sovitun työnjaon mukaan ympäristöterveyden edustajat tekevät kohteeseen, elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät selvitykset ja ottavat tarvittavat elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteet. Terveys- ja ympäristöterveydenhuollon edustajat huolehtivat henkilöiden terveydentilaan liittyvistä selvityksistä ja näytteistä. Ympäristöterveys vastaa ilmoituksista THL:lle, Ruokavirastolle ja Valviralle RYMY- järjestelmän kautta.

Laatukäsikirjassa on kuvattu toiminta epidemiaepäily- ja muissa terveysvaaratilanteissa. Toimintaohje sisältää selvitystyön käynnistämisen, epäilyilmoitusten tekemisen, näytteenoton ja tutkimisen, tiedonkulun ja yhteydenpidon, tiedottamisen, johtopäätösten tekemisen sekä selvitysilmoituksen laatimisen ja tallentamisen ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään eli RYMY –tietojärjestelmään.

Ruokamyrkytys-epäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AV:lla ja Ruokavirastoa.

4.6 Viestintä

Elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta on ensisijaisesti kuntien tehtävä, Ruokavirasto huolehtii valtakunnallisesta tiedottamisesta, kuluttajainformaatiosta ja riskiviestinnästä.

Elintarvikevalvonnan nettisivuilla on kaupunkilaisille tietoja valvonnan suuntaamisesta, menetelmistä ja tuloksista sekä ajankohtaisista asioista. Siellä on myös elintarvikealan toimijoille tarkoitettua tietoa mm. elintarvikehuoneistojen käyttöönotosta ja omavalvonnasta. Elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma sekä maksutaksa ovat nettisivuilla nähtävillä.

Takaisinvetotilanteissa elintarvikelain 57 § mukaan viranomainen voi tiedottaa toimijan kustannuksella elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksessa säädettyä velvoitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

5. TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020 – 2024

Päivitys vuosille 2022-2024

5.1. Yleistä

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä mm. huomioimalla terveydensuojelu yhteiskunnan eri toimintoja suunniteltaessa.

Terveydensuojeluun kuuluu terveyshaittojen ennaltaehkäisy sekä todettujen haittojen poistaminen tai vähentäminen. Terveydensuojelu tukee kunnassa hyvinvoinnin edistämistä, mikä on nostettu kuntastrategiassa esiin kaikissa jäsenkunnissa.

Kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaa terveydensuojelulaki. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa on huomioitava valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valvonnan tiheyden, laadun ja valvontaa suuntaavien painopisteiden osalta kohdistaa resurssit tehokkaasti edistämään elinympäristön terveellisyyttä.

Valvontasuunnitelmassa kuvataan säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi myös muu valvonta, yhteistyö ja edistäminen. Näitä tehtäviä on koottu liitteenä olevaan taulukkoon 5.2. Uudella valvonnan perusmaksulla on tavoitteena vahvistaa ennakoivaa yhteistyötä toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa.

Lainsäädäntömuutokset

Terveydensuojelulaissa on vahvistettu toiminnanharjoittajan veloitetta tuntea oman toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja niiden hallinta.

Tulevalla suunnitelmakaudella uudistetaan juomavesidirektiivi, jonka muutokset näkyvät talousvesivalvonnassa (näytteenottoveloitteet lisääntyvät ja riskinarviointia kehitetään edelleen).

Terveydensuojelulain ilmoituksenvaraisten kohteiden vuosimaksua on hyväksytty eduskunnassa 17.11.2021 ja se edellyttää vielä vahvistamista. Laki on tulossa voimaan 1.1.2022 Laki tulee lisäämään yleisten saunojen valvontaa sekä majoitustoiminnan valvontaa. Jatkossa ns. saunalautat sekä Airbnb kohteet kuuluvat ilmoitusvelvollisiin. Lakimuutoksen vaikutukset valvontaan tulevat täsmentymään vuoden 2022 aikana, kun Valvira laatii valtakunnalliset ohjeistukset ja tulkinnat.

Tartuntatautilakimuutos 447/2021 toi terveydensuojeluviranomaiselle mahdollisuuden valvoa tartuntatautilain nojalla annettuja veloituksia ja rajoituksia. Tampereen valvontayksiköstä osallistutaan juomavesidirektiivin toimeenpanoon liittyvien muutosten valmisteluun STM:n työryhmissä.

5.2. Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutokset.

Terveydensuojelun painopisteiksi tulevalle suunnitelmakaudelle 2020-2024 on esitetty keskusviraston ohjelmassa:

- Omavalvonnan tukeminen
- Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Tampereen valvonta-alueeseen kuuluu voimakkaasti kasvavan Tampereen seudun lisäksi pienempiä kaupunkeja ja kuntia. Tavoitteena on, että terveydensuojeluviranomaisen toiminta tunnetaan kaikissa valvonta-alueen kunnissa, yhteystiedot ja toimintamallit häiriötilanteissa on sovittu ennalta ja terveydensuojelu on mukana terveysvaikutusten ennakoinnissa suunnitteluvaiheessa.

Edellisellä suunnitelmakaudella terveydensuojelulakia muutettiin siten, että siinä korostuu toimijan velvollisuus tuntee oman toimintansa riskit ja varautua niihin. Terveydensuojeluviranomaisen tehtävänä on valvonnassa varmistaa, että toimija on tietoinen oman toimintansa riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Taulukkoon 5.2 (liitteenä) on koottu toimenpiteitä, joilla terveydensuojelu tukee omavalvontaa ja edistää elinympäristöterveyttä ja yhteistyötä tulevilla suunnittelukaudella.

Terveydensuojelussa on valmisteltu omavalvontaohjeet eri toimialoille ja ohjeita jalkautetaan tulevilla suunnitelmakaudella.

5.3 Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet

5.3.1 Talousvesi

- Talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmien päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi
- Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnin hyväksyminen

Verkostoveden laadun tarkkailua jatketaan vesilaitosten valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Valvontatutkimusohjelmien päivitykset tehdään laitosten ja ympäristöterveyden yhteistyönä.

Talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehty toiminnanharjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen hyväksyy talousvettä toimittavan laitoksen riskinarvioinnin. Riskinarvioinnin hyväksyttävyyden arviointia varten toiminnanharjoittajan on esitettävä kunnan terveydensuojelu-viranomaiselle talousvesiasetuksen 7 a §:n edellyttämät asiat. Terveydensuojeluviranomainen on hyväksynyt kaikkien EU-raportoitavien talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnit. Tulevilla suunnitelmakaudella hyväksytään kaikkien talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnit.

Vesihuollon häiriötilannesuunnitelma on laadittu ja sitä päivitetään tarvittaessa.

Elintarvikehuoneistot, päiväkodit, vanhainkodit, koulut, majoitustilat ja vastaavat, joilla on oma kaivo, eivät ole enää talousvettä toimittavia laitoksia. Valvontaohjelman tulkinnan mukaisesti näiden kohteiden veden laatu tutkitaan 1 - 3 vuoden välein ja näytteenoton yhteydessä tarkastetaan myös kaivo. Kyseessä ei kuitenkaan ole suunnitelmallinen tarkastus.

Terveydensuojeluviranomainen on koronapandemiatilanteessa käynnistänyt vesihuollon tilannekuvapalaverin, johon kaikki alueen vesilaitokset sekä ELY:n ja AVI:n edustus on kutsuttu mukaan. Tilannekuvapalaveria jatketaan ja kokoustiheys määräytyy vallitsevan tilanteen mukaan.

5.3.2 Terveydellisten olojen valvonta suunnitelmallisen valvonnan kohteissa

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
- Koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien yhteistarkastukset eri tahojen kanssa

Asumisterveysasetuksessa korostetaan sisäilmatutkimusten kokonaisarviointia, yhden yksittäisen ohjearvon ylitys ei välttämättä tarkoita terveyshaittaa.

Terveydensuojeluviranomainen voi teettää tutkimuksia vain terveydensuojelulain 49 §:n ja asumisterveysasetuksen 21 §:n mukaisilla ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Terveyshaitan arvioinnissa käytetään vain sertifioitujen asiantuntijoiden tekemiä selvityksiä. Sertifioidut henkilöt ovat osoittaneet asiantuntijuuden ja pätevyyden suorittamalla tarvittavan koulutuksen.

Koulujen ja päiväkotien suunnitelmallisia tarkastuksia jatketaan jo vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä mm. kiinteistönpidosta vastaavien tahojen, kouluterveydenhuollon, työterveyshuollon ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Tarkastusten suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011, 12 §. Niissä kunnissa, joissa ei ole toimivaa järjestelmää yhteistarkastusten tekemiseen, pyritään siihen, että terveydensuojeluviranomainen toimisi koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Valvontayksikössä tehdään päiväkotien tarkastukset pääsääntöisesti moniammatillisina yhteistarkastuksina. Tarkastustiheys on sovitettu kaikille tarkastuksiin osallistuville sopivaksi. Siksi tarkastuksia tehdään päiväkoteihin neljän vuoden välein valvontaohjelman esittämän kolmen vuoden sijaan. Valviran ohjeidenkin mukaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset tulisi toteuttaa monialaisina yhteistarkastuksina.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on laadittu toimintamalli ja ohjeita eri tahojen tarkastusten yhteensovittamisesta kouluympäristössä. Toimialueen kunnat kuuluvat korkean radon riskin alueeseen ja valvontakohteiden radonpitoisuuden vuosikeskiarvo selvitetään tarkastuskäynnin yhteydessä.

5.3.3 Saunat ja ihonkäsittely

- Saunat, saunalautat, tilapäinen toiminta
- Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Tampereella on paljon innovatiivista yrittämistä saunojen osalta. Tampereen alueellisessa ympäristöterveydessä linjattiin, että mikäli saunatoiminta on tilapäistä (alle 6 kk) ja kertaluonteista, toiminnasta ei edellytetä ilmoitusta, eikä toiminnalta peritä vuosimaksua. Mikäli saunatoimintaan sisältyy myös muuta toimintaa (esim. altaita), niin toimijalta voidaan riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus ja periä ilmoituksen käsittelystä maksu, vaikka toimintaa olisi alle 6 kk.

Vuosittain toistuvasta saunatoiminnasta (myös kausiluonteisesta) on tehtävä ilmoitus, jonka käsittelystä peritään vuosimaksu ja toiminta kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Ihonkäsittelyssä infektioriski liittyy tilanteisiin, joissa viruspitoista verta tai bakteereja pääsee ihon läpi, limakalvolle (silmät, nenä, suu) tai rikkinäiselle iholle. Infektioriski voi syntyä esimerkiksi kauneushoitolassa annettavasta injektioista, tatuoinnista, erilaisista lävistyksistä ja kuppauksesta. Infektioriskin ehkäisyssä on tärkeää hoitotilan puhtaus ja riittävän tehokas välinehuolto. Kaikkien ihon läpäisevien ja rikutun ihon kanssa

kosketuksissa olevien välineiden on oltava steriilejä. Lisäksi toiminnanharjoittajan hygieenisillä työtavoilla on suuri merkitys infektioiden ehkäisemisessä.

Valvontaa ohjaava Valvira linjasi vuonna 2021 että akupunktio kuuluu terveydensuojelun ilmoitusvelvollisuuden ja valvonnan piiriin, mikäli kyseessä ei ole AVI:n rekisterissä oleva terveydenhuollon toimija. Näissä kohteissa on vaadittu ilmoitus ja tarkastettu. Jatkossa näitä kohteita valvotaan valitusten perusteella.

Yhdessä Pirkanmaan muiden valvontayksiköiden kanssa (Sotesi ja Pirteva) on linjattu, että akupunktio, ripsien laittaminen sekä kodin yhteydessä oleva kauneushoitola ovat ilmoitusvelvollisia, ne tarkastetaan toiminnan aloittamisen yhteydessä, minkä jälkeen näitä kohteita valvotaan terveyshaittaperusteisesti valitusten perusteella.

Kampaamon yhteydessä toimivien kynsistudioiden ei katsota kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

5.3.4 Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa

- Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaavoitus, ympäristöluvut jne.)

Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnin on sisällyttävä kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällaisia suunnitelmia ja hankkeita ovat mm. kaavoitus, ympäristöluvut, ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä erilaiset rakennushankkeet.

Terveyshaittojen ennaltaehkäisyä jatketaan muille myös viranomaisille, esim. rakennusvalvonnalle, kaavoitukselle ja ympäristöviranomaisille annettavissa lausunnoissa ja yhteistyökokouksissa.

Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Osallistutaan mm. vesihuollon kehittämissuunnitelmissa ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmissa esitettyihin toimenpiteisiin ja selvityksiin ja annetaan toimenpiteiden vaatimaa asiantuntija-apua.

5.3.5 Uimavesien valvonta

EU-uimarannoille uimaveden laadun seurannan tulokset raportoidaan aluehallintovirastolle ja sieltä edelleen Euroopan komissiolle. EU-uimarantojen veden laatu luokitellaan vuosittain. Ympäristöterveys laatii uimarannoille ja talviuintipaikoille vuosittain näytteenottosuunnitelmat ja uimavesinäytteiden tulokset julkaistaan kaupungin internet-sivuilla.

Yleisten uima-altaiden allasveden laatua seurataan kohdekohtaisten näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Allasvesien laatu tutkitaan 4 – 52 kertaa vuodessa kävijämäärästä riippuen. Näytteenottosuunnitelmat tarkistetaan tarkastusten yhteydessä. Allasvesinäytteiden ottamisesta huolehtii tarkastaja, altaan hoitaja tai laboratorion näytteenottaja.

Valvonnassa varmistetaan, että allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on voimassa oleva vesityökortti.

5.3.6 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelmassa on tuotu esiin muu terveydensuojelulain tarkoittama valvonta ja siihen varatut henkilöresurssit ja työaika. Näitä muita terveydensuojelulain mukaisia tehtäviä esitellään lyhyesti taulukossa 5.2.

Toimenpiteisiin kuuluu mm.

- palvelusähköpostien ylläpitäminen,
- yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa,
- seminaarit ja koulutustilaisuudet
- projektit

Seuraavassa on lyhyesti esitelty suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtäviä toimia:

5.3.6.1 Asumisterveysasioiden käsittely

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä
- Yhteistyön lisääminen sosiaalitoimen kanssa

Asumisterveysasiat muodostavat suurimman tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastusmäärän pienentymisestä huolimatta käsiteltävät tapaukset vievät erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Asumisterveysasioiden käsittelyyn on varattu henkilöstöresursseja yhteensä 3 htv koko valvonta-alueella. Terveyshaittaepäilyn selvittämiseksi tehtävästä tarkastuksesta ei voida periä maksua.

Tavoitteena on lisätä ohjausta ja neuvontaa asukkaille, isännöitsijöille ja taloyhtiöille, niin että epäkohdat korjattaisiin ilman että viranomaisella on tarvetta puuttua asiaan tarkastuksilla tai muilla hallinnollisilla keinoilla.

Asunnontarkastuksia tehdään tarkastuspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Tavoitteena on uudella suunnitelmakaudella kehittää yhteistyötä sosiaaliviranomaisten kanssa toimimaan niin, että etenkin siivottomuustapauksissa asukkaat ohjautuvat suoraan sosiaalitoimelle ja terveydensuojelun rooli pienenee. Tavoitteena on asiakkaan tilanteen kokonaisvaltainen hoitaminen. Näin tehostetaan myös asunnontarkastajien työpanoksen kohdentamista.

Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveydensuojelulain mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä myös palvelusähköpostin kautta.

Asumisterveysasioissa yhteydenotot tapahtuvat pääosin sähköpostin välityksellä. Osassa yhteydenotoista riittää neuvonta, osassa vaaditaan muitakin toimenpiteitä, kuten yhteydenottoja kiinteistön omistajan edustajiin ja tarkastuskäyntejä. Lisääntyvässä määrin pyydetään myös terveysperusteisia tulkintoja asunnoissa tehtyjen tutkimusten perusteella.

Yhteydenottojen määrää seurataan ja muut toimenpiteet kirjataan valtakunnalliseen Vati-järjestelmään.

Tavoitteena on luopua aikaisemmin käytössä olleeseen Facta-järjestelmään kirjaamisesta. Kirjaamiseen kuluva aika lisääntyy merkittävästi aikaisempaan verrattuna.

5.3.6.2 Terveyshaittojen selvittäminen ja sisäilmatyöryhmät

Terveydensuojelu on aktiivisesti mukana kuntien toimialojen välisessä koordinoivassa sisäilmatyöryhmässä, joissa muodostetaan kuvaa koko kaupungin/kunnan sisäilma-asioiden laajuudesta ja niiden selvitysprosessista. Terveydensuojelu tukee sisäilmatyöryhmiä asiantuntemuksellaan viestinnässä sekä ohjaus ja koulutustilaisuuksien järjestämisessä.

Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi perustetaan kiinteistökohtaisia sisäilmatyöryhmiä (mm. koulut, oppilaitokset, päiväkodit, liikuntatilat, sosiaalialan laitokset). Useissa kouluissa ja päiväkodeissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa.

Sisäilmatyöryhmien toimintaan ja vanhemmille ja henkilökunnalle järjestettäviin tilaisuuksiin osallistutaan asiantuntijana ja viranomaisena. Tällä hetkellä alueella on kymmeniä kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä.

Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Kiinteistöjen omistajat tilaavat tutkimukset yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita, kehotuksia tai määräyksiä terveyshaittojen poistamiseksi.

5.3.6.3 Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen

Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta ja tiedottaa terveydensuojelusta kuntalaisille. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastataan pääosin puhelimitse ja sähköpostin välityksellä, mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Terveydensuojelulla on oma palvelusähköposti asukkaiden, viranomaisten ja yhteistyötahojen yhteydenottoja varten.

Palvelupiste Frenckell vastaa asiakkaiden neuvontapyyntöihin ja välittää asiakkaiden pyyntöjä edelleen tarkastajille.

5.3.6.4 Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely

Terveydensuojelulain 13 § edellyttää, että mm. majoitustoiminnasta, kauneushoitoloista, kouluista ja päiväkodeista on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Terveydensuojeluviranomainen käsittelee ilmoituksen ja antaa todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Ilmoituksen käsittely on toimijalle maksullista. Tarvittaessa voidaan tehdä tarkastus ja päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tampereen ympäristöterveydessä on otettu käyttöön valtakunnallinen Ilppa-ilmoitusjärjestelmä, joka täyttää saavutettavuus vaatimukset. Tavoitteena on ohjata ilmoitukset mahdollisimman kattavasti Ilppa-järjestelmän kautta, jolloin tiedot välittyvät suoraan VATI-järjestelmään.

Käytännössä kaikki toimijat eivät tee terveydensuojelulain vaatimaa ilmoitusta uudesta toiminnasta tai toiminnan muutoksesta. Tämän vuoksi uusien toimintojen perustamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta. Ilmoitus joudutaan usein pyytämään toimijoilta, toisinaan useita kertojakin. Tämä vie aikaa varsinaiselta valvonnalta.

5.3.6.6 Epidemiaselvitykset

Epidemiaepäilyt ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

Valvonnan kehittämistarpeita nostetaan aktiivisesti esille paikalliselle, alueelliselle ja valtakunnalliselle tasolle. Esim. kauneushoitoloiden laajoja palveluita valvovat useat eri viranomaiset, joiden roolia ja valvontatoimintaa tulisi uudelleenarvioida ja selkeyttää.

Osallistumme myös valtakunnalliseen tietojärjestelmään (VATI) laadittavien tarkastuslomakkeiden laadintaan. Tällä edistämme toiminnan yhtenäistämistä paikallisesti ja valtakunnallisesti.

5.4. Tarkastusten sisältö

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Mikäli tarkastuksessa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, annetaan haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai -määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Terveydensuojelulain mukaisessa valvontatyössä käytetään Valviran julkaisemassa terveydensuojelun valvontaohjeistossa annettuja tarkastusohjeita ja malliasiakirjoja.

Vesilaitosten (STM:n asetukset 1352/2015 ja 401/2001) valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella kohteina ovat vedenjakelualueet. Tarkastukseen voi sisältyä useiden vedenottamoiden tarkastuskäyntejä sekä esim. asiakirjatarkastuksia, kuten valvontatutkimusohjelman, valmiussuunnitelman ja näytetulosten läpikäyntiä. Vesilaitosten näytteenotto tapahtuu sopimuksen mukaan ja terveydensuojelu seuraa analyysituloksia ja veden laatua. Tämä on osa vesilaitosten säännöllistä valvontaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on annettu ohjeet keskimääräisistä tarkastustiheyksistä sekä valvonta- ja tarkastuskäyntien ydinasioista ja niiden vaatimustenmukaisuuden selvittämisestä. Nämä ohjeet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon suunnittelussa ja tarkastuksissa.

Koronapandemian aikana tarkastuksissa on otettu käyttöön asiakirjatarkastukset sekä ns. hybridimallilla tehtävät tarkastukset, joissa paikan päällä tehtävää tarkastusta täydennetään kyselyllä tai etäyhteydellä tapahtuvalla neuvottelulla.

5.5. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät

Valvontasuunnitelma laaditaan paikallisten olosuhteiden ja kunnan valvontakohteiden valvontatarpeen mukaisesti. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys, mikä on lähtökohtana valvontasuunnitelmaa laadittaessa, mikäli kohteelle ei ole tehty riskinarviointia. Eräiden valvontakohteiden tarkastustiheyksiä on muutettu riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisia suunnitelmallisen valvonnan tarkastusmääriä ei ole mahdollista saavuttaa käytettävissä olevilla resursseilla. Tarkastusten rinnalla tehdään toimialakohtaista ohjausta ja ohjeistusta, jotta terveelliset olosuhteet voidaan turvata.

Terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta on esitetty liitetaulukossa 5.5.

5.5.1 Tarkastuksiin käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelutyö ja sisältö sekä tarkastuspöytäkirjan laatiminen. Matka-aikoja ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

Koronapandemian vuoksi tarkastusaikaa kohteessa pyritään minimoimaan. Tarkastukseen sisältyy usein etäyhteydellä tapahtuva aloituskokous, jolla lyhennetään tarkastusaikaa paikan päällä. Tarkastuksia voidaan tehdä myös asiakirjatarkastuksina.

5.5.2 Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen

Terveydensuojelulain mukaiset kohteet jaetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella ohjelmassa määritellään myös keskimääräinen tarkastustiheys. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kolmiosainen riskiluokitus. Riskiluokat ovat 1 – 3. Luokassa 3 on suurin terveysriski.

- Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).
- Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)
- Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tarkastustiheyden on kuitenkin oltava vähintään 0,2. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin ja/tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetyistä riskiluokista ja tarkastustiheyksistä voidaan poiketa myös pitkäaikaisen valvontatiedon ja paikallisen asiantuntemuksen perusteella.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- Altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- Altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- Altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen oleskelu).
- Ajallinen altistusaika (1 tunti vs. 24 tuntia, kerran kuukaudessa vs. viisi kertaa päivässä)
- Erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- Aikaisemman valvonnan tulokset, onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty
- Onko toiminta ilmoitus- tai hyväksymispäätöksen mukaista
- Toiminnanharjoittajan asenne ja asiantuntemus, käytettävissä olevat resurssit
- Tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin
- Muut mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavat tekijät

Riskinarvioinnin perusteella on pienennetty seuraavia tarkastustiheyksiä:

- Kosmetologisten huoneistojen, tatuoinnin ja lävistyksen tarkastustiheyttä on pienennetty kertyneen valvontatiedon perusteella tiheyteen 0,2. Tilat ja toiminnot ovat asianmukaisia eikä niissä ole havaittu ongelmia.
- Yleisten uimarantojen tarkastustiheyttä pienennetään osassa kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5 toimivan huolto- ja kunnossapitojärjestelmän sekä kertyneen valvontatiedon perusteella.
- Yleisten uima-altaiden tarkastustiheyksiä pienennetään kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5. Tarkastustiheyttä voidaan pienentää, mikäli valvonnassa ei ole tullut esiin ongelmia tai laiminlyöntejä, allasveden laadun seurannassa noudatetaan näytteenottosuunnitelmaa ja veden laatu on ollut hyvä.

- Päiväkotien ja leikkitoiminnan tarkastustiheys vaihtelee välillä 0,25 - 0,3 Perusteluna tarkastustiheyden pienentämiselle on monia tahoja edustavien sisäilmatyöryhmien toiminta. Mikäli päiväkotitiloissa on tullut esille epäilyjä sisäilmaongelmista, perustetaan aktiivisesti toimiva sisäilmatyöryhmä ja selvityksiin ja tarvittaviin korjauksiin ryhdytään nopeasti. Sisäilmatyöryhmä huolehtii myös korjausten seurannasta. Valvontayksikössä tehdään päiväkotien tarkastukset pääsääntöisesti moniammatillisina yhteistarkastuksina. Tarkastustiheys on sovitettu kaikille tarkastuksiin osallistuville sopivaksi. Valviran ohjeidenkin mukaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset tulisi toteuttaa monialaisina yhteistarkastuksina.
- Riskinarvioinnin perusteella yleisten saunojen valvonnasta on jätetty pois kokoustilojen yhteydessä vuokrattavat tilausauna-tyyppiset valvontakohteet. Riskit tilausaunoissa on arvioitu huomattavasti pienemmiksi kuin perinteisissä yleisissä saunoissa, joissa kävijämäärät ovat merkittävästi suurempia. Kokous- ja juhlatilat on aikaisemmin poistettu terveydensuojelun suunnitelmallisesta valvonnasta.
- Mikäli saunatoiminta on tilapäistä (alle 6 kk) ja kertaluonteista, toiminnasta ei edellytetä ilmoitusta, eikä toiminnalta peritä valvonnan perusmaksua. Mikäli toiminta toistuu kausiluontoisesti tai saunatoimintaan sisältyy myös muuta toimintaa (esim. altaita), niin toimijalta voidaan riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus ja periä ilmoituksen käsittelystä maksu, vaikka toimintaa olisi alle 6 kk. Tällöin toiminta kuuluu myös perusmaksun piiriin.
- Akupunktio, ripsien laittaminen sekä kodin yhteydessä oleva kauneushoitola ovat ilmoitusvelvollisia, ne tarkastetaan toiminnan aloittamisen yhteydessä, minkä jälkeen näitä kohteita valvotaan terveyshaittaperusteisesti valitusten perusteella.
- Kampaamon yhteydessä toimivien kynsistudioiden ei katsota kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

5.6. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

5.6.1 Talousvesi

STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten suurten vettä toimittavien laitosten (EU-laitokset) valvontanäytteet ottaa ja analysoi pääasiassa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys, KVVY. Näytteet voi ottaa myös tarkastaja tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa. Verkostoveden laadun valvonta ja näytteenotto tapahtuu valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien mukaisesti.

Muiden STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten vettä toimittavien laitosten verkostonäytteet otetaan myös valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, KVVY tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa.

STM:n asetuksen 401/2001 mukaisten pienten talousvesiyksiköiden näytteet otetaan 1 - 3 vuoden välein. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, toimija tai KVVY. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Eviran hyväksymässä laboratorioissa.

Muiden valvottavien kaivojen näytteenottotiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Näytteet otetaan osittain tarkastusten yhteydessä, osittain toimija tai KVVY huolehtii näytteenotosta. Näytteet toimitetaan tutkittavaksi joko Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVVY) laboratorioon tai muuhun Ruokaviraston hyväksymään laboratorioon.

Erikseen sovituissa pienissä talousvesiyksiköissä näytteet ottaa toimijan edustaja. Näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Tavoitteena on, että talousvesinäytteenottajilla on näytteenottajan sertifiointi tai muu vastaava pätevyys.

Suunnitelmalliseen valvontaan eivät kuulu elintarvikehuoneistojen, päiväkotien, vanhainkotien tms. omaan käyttöön tarkoitetut kaivot. Kyseessä ei ole talousvettä toimittava laitos, koska se ei toimita vettä lopulliselle kuluttajalle vaan käyttää sitä itse. Kaivoista otetaan kuitenkin vesinäytteitä (esim. 1-3 vuoden välein) talousvesiasetusten mukaisesti. Näytteet ottaa KVVY, toimija tai ympäristöterveyden henkilökunta. Kohteen suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä tarkastetaan kaivo ja sen rakenteet.

5.6.2 Uimavesi

Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
- STM:n asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (710/2014)
- STM:n asetusta (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan
- STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (711/2014)

Allasvesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti altaan hoitaja, KVVY tai tarkastaja. Näytteet toimitetaan tutkittavaksi joko Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVVY) laboratorioon tai muuhun Ruokaviraston hyväksymään laboratorioon. Allasvesistä otetaan näytteitä myös suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten yhteydessä epäiltäessä ongelmia veden laadussa.

Yleisten uimarantojen vesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti rantojen hoidosta huolehtiva henkilökunta, KVVY tai tarkastaja. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa. Kultakin uimarannalta otetaan 3 – 4 vesinäytettä kesän aikana.

Talviuintipaikoilta otetaan näytteet kahden kuukauden välein talviuintikauden aikana.

Uimavesinäytteet erikseen sovituissa kohteissa ottaa toimijan tai kunnossapitäjän edustaja. Allasvesikohteissa altaan hoitajilta vaaditaan vesityökortti ja näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Uimarantojen vesinäytteiden ottajina on rantojen huollosta ja kunnossapidosta huolehtivia henkilöitä, joille annetaan säännöllisesti näytteenotto-opastusta.

5.6.3 Puhtausnäytteet ja muut näytteet

Uimahalleista ja kylpylästä otetaan pintapuhtausnäytteitä erillisen, yhteistyössä toimijoiden kanssa laadittavien suunnitelman mukaisesti 1 – 2 kertaa vuodessa. Käytäntöä laajennetaan muihin valvottaviin allaskohteisiin.

Asunnontarkastustoiminnassa ja muussa terveydensuojelulain nojalla tehtävässä huoneistovalvonnassa selvitetään sisäilman laatua ja rakenteiden mikrobivaurioita erilaisilla näytteenotoilla ja tutkimuksilla. Näytteet ottaa pääsääntöisesti ulkopuolinen asiantuntija.

Kauneushoitoalan ja liikuntatilojen hygieniää tutkitaan projektiluonteisesti suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä ottamalla pintapuhtausnäytteitä Hygicult-menetelmällä tai valkuaisaineindikaattorilla.

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa

KVVY:n laboratoriopalvelut ovat käytettävissä myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteissa, kuten talousvesiepidemiaa epäiltäessä.

5.7. Käytettävät laboratoriot

Pääosa terveydensuojelun laboratoriotutkimuksista, kuten talousvesi- ja uimavesinäytteet sekä mikrobinäytteet, tilataan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen, KVVY:n, laboratorion, joka voi käyttää alihankkijoina muita hyväksytyjä laboratorioita. Näytteet voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.

5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tiedonkeruu tapahtuu kirjaamalla tapahtumat valtakunnalliseen Vati-järjestelmään. Kirjauksia on tehty myös Factaan asiahallinnan ja arkistoinnin vuoksi. Tavoitteena on siirtyä tulevilla ohjelmakaudella raportoimaan toteutunut valvonta Vati järjestelmästä saatavien raporttien kautta.

Valvontasuunnitelmansa toteutumista arvioidaan vuosittain. Toteutumisessa otetaan huomioon säännöllisen valvonnan lisäksi muun valvonnan ja toimenpiteiden kattavuutta, vaikuttavuutta ja toteutumista. Taulukossa 5.2 esitettyjen painopisteiden toteutuminen tullaan arvioimaan (toteutuiko tilaisuus, saatiinko prosessi kuntoon, jne).

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kuvataan:

tarkastusten kattavuus (toteutuneiden tarkastusten lukumäärä, valvontaprojekteihin osallistuminen)

- säädösten mukainen näytteenotto (talous- ja uimavesi)
- syyt tai perustelut mahdollisista toteutumatta jääneistä tavoitteista tai poikkeamista ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
- painopistealueiden toteutuminen (painopistealueet taulukossa 5.2)
- tarkastusten suunnittelu ja toteutunut ajankäyttö
- yhteistyön ja palvelun toteutuminen
- laatutyön ja varautumisen toteutuminen
- arvio voimavarojen riittävydestä
- henkilöstövoimavarojen kohdentuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialoille
- valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Lisäksi voidaan kertoa havaittujen epäkohtien määrä sekä toimenpiteet epäkohtien

korjaamiseksi. Yhteydenottojen määrää seurataan tietyllä ajanjaksolla tehtävillä otannoilla. Seuraamme myös yhteistyöryhmien sekä annettujen lausuntojen määrää.

6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

Päivitys vuosille 2022-2024

Tupakkalainsäädännön tavoitteena on tupakoinnin loppuminen. Kunta huolehtii alueellaan toimenpiteistä tupakoinnin lopettamiseksi sekä valvoo alueellaan tupakkalain nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tupakkaa saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Ympäristöterveydenhuolto myöntää myyntilupia sekä valvoo tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteissä, myynnin omavalvontaa, mainontaa sekä tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista.

Asuntoyhteisöt voivat hakea tupakointikieltoja, jotka valvontaviranomaisen on määrättävä, mikäli edellytykset kiellolle täyttyvät.

6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020-2024 ja painopisteet

Toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet monet tupakkalainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Muutosten myötä täysin savuttomat tilat ja alueet ovat lisääntyneet sekä laajentuneet ja tupakkatuotteiden sekä nikotiininesteiden myynnistä on tullut luvanvaraista toimintaa. Tupakkalain valvonnan näkökulmasta lainsäädännön muutokset ovat vähentäneet suunnitelmallisen valvonnan tarvetta tupakointikieltojen ja – rajoitusten puolella, mutta toisaalta lisänneet valvontatarvetta tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden sekä niiden myynnin osalta.

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020-24 painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2020-24 painopisteet ovat:

- 1) omavalvonnan tukeminen
- 2) yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa sekä
- 3) laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelmakauden painopisteenä ovat savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten uudet pakolliset merkinnät. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyyntipakkausten osalta erityistä huomiota uusiin pakollisiin merkintöihin. Lisäksi valvonnassa pyritään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen. Viranomaisten välinen tiivis yhteistyö paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla mahdollistaa tehokkaan puuttumisen tupakkatuotteiden laittomaan kauppaan.

Elintarvikevalvonta tekee tupakkatuotteiden myyntipaikkojen valvontaa pääasiassa elintarvikevalvonnan tarkastustensa yhteydessä. Laittoman kaupan ehkäisemiseksi valvonnassa kiinnitetään erityisesti huomiota vähittäismyyntipakkausten uusiin pakollisiin merkintöihin.

Mahdollisuutta tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön kanssa suunnitelmakauden aikana selvitetään.

Vuosina 2021-2022 painotetaan myös tupakkakauppojen tarkastuksia ja makunesteiden valvontaa tupakoinninerikoisliikkeissä.

Tupakkalain luonnoksessa ehdotetaan merkittävää muutosta, että tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myyjän omavalvontavelvollisuus laajennettaisiin pelkästä ikärajavalvonnasta myynnissä olevien tuotteiden lainmukaisuuden valvontaan. Ehdotus tulisi voimaan vasta vuoden siirtymä-ajan jälkeen. Mikäli ehdotus

toteutuu, tiedotetaan tukku- ja vähittäismyyntipaikkoja asiasta aktiivisesti vuonna 2022 toteutettavan valvonnan yhteydessä sekä muussa viestinnässä.

Tupakointikiellot ja –rajoitukset

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnan painopisteenä ravintoloissa ja muissa ravitsemisliikkeissä on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila sekä tupakkatuotteiden vähittäismyynti.

Elintarvikevalvonta tarkastaa tupakointitilat ja seuraa tekemiensä tarkastusten yhteydessä tupakointikiellon toteutumista sellaisissa ravitsemisliikkeissä, joihin ei ole rakennettu tupakointitilaa.

Tupakointikieltojen ja –rajoitusten valvontaa suoritetaan myös muiden terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä, mm. majoitustilojen valvonnassa.

Asuntoyhteisöille määrättyjen tupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Kieltojen mahdollinen rikkominen selvitetään tapauskohtaisesti ilmoitusten perusteella.

6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät

6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Tampereella voimassa olevia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia on noin 400 ja vuosittain uusia lupahakemuksia käsitellään vuodessa noin 50 kpl.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoihin liittyviä muita valvontatoimenpiteitä ovat mm. myyntilupajärjestelmän ylläpito ja vuosittaisten valvontamaksujen laskutus. Kunnan on perittävä myyntiluvan haltijalta myynnin valvonnasta ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittainen valvontamaksu. Myös lopettaneiden kohteiden selvittäminen on osa myyntilupiin liittyviä toimenpiteitä.

6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen

Kunnan tehtävänä on määrätä hakemusten perusteella tupakointikieltoja asuntoyhteisöille. Tampereen valvonta-alueella kieltoja on määrätty noin 40 kappaletta.

Tupakointikieltohakemusten käsittelystä ja kieltojen määräämisestä peritään kustannuksia vastaava maksu. Tupakointikieltojen määrääminen asuntoyhtiöiden hakemusten perusteella on delegoitu esimiehille.

6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan on varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi myös muuhun tupakkalain valvontaan. Tällaista muuta valvontaa ovat erilaiset valvontatapaukset, esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista.

Voimavaroja edellyttävät myös kunnan viranomaisten toiminta tupakkalain asiantuntijoina. Viranomaisena olemme mukana käsittelemässä kuntalais- ja valtuustoaloitteita tupakoinnin rajoittamiseksi.

6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta tapahtuu pääasiassa tupakkalain valvonnan yhteydessä osana suunnitelmallista valvontaa. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on nikotiinivalmisteiden myyntilupa noin 200 kohteella.

6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät

Tarkastukset kohdistuvat kohteesta riippuen tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai annettujen kehotusten noudattamisen seurantatarkastuksissa. Tarkastukset sisältävät tarvittaessa näytteiden ottoa ja mittauksia. Tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille.

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, voidaan säännösten vastainen toiminta kieltää. Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat tupakkalain 96 ja 97 §:ssä tarkoitetut kirjallinen huomautus ja varoitus, jotka ovat tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttamisen edellytyksiä.

Tupakkalain toteutumista voidaan osittain valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Valvonnassa noudatetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa annettuja tarkastusohjeita.

6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus

Tupakan myyntikiellon noudattaminen ja omavalvonta tarkastetaan tarkastuslomakkeen mukaisesti. Samalla tarkastetaan myös tupakan, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontakiellon noudattaminen myyntipaikassa sekä nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin vaatimustenmukaisuus niissä kohteissa, joissa myös niitä on myynnissä.

Tarkastettavia asioita ovat mm.

- Omavalvontasuunnitelma ja suunnitelman noudattaminen käytännössä
- Omavalvontakirjaukset
- Myyntikieltoilmoitukset
- Myyntilupa-asiakirjan esilläpito
- Tupakkatuotteiden esilläpitokielto
- Myyjän ikä
- Tupakkatuotteiden merkinnät
- Mainonta

6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta

Ravintoloissa, joissa on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila, tupakkalain mukaisella valvontatarkastukselle tarkastettavat asiat:

- Tupakansavu ei pääse kulkeutumaan tupakointitilasta muualle ravintolaan.
- Ruokaa tai juomaa ei nautita eikä tarjoilla tupakointitilassa.
- Tupakointitilaan ei ole järjestetty mitään oheistoimintaa (pelitoiminta, tv jne.)
- Tupakointitilassa ei työskennellä lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä.
- Tilan siivous tapahtuu vasta huolellisen tuuletuksen jälkeen.
- Tupakointitilalla on omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.
- Tupakointitilan teknistä toimintaa koskevista puutteista tehdään ilmoitus kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.
- Anniskelulupaviranomaisille tehdään ilmoitus, mikäli tupakointitilassa nautitaan ruokaa tai juomaa tai sinne tarjoillaan.

- Mikäli tupakointitilan toiminnassa on puutteita, joita ei kehotuksista huolimatta saada korjattua, kunnan tupakkavalvontaviranomainen voi kieltää tupakointitilan käyttämisen.

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Savuttomuustarkastusta koskeva tarkastuskäynti tehdään ensisijaisesti päivällä, ellei kysymyksessä ole ilta- tai yöravintola.

6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Tupakkalain 74 §:ssä luetelluissa kohteissa varmistetaan muiden tarkastusten yhteydessä, että tupakointi on kielletty ja tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakkalain mukaista säännöllistä valvontaa suoritetaan mm. terveydensuojelulain mukaisten kohteiden, esimerkiksi päiväkotien ja oppilaitosten, tarkastusten yhteydessä.

Asuntoyhteisöille määrättyjen parveketupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmalliseen valvontaan. Tarkastuksia tehdään tarpeen vaatiessa valitusten perusteella.

6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon suunnittelu, tarkastuksen valmistelutyöt, tarkastukseen kulunut aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Matka-aikoja ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys

Tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Riskiä lisääviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi:

- valvontahistoriasta ilmenevät aiemmat rikkomukset taikka muulla tavoin ilmenevä kielteinen tai piittaamaton suhtautuminen tupakkalain säännöksiin
- omavalvonnan puutteellisuus
- myyntipaikan läheisyys suhteessa oppilaitoksiin tai muihin alle 18-vuotiaiden suosimiin paikkoihin
- ajankohta (esimerkiksi syksyisin koulujen alettua)
- tupakansavulle altistuvien ihmisten suuri määrä
- mahdollinen erityisryhmä (lapset, nuoret, vammaiset, sairaat)

Arvio suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin ja niihin liittyviin muihin tehtäviin kuluva ajasta on esitetty taulukossa 6.5. Tupakkalain suunnitelmallisen valvonnan resurssitarve on noin 80 henkilötyöpäivää.

Kokonaisuudessaan tupakkavalvontaan on kokonaisuudessaan varattu yksikössä 2,8 htv:tä, joista elintarvikevalvonnasta 1,6 htv:tä.

Tupakka- ja nikotiini tuotteiden sekä tupakointitilojen tarkastustavoitteeksi asetetaan vuonna 2022 70 % vuosittaisesta tarkastustavoitteesta yhteensä 200 tarkastusta.

6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika

Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn menevä aika riippuu asuntoyhtiön koosta ja siitä, miten huolellisesti hakemukset on valmisteltu ja kuulemiset toteutettu. Keskimäärin hakemuksen käsittelyyn menee 10 -15 tuntia. Hakemusten määrää ei voida ennakoita.

6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tupakkavalvonnan tiedonkeruu tapahtuu toistaiseksi sekä Facta-järjestelmässä että valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota valvonnan kattavuuteen ja sekä siihen, miten painopisteiden avulla on voitu parantaa valvonnan vaikuttavuutta.

Suunnitelmakauden aikana seurataan myös yhteistyön kehittymistä ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan torjuntatoimia sekä tupakoinnin vähentämiseksi tehtyjä muita toimenpiteitä.

7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2020-2024

Päivitys vuodelle 2022

Eläinlääkintähuollon sektori vastaa yhdessä elintarvikevalvonnan sektorin kanssa kaikista lakisääteisesti eläinlääkäreille kuuluvista tehtävistä yhteistoiminta-alueella. Tehtävät ovat pääpiirteissään jaettu seuraavalla tavalla. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinlääkäripalveluista ja eläinten terveydenhuollosta sekä eläintautivalvonnasta. Valvontaeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta, eläintautien suunnitelmallisesta valvonnasta, eläinten tuonti ja vienti -valvonnasta sekä sivutuotelain mukaisesta valvonnasta. Elintarvikelain mukaisesta valvonnasta kerrotaan enemmän elintarvikevalvonnan suunnitelmassa.

7.1 Perusteet ja tavoite

Ruokavirasto on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista (EHO) 2015 – 2022. Ohjelmasta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa eläinlääkintähuollosta (1031/2009). EHO on osa ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa ja (EY) N:o 625/2017 valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU). Eläinlääkintähuollon valtakunnalliseen ohjelmaan (EHO) vuosille 2015–2022 on tehty päivitykset vuodelle 2022. Päivitys tehtiin vuodeksi, koska elintarvikeketjun monivuotisen valtakunnallisen valvontaohjelman, VASUn päivittäminen on viivästynyt COVID-19-poikkeustilanteesta johtuen.

EHO:n tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa Ruokaviraston ohjaamaa valvontaviranomaisten toimintaa. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontaviranomaisia valvontasuunnitelman laatimisessa valvonnan toimeenpanemiseksi. Tavoitteena on erityisesti yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää lisäksi eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet sekä valvontaan kuuluvat tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät henkilö- ym. resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin koko maassa.

EHO eläinlääkintähuollon painopistealueet 2022 ja niiden toteutus

1. ELTE-tietojärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto

ELTE-tietojärjestelmän ensimmäisen osan ensimmäinen versio (Eläintautitapausten ja epidemioiden hallinta eli ELTE1:n ensimmäinen versio) on julkaistu ja on rajatusti käytössä. Julkaisu sisältää joitakin keskeisiä eläintautien torjunnan elementtejä, ja toimintoja lisätään asteittain järjestelmän kehitysvaiheiden mukaisesti. Käyttöönoton jälkeen kaikki lainsäädännöllä vastustettavien eläintautien epäilyt ja todetut tapaukset (esim. salmonelat) kirjataan ELTE-järjestelmään käytössä olevien toiminnallisuuden rajoissa. Ruokavirasto järjestää käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmän käytössä.

ELKE-järjestelmän (eläinlääkkeiden käyttötiedon keruu eli ELTE2) ensimmäinen julkaisuversio otetaan käyttöön kevään 2022 aikana. Järjestelmä kerää tietoa eläinlääkärin käyttämistä ja luovuttamista lääkkeistä pääosin rajapinnan kautta suoraan praktiikkaohjelmistoista, mutta silloin kun se ei ole mahdollista, on tietoja syötettävä käsin. ELKE-järjestelmää tullaan hyödyntämään myös eläintautien ilmoittamisessa. Ruokavirasto antaa myös ELKE:n käyttökoulutusta järjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Yllä mainittujen järjestelmien koulutuksiin Tampereen alueen eläinlääkärit osallistuvat ja käyttävät tarvittavia sovelluksia mahdollisuuksien mukaan. Tämänhetkisen tiedon mukaan kaupungin

käytössä olevaan eläinlääkintäohjelmistoon on tulossa rajapinta, joka mahdollistaa lääkkeiden käytön kirjaamisen suoraan ohjelmiston kautta.

Kansallinen raportti mahdollinen vasta kun apteekeista saadaan tiedot mikrobilääkkeistä. Tämänhetkisen arvion mukaan tiedot saisi 1.1.2026 alkaen eli ensimmäinen koko vuoden raportti saatavilla 2027

2. ASF-valmiusharjoituksissa havaitut kehittämiskohteet
Syksyn 2020 aikana järjestettiin sarja afrikkalaisen sikaruton torjuntatoimien vahvistamiseen tähtääviä valmiusharjoituksia. Harjoituksista laaditut raportit ovat valmistuneet vuoden 2021 alussa. Harjoituksissa havaittujen kehittämiskohteiden työstäminen ja toimintaohjeiden täydentäminen tehtyjen havaintojen perusteella tehdään pääsääntöisesti vuosien 2021-2022 aikana.
3. Pandemiavalmiuden arviointi ja koronaepidemian opit ympäristöterveydenhuollossa
Kunnassa arvioidaan pandemiatilannetta ja seurataan, miten valvonta on pandemiatilanteen aikana onnistunut, ja mitä voisimme vielä parantaa.
4. EU:n eläinterveys säännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön toimeenpano
EU:n eläinterveys säännöstöä (AHL) ja uutta kansallista eläintautilakia (76/20219, sekä niiden alaisia säädöksiä on sovellettu 21.4.2021 alkaen. Muutos on laaja ja vaatii uudentyypistä laajaa perehtymistä EU-lainsäädäntöön, lisäksi se sisältää mm. kokonaan uuden eläintautien luokittelujärjestelmän. Vuoden 2022 aikana lainsäädännön toimeenpanon ohjeistusta ja koulutuksia jatketaan niin Ruokaviraston kuin aluehallintovirastojen toimesta. Järjestettäviin koulutuksiin Tampereen alueen eläinlääkärit osallistuvat.
5. EU:n eläinterveys säännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano
EU:n eläinterveys säännöstö 2019/429 (AHL) sekä sen nojalla annettuja säädöksiä on sovellettu 21.4.2021 lähtien. Eläintunnistusjärjestelmästä annettu laki on muuttumassa ja uusi eläintunnistuslaki ja sen nojalla annettavat eläinlajikohtaiset asetukset astuvat voimaan vielä vuoden 2021 aikana. Uusille eläinlajeille on tullut vaatimuksia merkintään ja rekisteröintiin. Rekisteröintivaatimus laajenee koskemaan myös tiettyjä sukusolujen ja alkioiden pitopaikkoja. Vuoden 2022 aikana jatkuu uuden lainsäädännön toimeenpano, ohjeistaminen ja kouluttaminen. Tampereen alueen eläinlääkärit osallistuvat järjestettäviin koulutuksiin.
6. Vuoden 2020 salmonella- ja tilarehustamopainopisteiden jatkaminen
Koronaepidemia viivästytti osittain vuodelle 2020 suunnitellun tehostetun salmonellavalvonnan toimeenpanoa. Painopisteen toimeenpanoa jatketaan sellaisenaan vuodelle 2022. Toiminnasta turkiseläinlajilla on lähetetty läänineläinlääkäreille erillistä ohjeistusta. Tampereen eläinlääkärit osallistuvat valvontatoimiin aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti.
7. AVI-kohtainen painopiste – aihe, joka tarvitsee alueella erityistä panostusta.

7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoittamista suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista (Elhl. 10 §).

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Erityisesti tulee kuvata valvontakohteet, hyväksymismenettelyt, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto, hallinnolliset pakkokeinot sekä valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi.

Kunnan on suunnitelmassaan osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti.

Kunnan on valvontasuunnitelmassaan osoitettava, että yksiköllä on kartoitetun resurssitarpeen täyttämiseen riittävä määrä pätevää henkilökuntaa.

7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveydenhuolto on tehnyt eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman vuosille 2021 - 2024. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein, valtakunnallinen valvontaohjelma ja mahdolliset aluehallintoviraston ohjeistukset huomioiden.

Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma koskee toiminta-aluetta; Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

7.2 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

Tampereen eläinlääkintähuollon henkilökuntaan kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, neljä valvontaeläinlääkärinä ja kahdeksan praktikkoeläinlääkärinä. Vuoden 2022 aikana alueelle perustetaan uusi, kiertävän sijaisen virka, joka mahdollistaa nopean toiminnan mahdollisissa sairaustapauksissa sekä sijaispulassa. Näin voidaan turvata osaltaan eläinlääkintähuollon toimivuus alueella myös lomien ja sairaustapausten aikana.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon tehtävien yleisestä työnjaosta. Valvontaeläinlääkärit ja praktikkoeläinlääkärit vastaavat tehtävien työnjaosta omilla alueillaan. Isompi yksikkö antaa mahdollisuuden jakaa työtehtäviä tarkoituksenmukaisesti, projektiluontoisesti ja asiantuntemuksen mukaan.

Yksi valvontaeläinlääkäreistä toimii perustehtäviensä lisäksi ympäristöterveyspäällikön / eläinlääkintähuollon esimiehen alaisuudessa substanssiasioiden asiantuntijana eläinlääkintähuollon esimiehen lomien aikana. Lisäksi hän toimii valtion asettamien tehtävien suorittamisen kehittämisen, niiden suunnittelun ja koordinoinnin, valvontaeläinlääkäreiden ohjauksen ja heidän toimintansa suunnittelun ja koordinoinnin parissa. Hän osallistuu myös valvontasuunnitelman, valmiussuunnitelman ja laatujärjestelmän ylläpitoon sekä kehitystyöhön ympäristöterveyspäällikön / eläinlääkintähuollon esimiehen apuna.

Valvontaeläinlääkäreiden työpanoksesta on 3,6 htv varattu hoitamaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä eläintautivalvontaan ja eläinten tuontiin ja vientiin liittyviä tehtäviä. Työt jaetaan valvontaeläinlääkäreiden kesken alueellisesti ja niin että vuorollaan joku voi toteuttaa suunnitelmallista valvontaa projektiluontoisesti.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä:

Tampereen Lielahden toimipisteestä hoidetaan Tampereen alue, sekä osallistutaan Oriveden ja Juupajoen alueen eläinlääkintään, Oriveden toimipisteestä Oriveden ja Juupajoen alueet, Kangasalan toimipisteestä hoidetaan Kangasalan ja Pälkäneen alueet, Valkeakoskelta Valkeakosken sekä osa Akaan alueesta (ent. Toijala), Urjalasta Urjalan ja osa Akaan alueesta (ent. Kylmäkoski ja Viiala).

Lielahden vastaanotolla on erillinen leikkaustila, Kangasalla röntgen ja kaikilla vastaanotoilla on käytössä ultraäänilaitte. Lielahden ja Kangasalan vastaanotoilla on eläinlääkäreiden itse palkkaamat avustajat.

Kahdeksan praktikkoeläinlääkärinä sijoittuu vastaanotoille seuraavasti: kaksi Tampereen Lielahden, yksi Oriveden, kaksi Kangasalan, yksi Valkeakosken sekä kaksi Urjalan vastaanotolle. Uusi kiertävä sijainen -praktikkoeläinlääkäri sijoittuu niihin toimipisteisiin, joissa sijaistarvetta on, mutta viran varsinainen nimetty toimipiste on todennäköisesti Orivesi.

Traces -tarkastuksia tekevät valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa myös praktikot.

Ns. kolmansiin maihin suuntautuviissa eläinten vienneissä praktikkoeläinlääkärit tekevät eläinlääkinnälliset terveystarkastukset ja kirjoittavat terveystodistukset.

Suunnitelman liitteenä on eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoituslomake Taulukko 7.2.

7.2.1 Eläinlääkäripalvelut

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut sekä pien- että suurelaimille viidestä toimipisteestään. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tekevät valvontaeläinlääkärit eivät tee praktiikkaa toimialueellaan, jääviysongelman välttämiseksi.

7.2.2 Henkilökunnan täydennyskoulutussuunnitelma ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen

Henkilökunnan osaamista vahvistetaan riittävällä täydennyskoulutuksella.

Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu vuosittain 1 - 2 htpv ja valvontaeläinlääkärit sekä praktikkoeläinlääkärit kukin 4 - 8 htpv verran eläinlääkintähuoltoon, eläinten hyvinvointiin, eläintauteihin tai eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaan liittyviin koulutuksiin ja työkokouksiin. Hallintomenettelyjen tuntemiseen liittyviin koulutuksiin osallistuvat ympäristöterveyspäällikkö ja eläinlääkärien esimies sekä valvontaeläinlääkärit, kun heille soveltuvaa koulutusta on tarjolla.

Koulutussuunnitelmaa täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutussuunnitelma täydentyy kalenterivuoden aikana koska kaikkia koulutuksia ei ole ilmoitettu edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

Esimerkkejä koulutuksista, joihin voidaan osallistua:

- Ruokaviraston koulutukset eläinten hyvinvoinnista
- Ruokaviraston ajankohtaisseminaarit eläinten hyvinvoinnista (ns. viranomaisten eläinsuojelupäivät)
- Ruokaviraston koulutukset eläintaudeista
- Ruokaviraston koulutukset eläinten tuonnista ja viennistä sekä TRACES-järjestelmästä
- Ruokaviraston järjestämät koulutukset viranomaistoimintaan liittyvistä rekistereistä, ohjelmista ja valvonnasta
- Ruokaviraston tarkastuseläinlääkäreille suunnatut koulutukset
- Ruokaviraston laitosvalvontaan ja Oiva-järjestelmän käyttöönottoon liittyvät koulutukset
- Aluehallintoviraston järjestämät eläinlääkintähuoltoon, eläintauti- ja eläinten hyvinvoinnin valvontaan tai ajankohtaisiin asioihin liittyvät sekä muut mahdolliset työkokoukset
- Aluehallintoviraston työkokoukset
- Hallintomenettelyjä koskevat koulutukset
- Suomen eläinlääkäriliiton eläinlääkäripäivät
- Muut mahdolliset eläinlääkintähuollon koulutukset esim. suur- tai pieneläinpraktiikkaan liittyvät koulutukset

7.2.3 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen

Henkilökunnan pätevyys varmistetaan rekrytoinnin yhteydessä opinto- ja työtodistusten sekä haastattelun avulla. Eläinlääkäreiden laillistuminen ja oikeudet varmistetaan Ruokaviraston eläinlääkärirekisteristä.

Muissa EU/ETA -maissa valmistuneita eläinlääkäreitä koskien viran kelpoisuusvaatimuksista on olemassa Eviran ohje 10051, jossa mainittujen vaatimusten täytyminen varmistetaan aina ennen virkaan valitsemista.

Myöhemmin henkilöstön pätevyyttä ylläpidetään riittävällä täydennyskoulutuksella.

7.2.4 Eläinlääkäriin tehtäviksi säädetty valvontatehtävät

Ympäristöterveyden laatujärjestelmässä pidetään kirjaa tehtävistä, jotka on säädetty eläinlääkäriin tehtäviksi. Ympäristöterveyspäällikkö vastaa tehtävien työnjaosta siten, että kyseisiä tehtäviä ei anneta muiden kuin eläinlääkärien tehtäviksi.

7.3 Tietojärjestelmät

7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö

Valvontaeläinlääkäreiden ja hygieenikkoeläinlääkäreiden valvontatiedot kirjataan kaikki yksikön omaan Facta-järjestelmään.

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä ELVI on hallinnonalan perusjärjestelmä, joka sisältää eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi sinne tallennetaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmia, luvan – ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset.

TRACES -järjestelmän avulla seurataan oman alueen eläinten vientejä ja tuonteja. Tuontien ja vientien valvonnassa on siirretty syksyllä 2021 uuteen Traces NT -järjestelmään.

Eläintenpitäjerekisteristä pidetään yllä tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Eläintenpitokieltoerekisteristä tarkistetaan, onko niillä henkilöillä, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus, tai niillä, joille ollaan myymässä huostaan otettua eläintä, eläintenpitokieltoa. Jos havaitaan, että henkilöllä, jolla rekisterin mukaan on voimassa oleva eläintenpitokielto, on eläimiä omistuksessaan tai hoidossaan, tehdään asiasta rikosilmoitus poliisille.

Valvontaeläinlääkäreillä on ympäristöterveyden yksikössä käyttöoikeudet TRACES -järjestelmään, eläintenpitäjerekisteriin, pitopaikkarekisteriin, eläintenpitokieltoerekisteriin, Pikanttiin, nautarekisteriin, eläinrekisteriin (siat, lampaat, vuohet), Kartturiin (tämä korvautuu lähiaikoina uudella karttaohjelmalla) sekä osalla myös väestötietojärjestelmään.

Lihantarkastukset raportoidaan uuteen Tarkkari-ohjelmaan, joka toimii yhdessä ELVI-järjestelmän kanssa.

Eläinperäisten elintarvikkeiden tuotantolaitosten valvontatiedot merkitään Oiva-järjestelmään ja valvontatiedot kirjataan kaikki myös yksikön omaan Facta-järjestelmään.

Pikantti on viranomaisille tarkoitettu Ruokaviraston ylläpitämä ekstranet, jossa voidaan seurata esimerkiksi eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä ajankohtaisia asioita, jakaa tietoa ja käydä keskustelua viranomaisten välillä.

Kartturi -sovelluksella voi tehdä raportteja ja listoja alueen eläintenpitopaikoista esim. kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten.

Praktikkoeläinlääkäreillä on käyttöoikeudet Pikanttiin, Nasevaan, Sikavaan ja TRACES – järjestelmään.

Eläinlääkäriohjelma KliniQ:n yhteydessä ylläpidetään myös eläintenpitäjerekisteriä eli tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Tietojärjestelmien käytöstä järjestettäviin koulutuksiin on varauduttu.

7.4 Yhteistyö ja viestintä

7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon viestinnästä ja tiedotuksesta.

Viestintä hoidetaan pääsääntöisesti sähköpostitse, jonkin verran puhelimitse ja enää hyvin vähän kirjepostina.

Praktikkoeläinlääkärit huolehtivat omien alueidensa osalta eläinlääkintähuollon käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Valvontaeläinlääkärit huolehtivat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan osalta käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Aluehallintovirastoon pidetään yhteyttä tarvittaessa. Aluehallintovirastoon ja terveysturvaviranomaisille (kuntien tartuntatautien vastuuhenkilöt) tehdään ilmoitukset eläintautilainsäädännössä säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien mukaisesti.

Pirkanmaan poliisilaitoksen kanssa on sovittu yhteistyötavoista partioiden ja tutkijoiden kanssa virka-avun ja tutkinta-avun sujuvuuden ja tiedonkulun varmistamiseksi. Poliisin kanssa hyvin alkanutta yhteistyötä kehitetään ja pyritään pitämään ainakin yksi alueen valvontaeläinlääkärien ja poliisin edustajien yhteinen suunnittelu- ja tilannekatsauspalaveri vuodessa.

7.4.2 Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestinnässä noudatetaan ympäristöterveyden yksikön laatujärjestelmässä kuvattuja viestintäohjeita.

7.5 Maksut

Praktikkoeläinlääkärit noudattavat kunnallista eläinlääkäritaksaa (voimassa 1.1.2021 alkaen).

Evidensia (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethahus Tiiriö) perii pienten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta kustannukset eläinten omistajalta ja osa perusmaksuista on määritelty sopimuksessa.

Päivystyspuhelimaksut ovat ppm.

Eläinlääkintähuoltolain mukaisesti subventoidaan hyötyeläinten sairasmatkoja, silloin kun eläimenpito on osa elinkeinonharjoittamista. Subventiomaksu on yli 30 km:n ylittävien sairasmatkojen perusmaksun ylittävältä osalta, jolloin omavastuu on 30 km matkaa vastaava käyntimaksu +kilometrikorvaus.

Subventio lasketaan verottomilla hinnoilla ja siinä lasketaan ensimmäisen eläimen käyntimaksu (korotuksineen) ja matkakulut yhteen, ja tästä summasta omistaja maksaa omavastuun sekä arvonlisäveron omavastuusta ja subventiosta.

Vastaanottokäynneistä perittävät klinikkamaksut ja joidenkin hoito- ja tutkimuslaitteiden käytöstä perittävät laitteiden käyttömaksut perustuvat alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksymiin taksoihin. Taksat on tarkistettu ja hyväksytty viimeksi 11.6.2020, ja tarkastetut maksut ovat tulleet voimaan 1.7.2020

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Klinikka- ja laitteiden käyttömaksut on otettu käyttöön vuoden 2015 aikana.

Eläinsuojeluvalvonta on kohteille maksutonta, mutta eläintautilakiin (76/2021) ja sivutuotelakiin (517/2015) liittyvän valvonnan maksut määrittelee Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkäriin maksullisista suoritteista (335/2021). Kunta toimittaa toimijan laskuttamista varten tarpeelliset tiedot aluehallintovirastolle aluehallintoviraston vahvistaman kaavan mukaisesti viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun kunnaneläinlääkäri on suorittanut maksutaulukon mukaisen maksullisen suoritteen.

7.6 Eläinten terveyden valvonta

7.6.1 Hankkeet

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antamien määräysten ja ohjeistusten mukaisesti mahdollisiin valvontahankkeisiin. Ruokaviraston, THL:n ja HY ELTDK:n hankkeisiin osallistutaan myös mahdollisuuksien mukaan, lähinnä näyttöjen keräämisen muodossa.

7.6.2 Eläintautivalmius

Eläintautivalmiudesta vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit ja valmiuseläinlääkäreinä toimivat praktikkoeläinlääkärit, tarvittaessa myös kaikki muut praktikkoeläinlääkärit ja hygieenikkoeläinlääkärit.

Praktikkoeläinlääkäreistä kolme toimii valmiuseläinlääkäreinä: Jouko Jakala, Kirsi Hammar ja Jyrki Haapasalmi. Vuoden 2022 aikana yksi valvontaeläinlääkäreistä alkaa toimimaan myös valmiuseläinlääkärinä.

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan yksikön valmiussuunnitelmassa.

Välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito ja eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestäminen eläintautiepidemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa:

Eläinlääkintähuollon tehtävät hoidetaan poikkeustilanteessa siten, että välttämättömät tehtävät jaetaan käytössä olevan työvoiman mukaisesti. Eläinten hoito järjestetään ensisijaisesti praktikoiden toimesta. Eläintautitilanteissa valmiuseläinlääkärinä toimivien praktikkoeläinlääkäreiden ollessa estyneinä työtehtäviensä hoidosta, muut praktikkoeläinlääkärit hoitavat kyseisen praktiikka-alueen tehtävät.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tekevät ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit, heidän estyessään praktikkoeläinlääkärit tai muut eläinlääkärit, sekä viime kädessä poliisi tai terveystarkastajat/ympäristönsinöörit toimivat eläinsuojeluvalvojina. Aluehallintoviraston hyväksymä vapaaehtoinen eläinsuojeluvalvoja voi halutessaan avustaa terveystarkastajia/ympäristönsinöörejä ja poliisia (viranomaisen pyynnöstä) eläinsuojelutarkastusten tekemisessä.

Pieneläinpäivystys poikkeustilanteissa:

Tampereen kaupungin sopimuksessa eläinlääkäripalvelujen hankinnasta pienille kotieläimille ei ole erillistä mainintaa poikkeustilanteista. Sopimus kattaa kuitenkin kaikki eläinlääkintähuoltolaissa kunnan järjestettäväksi määrätyt eläinlääkäripalvelut.

Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on kuitenkin valmius hoitaa myös pieneläimiä ja alueella on edelleen runsaasti yksityisiäkin eläinlääkäreitä. Osa näistä muista klinikoista on auki myös päivystysaikana.

7.6.3 Eläintautien ilmoittaminen

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueen praktikkoeläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit huolehtivat ja kukin osaltaan ryhtyvät toimenpiteisiin eläintautiepäily- ja eläintautitapaustilanteissa sekä tekevät osaltaan eläintauti-ilmoitukset lakisääteisesti vastustettavista ja ilmoitettavista eläintaudeista Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta antaman asetuksen 1010/2013 (muutos 605/2016) mukaisesti.

Tampereen kaupungin pieneläinten päivystysaikaisesta terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavan yksityisen eläinlääkäriaseman palveluksessa oleva eläinlääkäri ilmoittaa eläintautiepäilystä ja eläintautitapauksesta välittömästi Tampereen ympäristöterveyteen valvontaeläinlääkärille tai praktikkoeläinlääkärille tai aluehallintovirastoon (Etl 15 §).

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan valmiussuunnitelmassa.

Eläintautien vastustamisessa toimitaan eläintautilainsäädännön ohjeiden mukaisesti. Kyseisten ohjeiden mukaan vastustustyön johto siirtyy tietyissä tapauksissa läänineläinlääkärin tehtäväksi.

Eläinlääkintähuollon eläinlääkärit ilmoittavat toiminta-alueella toteamistaan zoonooseista viimeistään seuraavana arkipäivänä kyseisen kunnan tartuntataudeista vastaavalle henkilölle.

7.6.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot

Mahdollisessa vastustettavaa eläintautia koskevassa eläintautitapauksessa otetut näytteet lähetetään tutkittavaksi Ruokavirastoon.

7.6.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat omien alueidensa terveystarkastusohjelmien toteutuksesta, hoitavat niihin liittyvän tarkastustoiminnan ja näytteenoton sekä dokumenttien toimittamisen eteenpäin ja arkistoinnin toimipistekohtaisesti.

Viranomaisten valvontamenettelyt ja resurssitarve terveystoimintasuunnitelmissa:

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen terveystoimintasuunnitelmiin kuuluvat pitopaikat on lueteltu resurssitarveluettelossa.

Ohjelmiin liittyneistä tiloista pidetään kirjaa ja terveystoimintasuunnitelmiin liittyviä asiakirjoja hallinnoidaan ympäristöterveyden ja / tai eläinlääkintähuollon tietojärjestelmän avulla.

Siiptarjan salmonellavalvontasuunnitelman osalta seurataan toimijan toteuttaman näytteenoton säädöstenmukaisuutta tarkastamalla näytteenottoon liittyvät asiakirjat viranomaisnäytteenoton yhteydessä. Parvista toimitetut saapumisilmoitukset tallennetaan tilakohtaisesti ympäristöterveyden tietojärjestelmään.

Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista sekä tarkastuskäynneillä ja epäkohdat selvitetään alkutuotannon toimijalta tapauskohtaisesti.

Jos havaitaan, että terveystoimintasuunnitelmaa ei ole toteutettu säädösten mukaisesti, ryhdytään tilanteen mukaan toimenpiteisiin aluehallintoviraston antamien ohjeiden mukaisesti.

7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveystoiminta

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on viisi vesiviljelylaitosta. Laitokseen tehdään tarkastuksia ja valvontanäytteitä otetaan valtakunnallisen terveystoimintasuunnitelman mukaisesti. Vesiviljelylaitosten valvontaa koskevaan koulutukseen osallistutaan, mikäli sellainen järjestetään suunnitelmakauden aikana.

7.6.7 Muu eläintautivalvonta

Ruokaviraston vuosittain pyytämien seurantanäytteiden ottamisen toteutumisesta määräaikoihin mennessä vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa praktikoeläinlääkärit. Näytteiden ottamisen määräajat sisällytetään valvontaa tekevän eläinlääkärin vuosiaikatauluun. Tiedot taltioidaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja näytteenoton etenemisestä ja näytetuloksista toimitetaan tietoa aluehallintovirastolle viraston antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti.

Kyyhkyslakat

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella ei ole tiedossa kyyhkyslakkoja. Alueella on ainoastaan lemmikkeinä tai eläintarhassa / kotieläinpihassa pidettäviä kyyhkysiä. Siiptarjaa (ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat lajit) lemmikkeinä pitäviä kehoitetaan ilmoittautumaan rekisteriin muun valvonnan yhteydessä, mikäli sitä ei muutoin ole tehty.

Eläinten keinollinen lisääminen

Hevosten lisääntymiseen liittyviä tutkimuksia ja keinosiemennyksiä siirtospermalla tehdään kunnaneläinlääkäriä toimesta jonkin verran. Mahdollisia hevosten alkionsiirtoihin liittyviä alkuvaiheen perustutkimuksia tehdään tarvittaessa.

Keinolliseen lisääntymiseen liittyvä valvonta toteutetaan aluehallintoviraston ja ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Alueella on kaksi keinolliseen lisääntymiseen liittyvää yksityistä toimijaa.

Pieneläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä palveluita kunnassa ei tarjota.

7.7 Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo, että eläintunnistusjärjestelmälain vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi. Havainnoista ilmoitetaan kirjallisesti aluehallintovirastoon sekä ELY-keskukseen jatkotoimia varten.

7.8 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

EHO:ssa käsitellään elävien eläinten sekä muiden eläimistä saatavien tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppaa, vientiä ja tuontia.

7.8.1 Sisämarkkinakauppa

Traces-järjestelmän ilmoituksia seuraavat sekä niistä seuraavista toimenpiteistä vastaavat valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa praktikkoeläinlääkärit.

Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirastosta saadut sisämarkkinatuonnin ennakoilmoitukset kirjataan ympäristöterveyden tietojärjestelmään. Kaikki Suomeen saapuneet märehitjät ja siat tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti kahden arkipäivän sisällä saapumisesta. Eläimiltä otetaan verinäytteet vain riskimaista tuotaessa. Aluehallintovirasto määrää kunnaneläinlääkäriin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Muiden erien osalta pyritään tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta pyritään tarkastamaan vähintään yksi saapunut erä vuodessa.

Virkaeläinlääkäriin tarkastamien tuontierien tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osio. (Etl 66 §)

Toimijan velvollisuutena on tarkastaa kaikki vastaanottamansa erät. Jos vastaanotetuissa eläimissä on havaittavissa eläintaudin oireita tai asiakirjoissa ilmenee puutteita, on toimija velvollinen ilmoittamaan asiasta virkaeläinlääkärille (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 ns. ”eläinterveyssäännöstö”, Komission delegeoitu asetus 2020/688, Komission delegeoitu asetus 2020/990). Virkaeläinlääkäri voi tehdä saapuville erille tarkastuksia ja ottaa näytteitä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artiklat 9-15, Eläintautilaki 76/2021 23 ja 75 §).

Valvontaeläinlääkärit seuraavat saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tekevät tarvittaessa saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman erillisistä aluehallintoviraston kehotusta. Virkaeläinlääkäri ryhtyy aina toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä. Ilmoituksia laittomasti tuoduista eläimistä tulee myös eläinlääkäriasemien ja muiden eläinlääkintätahojen kautta. Näistä tapauksista ilmoitetaan välittömästi aluehallintovirastoon ja toimitaan sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti.

Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimijan on pyydettävä valvovalta kunnaneläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista (poikkeuksena erät, joiden vientiin liittyvät tarkastukset ja asiakirjat voi tehdä myös toimija tai muu kuin virkaeläinlääkäri). Kaikille eläimille, kuten hyönteisille, matelijoille ja jyräjille ei ole eläintautiehtoja (muualta lainsäädännöstä voi tulla ehtoja: Cites, vieraslajit, metsästys- ja kalastuslaki). Toimijan tulee itse tarkastaa vastaanottavan maan lainsäädännön vaatimukset vientiin.

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä silloin, kun kohdemaad edellyttää virkaeläinlääkäriin todistusta. (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 ns. ”eläinterveyssäännöstö”, Komission delegeoitu asetus 2020/688, Komission delegeoitu asetus 2020/990), Eläintautilaki 76/2021 44§).

Sisämarkkinakaupan toimijoita koskeva rekisteröintivelvoite poistui uuden eläintautilain 76/2021 myötä. Toimijoiden, jotka siirtävät jäsenvaltiosta toiseen tiettyjä eläinlajeja, tuotteita, tai eläintaudin aiheuttajamikrobeja ja -loisia on haettava Ruokaviraston suostumusta tai lupaa (Eläintautilaki 49 ja 64 §) Ruokavirastosta. Epäselvissä tapauksissa käännetään läänineläinlääkäriin tai Ruokaviraston puoleen. Tuontieriä ei tarkastuksessa hyväksytä eikä vientieriä saa lähettää, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä.

Mahdollista vastaanottajamaasta annettavaa palautetta seurataan ja tarvittaessa siihen reagoidaan esim. TRACES -järjestelmän kautta.

Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri kirjoittaa tarvittavat vientitodistukset EU:n ulkopuolelle vietäville seura- ja harrastuseläimille silloin, kun kohdemaata edellyttää virkaeläinlääkäriin todistusta. (Etl 10 luku, 84 - 85 § ja MMM asetus 832/2013). Ennen eläinlääkintötodistuksen myöntämistä varmistetaan, että viejä on rekisteröitynyt kyseisen eläinlajin tai tuotteen viejäksi Ruokaviraston ylläpitämään viejärekisteriin pyytämällä viejältä nähtäväksi tosite tämän rekisteriin jättämästä ilmoituksesta.

Toimija vastaa edellä mainittujen vaatimusten täyttymisestä sekä kohdemaan asettamien tuontivaatimusten selvittämisestä ja täyttymisestä. Jos vientierä kuljetetaan kohdemaahan muun kuin EU-jäsenvaltion kautta, toimija vastaa myös kauttakulkua koskevien vaatimusten selvittämisestä ja täyttymisestä.

7.8.2 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta

Jos on aihetta epäillä, että valvonta-asetuksessa tarkoitettu eläin tai tavara on tuotu maahan ilman että tuonnille asetettuja vaatimuksia on noudatettu, kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa virka-apua Ruokavirastolle ja Tullille suorittamalla eläinten tai tavaroiden tarkastuksen, avustamalla tarkastuksen suorittamisessa tai suorittamalla eläimiin tai tavaroihin kohdistettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. (Laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019, 5 §) Virkaeläinlääkäri suorittaa saamansa tiedon perusteella tarvittavat toimenpiteet, kuten monitoroitujen lähetysten kuittauksen TRACES-järjestelmään 15 päivän sisällä tuotteen saapumisesta. Tarvittaessa tulevat kyseeseen erän tarkastus määräpaikassa, eristys, näytteenotto tai muut lainsäädännön vaatimukset eläintautien leviämisen estämiseksi. Virkaeläinlääkäri käsittelee TRACES-ilmoitukset ja suorittaa paikallistason toimenpiteet ilmoitusten johdosta, kun saa TRACES-järjestelmästä tai sähköpostitse tiedon, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä tai tutkimus- tai diagnostisia näytteitä. Virkaeläinlääkäri suorittaa toimenpiteet niissä tapauksissa, joissa on syytä epäillä eläintautirikkiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti.

7.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Kunnissa eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi.

Eläinsuojeluvalvontaa Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella hoitavat virka-aikana valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa myös praktikkoeläinlääkärit tai ympäristöterveyspäällikkö sekä terveystarkastajat/ympäristöinsinöörit ja poliisi. Virka-ajan ulkopuolella eläinsuojeluvalvonnasta vastaa poliisi ja päivystävä praktikkoeläinlääkäri.

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen valvontaeläinlääkärit, hygieenikkoeläinlääkärit ja ympäristöterveyspäällikkö eivät tee praktiikkaa. Tuotantoeläintiloja on suhteellisen vähän ja tilanteita, joissa eläinsuojeluvalvontaa tuotantoeläintilalla tekisi praktikkoeläinlääkäri, jolla on tilalle kiinteä asiakassuhde, ei käytännössä synny. Järjestely takaa sen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ei tee henkilö, joka olisi asiakkaaseen kiinteässä asiakassuhteessa.

Resursseja eläinten hyvinvoinnin valvontaan Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on varattu resurssitarveliitteessä ilmoitetun mukaisesti.

Eläinsuojelutarkastukset

Havaittaessa eläinsuojelutarkastuksella eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä ryhdytään tarvittaviin pakkotoimiin (kiireelliset toimet eläinsuojelulain 44 § nojalla tai kiellot ja määräykset eläinsuojelulain 42 § nojalla). Jos määräyksiä tai kielloja on annettu, niiden toteuttamiselle annetaan määräaika, minkä kuluttua umpeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus. Vaikka määräys olisi pysyväisluonteinen tai sille ei muusta syystä

ole annettu tiettyä määräaika, seurataan kohteen tilannetta uusintatarkastuksilla, mikäli eläinlääkäri katsoo sen tarpeelliseksi (eläinsuojelulain 39 § mukainen epäily säilyy). Aluehallintovirastoa voidaan pyytää tehostamaan annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla.

Vaikeista tai erityisen kriittisistä eläinsuojelutapauksista tiedotetaan erikseen aluehallintovirastoon. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto voi kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä suorittaa kriittisiä eläinsuojelutehtäviä tai avustaa niissä.

Kaikista eläinsuojelutarkastuksista, joilla on havaittu eläinsuojelulakia rikotaan, lähetetään kopio tarkastuskertomuksesta ja eläinsuojelupäätöksestä, sekä mahdolliset valokuvat tai muut tallenteet poliisin rikostutkintaan Pirkanmaan poliisilaitokselle. Jos epäkohdat tarkastuskohteessa ovat vakavia, mittavia tai katsotaan muuten tarpeelliseksi, kutsutaan poliisin tutkijapartio paikalle kohteeseen tarkastuksen yhteydessä.

Tarkastuksista tehdään aina kirjallinen tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan eläimen omistajalle ja mahdollisille muille asianosaisille tiedoksi. Kaikki asiakirjat tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja tarkastuskertomukset ja päätökset arkistoidaan.

Kiireellisissä tapauksissa, missä todetaan, että on ryhdyttävä eläinsuojelulain 44 § mukaisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, toimitaan seuraavasti:

- Pienet seura- ja harrastuseläimet

- viedään hoitoon eläinhoitolaan, jonka kanssa kaupungilla on sopimus löytöeläinten hoidosta (lähinnä päivystysaikana tulevat tapaukset, joissa poliisi toimii eläinsuojeluviranomaisena), tai
- viedään hoitoon jonkin toisen luotetun tahon luokse, tai
- hoidetaan omistajan kotona, mikäli eläimiä on suuri määrä tai niiden sijoittaminen muualle ei muusta syystä onnistu, tai
- konsultoidaan aluehallintovirastoa eläinten hoidon järjestämisestä tai
- jos mikään yllä mainituista ei ole mahdollista esim. eläimen huonon kunnan vuoksi, eläin lopetetaan.

Löytöeläinhuoltolan ja muiden hoitopaikkojen kanssa tehdään aina erillinen kirjallinen sopimus hoidosta ja sen kustannuksista.

- Tuotantoeläimet

- hoitoa hankitaan mahdollisuuksien mukaan tilalle, jossa eläimet ovat.
- Aluehallintovirastoa konsultoidaan hoidon hankkimisessa (mahdolliset järjestelyt lomitustoimen kanssa).
- jos pitopaikassa hoitaminen ei ole mahdollista, eläimet lopetetaan / teurastetaan.

Eläinsuojelurikosepäilyissä voidaan epäillyn rikoksen kohteena ollut kuollut tai lopetettu eläin lähettää Ruokaviraston patologian yksikköön avattavaksi.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehdään vuosittain n. 400 kpl.

7.9.1 Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Ammattimaisen eläintenpidon suunnitelmallisia tarkastuksia pyritään tekemään riskinarvioinnin mukaan kaikkiin tiedossa oleviin ilmoitusvelvollisiin kohteisiin 1 – 3 vuoden välein (tiedossa noin 100 kohdetta), mikäli toimintaa ei ole kotirauhan piirissä. Jos kaikki kohteen toiminta tapahtuu kotirauhan piirissä, ei kohteeseen tehdä säännöllisiä vuositarkastuksia, vaan ainoastaan epäilyyn perustuvia tarkastuksia tarvittaessa. Riskiarviointi tehdään aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti. Riskinarvioinnista ja valvontatiheyden määrittämisestä vastaa valvontaeläinlääkäri. Riskinarvion avainkohdat ovat seuraavat:

Luvanvaraiset kohteet (ESL 20 §: Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt)

- Kohteessa, joissa on suuri eläinmäärä (yli kymmenen eläinlajia tai yli 50 eläinyksilöä) valvonta tehdään vuosittain.

- Kohteissa, joissa eläinmäärä on vähäinen, voidaan kohteet tarkastaa kolmen vuoden välein, jos tarkastuksilla ei ole havaittu epäkohtia.
- Jos tarkastuksella havaitaan epäkohtia, tarkastetaan kohde vuoden välein, kunnes kahtena peräkkäisenä vuonna ei ole havaittu epäkohtia.

ESL 20 a §: Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt

Jos valvontaviranomaiselle tulee tietoon, että paikkakunnalle on tulossa sirkus tai kiertävä eläinnäyttely, viranomaisen arvioi, tarvitseeko sirkukseen tehdä tarkastus. Arvion apuna tiedustellaan aluehallintovirastolta onko kohteeseen tehty tarkastusta lähiaikoina.

Ilmoituksenvaraiset kohteet

- Ensimmäinen käynti tehdään mahdollisimman pian ilmoituksen tultua.
- Jos tarkastuksella ei havaita puutteita voidaan arvioida kohde matalariskiseksi, jolloin tarkastukset voidaan suorittaa kolmen vuoden välein.
- Mikäli kohteessa havaitaan puutteita tai sinne tulee käynti epäilyyn perustuen, tarkastetaan kohde vuosittain, kunnes kahtena peräkkäisenä vuotena ei ole havaittu puutteita. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi, että kyse on ilmoituksenvaraisesta kohteesta.

Tiedossa olevien ilmoituksenvaraisten kohteiden erittely on esitetty resurssitarvelomakkeessa.

7.9.2 Eläinkuljetukset

Aluehallintovirastot myöntävät hakemuksesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia suorittaville henkilöille ja yrityksille eläinkuljettajaluvat ja niihin liittyvät kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistukset. (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006, 5 luku).

Virkaeläinlääkärit suorittavat kuljetusvälineiden tarkastukset aluehallintoviraston läänineläinlääkäriin pyynnöstä.

Kunnaneläinlääkärit saavat tarkastaa eläinkuljetuksia, jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisesti. Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia eläinkuljetuksissa. Kunnaneläinlääkärit tekevät ajoittain myös reittisuunnitelmiin liittyviä hyväksymisiä ja eläinten kuljetuskuntoisuuden varmistuksia mm. vientitarkastusten yhteydessä.

7.9.3 Teurastamot ja pienteurastamot

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on kaksi pienteurastamoita. Tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinsuojelua teurastuksen yhteydessä. Praktikkoeläinlääkärit tekevät sopimuksen Ruokaviraston kanssa tarkastustoiminnan suorittamisesta alueensa teurastamoissa.

7.10 Sivutuotevalvonta

7.10.1 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotealan laitosten rekisteröinti, hyväksyntä ja laitosten valvonta

Sivutuotteita koskeva lainsäädäntö [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011] edellyttää, että sivutuotteita käsittelevillä, varastoivilla ja hävittävillä laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Viranomaisen on suoritettava laitoksissa säännöllisin väliajoin tarkastuksia ja valvontaa. Valvontaviranomaiset on määrätty sivutuotelaisissa 517/2015.

Valvonta- tai praktikkoeläinlääkäri hyväksyy sivutuoteasetuksen mukaiset polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset sekä johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita.

Valvonta- tai praktikkoeläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset, tilarehustamot sekä keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä. Hyväksynyt ja rekisteröinnit ilmoitetaan välittömästi aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon.

Alueella toimivat sivutuotelaitokset ovat pääasiassa broilerikasvattamoiden polttolaitoksia. Valvontaeläinlääkärit toteuttavat ja raportoivat aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon Ruokaviraston vuosittaisen suunnitelman mukaisesti tarkastettujen laitosten valvonnan määrättyinä aikana. Tarkastuskertomukset toimitetaan aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon.

7.10.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Haaskanpito on toimintaa, jolla eläimiä houkuttelee ravinnon avulla ruokintapaikalle ja jonka tarkoituksena on valokuvata, katsella tai metsästää eläimiä. Haaskapaikan sijainnista, ruokintaan sallituista sivutuotteista sekä toimijoiden kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1193/2011 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 142/2011, sivutuotelaissa 517/2015 § 6,7 ja MMM asetuksessa N:o 783/2015 eläimistä saatavista sivutuotteista sekä laissa eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010.

Jos haaskana käytetään muita kuin luonnonvaraisia eläimiä ja niiden teurasjätteitä, toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää. Ilmoitus on tehtävä ennen haaskaruokinnan aloittamista ja se tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoitus on maksullinen. Myös toiminnan muutoksista ja sen lopettamisesta on 30 päivän kuluessa ilmoitettava kunnaneläinlääkärille. Ilmoitus tallennetaan haaskarekisteriin ja toimijalle lähetetään tosite haaskaruokintapaikan rekisteröinnistä.

Toimijan on ilmoitettava kuukausittain haaskaruokintapaikalle toimitettujen sivutuotteiden määrä kunnaneläinlääkärille, jonka alueelta sivutuotteet ovat peräisin. Mikäli haaskapaikka sijaitsee toisen kunnan alueella, on myös tämän käyttökunnan kunnaneläinlääkärille toimitettava käyttöilmoitus. Ilmoitus tehdään käyttämällä Ruokaviraston sivuilta löytyvää käyttöilmoituslomaketta tai ilmoittamalla vastaavat tiedot sähköpostitse kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri pitää luetteloa saamistaan ilmoituksista ja ilmoittaa niistä aluehallintovirastolle säädettyllä tavalla.

Toimijoilta tulevat ilmoitukset tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään. Tiedot kootaan vuosittain ja raportoidaan aluehallintovirastolle viraston antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Valvontaeläinlääkärit valvovat haaskoja ja haaskanpitoa tekemällä suunnitelmallisesti haaskapaikkojen tarkastuksia. Tarkastuksella tarkastetaan myös haaskanpitäjän kirjanpito haaskalle tuoduista eristä.

Aluehallintovirasto ohjaa ja seuraa sivutuotevalvonnan toteutumista. (Sivutuotelaki 6 § ja 6. luku)

Sivutuotteiden hautaaminen

Eläimistä saatavia sivutuotteita ovat muut kuin ihmisravinnoksi eläimistä saatavat tuotteet. Näitä ovat esimerkiksi kuolleet eläimet, entiset eläinperäiset elintarvikkeet, kompostointilaitoksiin menevä ruokajäte sekä teurastamon eläinperäinen sivutuote.

Ilmoitusvelvollisuus sivutuotteiden hautaamisesta poistui 1.1.2012, ainoastaan tautitapauksissa toimijan on ilmoitettava aluehallintovirastolle aikomastaan sivutuotteiden hautaamisesta. Sivutuotteita hautaamalla hävittävän on pidettävä kirjaa (kirjanpito on säilytettävä 2 vuotta ja se on pyydettyessä esitettävä valvontaviranomaiselle) haudattujen raatojen tai muiden sivutuotteiden määristä, luokista ja lajeista sekä hautauspäivämääristä ja paikoista. Kirjanpitovelvollisuus ei koske lemmikkieläinten eikä hevoseläinten kokonaisten raatojen hautaamista.

Sivutuotteiden hautaamisen suhteen Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue ei sijaitse ns. syrjäisellä alueella märehitijöiden, sikojen ja siipikarjan osalta, joten niitä ei saa haudata. Koko Suomi on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi hevosten, porojen, lemmikkieläinten sekä kuolleena syntyneiden märehitijöiden ja porsaiden osalta, joten niitä saa haudata ohjeiden mukaan myös Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella. Turkiseläinten osalta Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi ja niiden hautaaminen on sallittua.

Ruokaviraston internet sivuilta löytyvät ohjeet hautaamiseen

Valvontaeläinlääkärit valvovat toimijoiden hautauksistaan pitämää kirjanpitoa ja tarkistavat haudattavan sivutuotteen, hautauspaikan ja käytettävät välineet tarvittaessa.

Lisäksi valvotaan, että sivutuotteet hävitetään säädösten mukaisesti. Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista ja tarvittaessa selvitetään tapauskohtaisesti, onko terveysvalvontaohjelmaa ja sivutuotelainsäädäntöä noudatettu. Tarvittaessa tilallisia ohjeistetaan kirjallisesti (kehotus) sivutuotteiden hävittämisestä ja terveysvalvontaohjelmien noudattamisesta.

7.11 Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja tiettyjen EU:n osittain rahoittamien tukien täysimääräisen maksamisen edellytyksenä.

Täydentävät ehdot jaetaan kolmeen ehdonalaan, joista Ruokaviraston elintarvikeketjulinjan ohjausvastuulla olevat vaatimukset kuuluvat ehdonalalle 1. kansanterveyden, eläinten ja kasvien terveyden valvonta sekä ehdonalalle 2. eläinten hyvinvointivalvonta.

Täydentävien ehtojen valvonta kuuluu aluehallintovirastolle, mutta kunnalliset valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta mahdollisesti tarvittavia laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin voidaan tehdä aluehallintovirastossa. Tarkastuksilla mahdollisesti havaituista täydentävien ehtojen vaatimusten laiminlyönneistä raportoidaan ripeästi aluehallintovirastoon.

7.12 Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen

Tampereen kaupunki huolehtii itse eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan vastuulla olevien terveyden ja sairaanhoitopalvelujen järjestämisestä Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen (Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala) hyötyeläimille ja suurille kotieläimille päivä- ja päivystysaikana, pieneläimille päiväaikana. Tämän lisäksi huolehditaan sekä suurten että pienten eläinten vientiin liittyvistä toimenpiteistä.

Orivesi liittyi Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueeseen 1.1.2014 ja muut mainitut kunnat 1.1.2015 alkaen.

7.12.1 Peruseläinlääkäripalvelut

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä.

Valvontaeläinlääkärit sijaitsevat kolmessa toimipisteessä; Kangasalla, Valkeakoskella ja Lielahdessa.

Hygieenikkoeläinlääkärit sijaitsevat Kangasalan ja Tampereen toimipisteissä.

Pieneläinten päivystyspalvelut ostetaan Evidensia Oy:ltä (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus Tiiriö).

Palveluntuottaja toimittaa kaikki mahdollisesti tulevat valitukset ja korvausvaatimukset tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle.

Tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläimen omistaja pyytävät Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan arviointia eläimen hoidosta.

Arkipäivisin alueen praktikkoeläinlääkärit ovat varautuneet hoitamaan kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevat eläimet jättämällä ajanvarauskalenteriinsa sopivasti aikaa kiireellisille tapauksille, siirtämällä jo sovittuja aikoja tai pyytämällä toista alueen praktikkoeläinlääkäriä auttamaan asian järjestämisessä.

Oriveden ja Juupajoen alueelle on jyvitetty osa Tampereen eläinlääkäreiden työajasta.

7.12.2 Sisältö

Puhelinneuvonta

Puhelimitse on mahdollista saada neuvontaa kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin, kuten myös ei-kiireellisiä tapauksia koskien. Myös tarttuvien eläintautien epäilyjä ja eläinten mahdollisia hyvinvointiongelmia koskevia ilmoituksia olisi kuntalaisten voitava virka-aikana tehdä maksuttomaan puhelinnumeroon, joten nämä puhelut ohjautuvat pääasiassa alueen valvontaeläinlääkäreille.

Sairaanhoito ja kotieläinten lopetus

Tampereen alueella peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaan sairaanhoitoon kuuluu kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon sekä kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu myös peruseläinlääkäripalveluun.

Terveydenhoito

Eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat myös peruseläinlääkäripalveluun. Rokotukset, loishäädöt ym. Myös märehitijöiden, sikojen ja hevosten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot kuuluvat peruseläinlääkäripalveluihin.

Todistukset

Kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten sisältyy myös peruseläinlääkäripalveluun.

7.12.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Tuotantoeläinten terveydenhuolto ylläpitää ja edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää osaltaan elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä ja seurata tarttuvien tautien sekä tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Lähtökohtana on pidettävä, että terveydenhuollon piiriin kuuluvilla tiloilla eläimet voivat hyvin, lääkkeiden käyttö on hallittua eikä lääkkeitä käytetä korjaamaan olosuhdeongelmia.

Terveydenhuoltotilojen määrä alueella tulee lisääntymään alueella vuoden 2021 alusta meijereiden vaatimuksesta maitotilojen kuulumisesta terveydenhuoltosopimusten piiriin. Arvio terveydenhuoltotiloista löytyy resurssienarviotaulukosta.

Eläinlääkärit tarvitsevat jatkuvasti täydennyskoulutusta myös terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa, kuten karjatason tautiseurannassa ja eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa. Täydennyskoulutukseen on varattu oma osansa eläinlääkärien työajasta niin, että sijaisten avulla myös peruseläinlääkäripalvelut toimivat koulutuksen aikana.

7.12.4 Yksityinen palvelutarjonta

Tampereen alueella on noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalveluiden tuottajaa ja lähialueella (Akaa, Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Lempäälä, Pirkkala, Valkeakoski ja Ylöjärvi) lisäksi yhteensä noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalvelujen tarjoajaa. Yksityiset eläinlääkärit eivät tarjoa säännöllistä päivystystoimintaa alueella suurelaimille.

7.12.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Päivystys suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta hoidetaan omalla alueella itse, niin että yksi kahdeksasta praktikosta on virka-ajan ulkopuolella vuorollaan päivystysvuorossa. Suurelänpäivystäjä on myös päivystävä virkaeläinlääkäri.

Päivystysyhteistyö suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta jatkuu myös Pirtevan kanssa. 1.1.2014 voimaan tulleella sopimuksella sovitaan eläinlääkintähuoltolain 13 §:n mukaisen päivystyksen järjestämisestä sekä

eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisten kunnaneläinlääkäreille kuuluvien virkatehtävien hoitamisesta sopimusalueella. Käytännössä Tampereen ja Pirtevan alueilla on omat päivystysjärjestelyt, mutta tarvittaessa voidaan pyytää apua toisen alueen päivystäjältä. Pirtevan alue sisältää Pirkkalan, Lempäälän, Vesilahden, Hämeenkyrön, Nokian ja Ylöjärven.

Alueilla on yhdenmukainen subventiokäytäntö.

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15 – 08, viikonloppuisin ja arkipyhisin) hoito järjestetään yksityisen eläinlääkäriaseman Evidensian (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus, Tiiriö) kanssa, koko päivystysaluetta koskien.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueetta koskeva uusi sopimus pienten eläinten päivystysaikaisista eläinlääkäripalveluista Evidensian kanssa tuli voimaan 1.1.2019 alkaen. Sopimus koskee ajanjaksoa 2019 - 2020, sopimusta jatkettiin alkuperäisessä sopimuksessa määritellyllä optiolla vuoden 2022 loppuun. Sopimuksen mukaan hankinta kohdistuu kunnan järjestettäväksi määrättyihin päivystysaikaisiin eläinlääkäripalveluihin pienille eläimille.

Käytössä on koko päivystysalueella keskitetty puhelinjärjestelmä, jossa suur- ja pieneläinpuheluille on eri numerot. Suur-/hyötyeläinpuhelu ohjautuvat päivystäville eläinlääkäreille ja pieneläinpuheluiden osalta on asiakkaalla valintamahdollisuus mille Evidensian päivystävälle klinikalle puhelu ohjautuu. Puheluiden hinta on ppm.

7.12.6 Saatavuus- ja laatuvaatimukset

Eläimen omistajalla tai haltijalla on halutessaan mahdollista varata aika eläinlääkärin käynnille eläintenpitopaikkaan, pieneläimen viemiseksi vastaanotolle tai hevosen viemiseksi tarvittaessa paikkaan, jossa hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti. Tampereen yhteistoiminta-alueella toimii yhdeksän praktikkoeläinlääkärinä, joille asiakkailla on ei-kiireellisissä tapauksissa vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Praktikkoeläinlääkäreille on mahdollisuus vastata myös asiakkaiden soittopyyntöihin.

Arkipäivisin kunnaneläinlääkärit työskentelevät ajanvarausperusteisen ja kiireavun parissa. Päivystysrytmi on kahdeksan kunnaneläinlääkärin osalta suhteellisen maltillinen. Kaikilla eläinlääkäreillä on vapaita viikkoja, jolloin päivystystä ei ole.

Palautteen kerääminen, valitusten käsittely ja toiminnan parantaminen

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnan asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt ottaa vastaan ja käsittelee palveluiden tuottaja (Evidensia Oy) ja lähettää ne tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle. Ympäristöterveyden yksikköön tehdyt valitukset ohjataan samoin palveluiden tuottajalle. Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon osalta valitukset ja korvauspyynnöt käsitellään Tampereen ympäristöterveyden toimesta. Valvontatoimista tehdyt hallintovalitukset käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja muut kantelut ja valitukset se viranomaisen (aluehallintovirasto; alueellinen ympäristöterveyden jaosto), jolle kantelu tai valitus on kohdistettu.

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnasta (pieneläimet)

Pieneläinpotilaiden määrät kunnittain raportoidaan puolivuositain ympäristöterveydelle ja vuosittain alueelliselle ympäristöterveyden jaostolle sekä aluehallintovirastoon.

Eläinlääkintähuollon ostopalveluun liittyvät valitukset käsitellään ja toimintaan liittyvien osa-alueiden vaatimustenmukaisuus varmistetaan yhteistyössä palvelujen myyjän kanssa lainsäädännön ja sopimusten asettamilla tavoilla.

Kunnan suunnitelmaa päivitetessä huomioidaan ne seikat, joista edellisen toimintavuoden aikana on saapunut valituksia tai joista on huomautettu aluehallintoviraston tarkastuksissa ja auditoinneissa, sekä asiakaspalautteet.

Vastuu- ja muut vakuutukset ja lausunnot Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta

Oman tuotannon hyötyeläinten ja suurten eläinten eläinlääkäripalvelut, arkiajan pieneläinten eläinlääkäripalvelut:

Eläinlääkärin tai hänen avustajansa aiheuttamasta vahingosta vastaa vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n ja 2§:n mukaan se kunta, jonka palveluksessa eläinlääkäri tai avustaja on tai kyseinen työ/virkasopimuksessa oleva eläinlääkäri tai avustaja vahingonkorvauslain 4 luvun 1 ja 2 §:n mukaisesti.

Pienten eläinten eläinlääkäripalvelut:

Palveluntuottajalla on vastuuvakuutus, joka kattaa tilaajalle, kolmannelle osapuolelle tai tämän omaisuudelle aiheutuneet vahingot.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausuntoa voivat pyytää tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläinten omistajat.

7.12.7 Toimitilat

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä:

Tampereen Lielahden toimipisteestä hoidetaan Tampereen alue, Oriveden toimipisteestä Oriveden ja Juupajoen alueet, Kangasalan toimipisteestä hoidetaan Kangasalan ja Pälkäneen alueet, Valkeakoskelta Valkeakosken sekä osa Akaan alueesta (ent. Toijala), Urjalasta Urjalan ja osa Akaan alueesta (ent. Kylmäkoski ja Viiala).

Kahdeksan praktikkoeläinlääkäriä sijoittuu vastaanotoille seuraavasti: kaksi Tampereen Lielahden, yksi Oriveden, kaksi Kangasalan, yksi Valkeakosken sekä kaksi Urjalan vastaanotolle. Tampereen Lielahden eläinlääkärit hoitavat osan myös Oriveden potilastapauksista tarvittaessa.

7.12.8 Välineresurssit

Peruseläinlääkintävarusteiden lisäksi Lielahden vastaanotolla on erillinen leikkaustila, Kangasalla röntgen ja kaikilla vastaanotoilla on käytössä ultraäänilaite. Lielahden ja Kangasalan vastaanotoilla on eläinlääkäreiden itse palkkaamat avustajat.

7.12.9 Ostopalvelut

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15 – 08, viikonloppuisin ja arkipyhisin) hoito järjestetään yksityisen eläinlääkäriaseman Evidensian (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus, Tiiriö) kanssa, koko päivystysaluetta koskien.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-aluetta koskeva uusi sopimus pienten eläinten päivystysaikaisista eläinlääkäripalveluista Evidensian kanssa tuli voimaan 1.1.2019 alkaen. Sopimus koskee ajanjaksoa 2019 - 2020, sopimusta jatkettiin alkuperäisessä sopimuksessa määritellyllä optiolla vuoden 2022 loppuun. Sopimuksen mukaan hankinta kohdistuu kunnan järjestettäväksi määrättyihin päivystysaikaisiin eläinlääkäripalveluihin pienille eläimille.

7.13 Seuranta, arviointi ja raportointi

7.13.1 Kunnan suunnitelma

Tampereen kaupungin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suunnitelman toteumaa tarkastellaan ympäristöterveyden yhteisen valvontasuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Toteumasta laaditaan raportti, joka viedään hyväksyttäväksi alueelliseen ympäristöterveyden jaostoon ennen raportin lähettämistä aluehallintovirastolle.

7.13.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat tilastot saadaan yhteiskäytössä olevasta KliniQ -praktikkaohjelmasta (sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-

aikana sekä sairaskäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät päivystysaikana). Myös sijaiset saavat tunnukset ohjelmaan sijaisuutensa ajaksi.

Tiedot eläinlääkintähuollon pieneläinpäivystyksen ostopalveluiden käytöstä saadaan palveluntuottaja Evidensia Oy:ltä kaksi kertaa vuodessa.

Tiedot liitetään kunnan suorittamaan suunnitelman toteutumisen arviointiin ja tallennetaan vuosittain, maaliskuun loppuun mennessä VYHAan. Kunta seuraa terveydenhuoltokäyntien ja valvontatehtävien toteutumista myös vuoden aikana ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin suunnitelmien toteuttamiseksi.

7.13.3 Muu raportointi

VASU-raportointi

VASU-raportointi tehdään Ruokaviraston ohjeen ”Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon” (Ruokaviraston toimintaohje 11009) mukaisesti.

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

- tiedot tehdyistä eläinsuojelutarkastuksista ja - päätöksistä toimitetaan välittömästi tai vähintään kuukausittain sähköisessä muodossa aluehallintovirastoon ja tarvittaessa poliisille
- terveysvalvontaohjelmien käyntien asiakirjat toimitetaan välittömästi tarkastuksen jälkeen aluehallintovirastoon
- tautiepäilyt ilmoitetaan kohdan Eläintautiepäilyt ja –tapaukset mukaisesti
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota: laskutus tehdään kuukausittain aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot toimitetaan esitettyjen aikataulujen mukaisesti

LIITTEET

4.1. Toimenpidetaulukko ELINTARVIKETURVALLISUUS (Ruokavirasto)

KEHITTÄMISTEEMA	PAINOPISTE	2021	2022	2023	2024
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio	Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa <ol style="list-style-type: none"> Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3) Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2) Markkinointi (Oiva-rivi 13.3) Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkin töjen valvontaprojekti (Oiva-rivit 13.1 ja 13.2) Lämpötilavalvonta (Oiva-rivit IEH 6.2 ja 6.4) Jäljitettävyyttä (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9) Takaisinvedot (Oiva-rivi 16.6) 	<ol style="list-style-type: none"> – 4. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: RUOKAVIRASTO Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Toteuttaa painotettua valvontaa: KUNNAT – 7. <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee: RUOKAVIRASTO Osallistuu suunnitteluun: AVIT, KUNNAT 	<ol style="list-style-type: none"> – 4. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT – 7. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO Osallistuu kouluttamiseen, Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Toteuttaa painotettua valvontaa, osallistuu koulutuksiin: KUNNAT 	<ol style="list-style-type: none"> – 7. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: RUOKAVIRASTO Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Toteuttaa painotettua valvontaa: KUNNAT 	<ol style="list-style-type: none"> – 7. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT
	Valvojan työkalupakki Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee painopisteen toteutuksen vuosille 2021-2024: 1-3/2021 ja aloittaa toteutuksen: 4/2021 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti. Suunnitelma tarkentuu vuoden 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti. Suunnitelma tarkentuu vuoden 2022 aikana. 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti.

	<p>Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen käyttäminen, tiedon löytäminen ja hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja velvollisuudet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuu suunnitteluun esim. työpajatyöskentelynä: AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) Hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) 	<p>2021 aikana.</p> <p>RUOKAVIRASTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) 	<p>Suunnitelma tarkentuu vuoden 2023 aikana.</p> <p>RUOKAVIRASTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien)
	<p>Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne kuuluvat.</p> <p>Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle</p> <ul style="list-style-type: none"> Koronarajoitusten myötä muuttunut toiminta, ml. etämyynti Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonti 	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuu suunnitteluun esim. työpajatyöskentelynä: RUOKAVIRASTO, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT Selvittää parhaat tiedonvälityskäytännöt, selkeyttää ohjeistusta ja kartoittaa yhteistyökumppanit: RUOKAVIRASTO Seuraa AJO-käynneillään painotetun valvonnan toteutumista: AVIT 	<ul style="list-style-type: none"> Selkeyttää ohjeistusta: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT Kartoittaa valvonnan ulkopuolella olevien toimijoiden etsintäkeinoja ja tiedottaa yhteistyötahoja: RUOKAVIRASTO Koordinoi tunnistamistyötä omalla alueellaan: AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Seuraa, viestii ja toteuttaa valvonnan piiriin kuulumattomien toimijoiden etsintäkeinoja: RUOKAVIRASTO Koordinoi tunnistamistyötä omalla alueellaan: AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT Seuraa ja ohjeistaa: AVIT Ohjeistaa: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Raportoi, selvittää tulosten hyödyntämiskäytännöt ja viestii: RUOKAVIRASTO, AVIT Hyödyntää tulokset ja viestii: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT

		<ul style="list-style-type: none"> Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. ESP ja koronan myötä muuttuneet toiminnot, kuten etämyynnin aloitus: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Seuraa AJO-käynneillään painotetun valvonnan toteutumista: AVIT Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. ESP ja koronan myötä muuttuneet toiminnot, kuten etämyynnin aloitus: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 		
	<p>Sähköisen asioinnin kehittäminen</p> <ol style="list-style-type: none"> Luonnonmukainen tuotanto: Sähköinen asiakaspalvelu 2020–2022 Rehuvalvonta: Sähköisen asioinnin kehittäminen 2020–2021 Elintarvikevalvonta: VATIn jatkuva kehittäminen Alkoholivalvonta: Alkoholielinkeinor ekisterin uudistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: RUOKAVIRASTO, VALVIRA Osallistuu kehittämiseen: KUNNAT, ELYT, AVIT (soveltuvien osin) 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: RUOKAVIRASTO, VALVIRA Osallistuu kehittämiseen: KUNNAT, ELYT, AVIT (soveltuvien osin) 		
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä	Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, toteuttaa painotettua valvontaa: RUOKAVIRASTO, TULLI Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin: AVIT, KUNNAT, VALVIRA 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO, TULLI Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, TULLI, AVIT, KUNNAT, VALVIRA 		

	Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelee, koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO • Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELYT • Suunnittelee, toteuttaa painotettua valvontaa: ELYT, VALTUUTETUT TARKASTAJAT, KUNNAT, VALVIRA, TULLI 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO • Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELYT • Toteuttaa painotettua valvontaa: ELYT, VALTUUTETUT TARKASTAJAT, KUNNAT, VALVIRA, TULLI 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO • Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, ELYT, VALVIRA, TULLI 	<ul style="list-style-type: none"> •
Valmius ja kriisinhallinta	Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelee ja koordinoi: RUOKAVIRASTO • Arvioi omaa toimintaansa, päivittää oman valmiussuunnitelmansa: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi, kokoaa tiedon ja ohjaa: RUOKAVIRASTO • Osallistuu työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi ja ohjaa: RUOKAVIRASTO • Ottaa käyttöön sovitut toimintatavat: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, AVIT, PUOLUSTUSVOIMAT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioi painopistetyön onnistumista

4.2. Elintarvikevalvonnan kohteiden määrät ja vuosittaisten perustarkastusten määrä. Alkutuotannon kohteet on esitetty erillisessä taulukossa.

	AKAA	JUUPAJ OKI	KANGAS ALA	ORIVESI	PÄLKÄNE	TAMPERE	URJALA	VALKEA KOSKI	YHTEENSÄ
VIISIKUUKAUKSEN TARKASTUSTEN MÄÄRÄ	71	11	132	40	36	981	20	85	1376
TOIMIPAIKAT	124	22	187	86	71	1696	34	136	2356
TOIMINNOT:	135	24	221	88	79	1885	40	146	2618
Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	1	0	1	0	2	5	0	2	11
Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	1	0	2	0	1	6	0	0	10
Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	0	0	1	3	1	12	0	6	23
Elintarvikkeiden kuljetus	3	0	5	0	1	37	4	1	51
Elintarvikkeiden kuljetus jäähdytettynä	1	0	0	0	0	12	0	1	14
Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Elintarvikkeiden maahantuonti	2	0	3	0	0	28	3	2	38
Elintarvikkeiden maastavienti	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Elintarvikkeiden pakastekuljetus	1	0	2	0	1	2	0	1	7
Elintarvikkeiden pakkaaminen	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Elintarvikkeiden tukkumyynti	1	1	3	0	0	27	0	1	33
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	27	7	35	23	17	409	11	25	554
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	0	0	1	0	0	1	0	1	3
Grilli- tai pikaruokatoiminta	10	0	6	5	4	127	3	7	162
Juomien valmistus	1	0	0	0	1	1	0	0	3
Jäätelön valmistus	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Kahvilatoiminta	10	2	15	9	10	208	3	22	279
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	1	1	3	0	1	4	1	0	11

Kalajalosteiden valmistus	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	2	0	3	0	4	16	0	0	25
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	3	0	5	2	0	20	0	3	33
Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	0	2	0	0	4	0	1	8
Maitonesteiden valmistus	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Makeisten valmistus	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Muiden viljatuotteiden valmistus	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Muu elintarvikkeiden varastointi	1	1	1	0	0	16	0	0	19
Muu valmistus	1	0	2	1	0	11	0	2	17
Pakkaamatoiminta ja kauppakunnostus	1	0	1	1	0	1	0	1	5
Pubitoiminta	5	0	3	2	3	116	1	7	137
Raakalihavalmisteiden valmistus	1	0	1	0	0	1	0	1	4
Ravintolatoiminta	19	4	48	17	10	442	5	24	569
Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu	7	2	13	3	7	47	1	7	87
Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	9	3	18	7	8	137	4	10	196
Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta	25	2	44	12	6	188	3	21	301
Yhdistelmätuotteiden valmistus	1	0	0	1	1	2	0	0	5
Vähäriskinen, Lihan käsittely	0	0	3	0	0	0	0	0	3

4.3. Elintarvikevalvonnan alkutuotannon kohteet ja vuosittainen tarkastusmäärä.

	AKAA	JUUPAJOKI	KANGAS ALA	ORIVESI	PÄLKÄNE	TAMPERE	URJALA	VALKEA KOSKI	YHTEENSÄ
VUOSITTAINEN TARKASTUSTEN MÄÄRÄ	3,4	2,6	9,8	6,6	10,3	4,2	4,2	4,1	45
ALKUTUOTANNON KOHTEITA									1135
ALKUTUOTANNON TOIMINTOJA:	169	89	271	231	238	120	222	120	1460
Maidontuotanto	11	8	15	17	21	7	8	6	93
Puutarhaviljely kasvihuone	0	0	6	0	1	0	0	1	8
Puutarhaviljely avomaa	1	2	13	9	20	4	5	6	60
Munantuotanto	5	3	12	7	9	10	7	7	60
Hunajantuotanto	8	4	16	10	8	16	7	9	78
Kalastus	0	0	2	0	0	1	0	1	4
Lihantuotanto	32	17	56	37	42	16	44	18	262
Peltoviljely	111	55	151	151	134	65	150	72	889
Sienimö	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Siitosmunantuotanto	1	0	0	0	3	0	0	0	4
Vesiviljely	0	0	0	0	0	0	1	0	1

Taulukko 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2022

Toimenpide	Toiminta (miten)	Tavoite	Osallistuvat tiimit/ henkilöt	Tavoite ajankohta (mittari)	Seuranta
Sähköisten työkalujen kehittäminen					
VATI-kehitysryhmä	Osallistutaan aktiivisesti VATIn kehitysryhmään Virheilmoitusten tekeminen Help-Deskiin	Toimivampi järjestelmä	Kaisa	Jatkuva/ 2022	
VATIn laskutus		Laskutuksen toimiminen Vati-järjestelmän kautta	Kaisa, Satu, Anina, Anne, Merja K, Merja B	2021-	
Vatin toimivuuden parantaminen	Virheilmoitusten / huomioiden tekeminen Help-Deskiin	Toimivampi ja käytettävämpi järjestelmä	Virheilmoitukset yhteyshenkilöille- Kaikki Tukipyyntöjen tekeminen, koulutukseen osallistuminen Anna-Mari, Kaisa, Anina	Jatkuva	
E-lomakkeiden kehittäminen ja laatiminen asiakirjatarkastusten helpottamiseksi eri kohderyhmille	Lomakkeiden kehittäminen	Asiakirjatarkastusten yhtenäistäminen ja toimijan työn helpottaminen	Myyntitiimi	2021-2022	
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa					
Epidemiaselvitystyöryhmä, nimetty	2 krt/v + tarvittaessa, kokoontuu infektioautien torjuntayksikön lääkärin ja hoitajien kanssa		Satu, Hanna, Mari J, Maarit, Reetta, Anna-Mari	Jatkuva	
Epidemiaselvitystyöryhmä, laajennettu	1 krt/v, koko Alueellisen ympäristöterveydenhuollon epidemiaselvitystyöryhmän yhteinen kokous, elva, tesu ja eläinlääkintä, vesihuolto ja terveydenhuolto sekä riskinhallintayksikkö		Satu, Hanna, Mari J, Maarit, Reetta, Anna-Mari, muutkin elvasta (laajat kokoukset)	Jatkuva	

Rymy-tiimi	Noin kerran kuussa + tarvittaessa epidemiaselvitysten yhteydessä		Satu, Hanna, Mari J, Maarit, Reetta, Anna-Mari, Maija-Liisa	Jatkuva	
Pirteva-Sotesi -yhteistyöpalaverit	2 krt/v		Kaikki	Jatkuva	
Six-Pack (Helsinki, Vantaa, Espoo, Turku, Oulu, Tampere)	Yhteispalaveri sixpack-kuntien kanssa 1 krt/v		Kaikki (etätilaisuuksissa), livenä vain muutama	Jatkuva syksyisin	
Kontaktimateriaalien valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Skype-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Katri, Maarit, Sari, Hanna, Mari	jatkuva	
Elintarvikeparanteiden valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Skype-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Katri, Maarit, Sari, Hanna, Mari, Päivi T, Maisa	jatkuva	
Kontaminantit ja kasvinsuojeluainejäämät - valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Skype-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Katri, Maarit, Sari, Hanna, Mari, Päivi T	jatkuva	

Valviran tupakkalainsäädännön asiantuntijat yhteydenpito ja Valviran extranet	Valviran extranetin seuraaminen: koulutusvideot, tiedottamiset, kysymykset ja vastaukset Koulutukset elintarvikepäivillä: tärkeää ajankohtaista tietoa Erikoiskaupat, vesipiippukahvilat: neuvonta ja ohjeistus Valvirasta	Tiedon ja ohjeistuksen kulku silloin, kun sitä tarvitsee	Terhi, Reetta kaikki tarkastajat	jatkuva	
Lupapiste	Lausunnot rakennusvalvonnalle	Elintarvikehygienian huomiointi elintarvikehuoneistoissa ja rakennusvaiheessa	Päivystys + muut tarvittaessa	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto
Elintarviketoimijat tiedoksi muille viranomaisille	Elintarvikehuoneisto-ilmoitusten välittäminen tiedoksi rakennusvalvontaan, palotarkastajille ja alkoholitarkastajille	Muut viranomaiset saavat tiedoksi uudet ja toimijaa vaihtavat elintarvikehuoneistot	Päivystys + muut tarvittaessa	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto
Yhteisten ohjeiden laatiminen asiakkaille/toimijoille	Esim. muiden ympäristöterveyden yksiköiden, rakennusvalvonnalla yms yhteistyökumppaneiden kanssa	Päivitetty, paikkansapitävät ohjeet	Kaikki osallistuvat omien sektorien ohjeiden tekemiseen tarvittaessa	jatkuva	
Kommentit, lausunnot keskusviraston ohjeista	Ruokavirasto ym	Valvojien näkemysten huomioiminen	kaikki	jatkuva	
Valion/Osuuskunta Länsi-Maidon ja Tampereen alueen eläinlääkäreiden yhteistyökokoukset	1-2 x vuodessa, Valion maitoneuvojat järjestävät	Ajankohtaiset asiat ja valvontaan liittyvä tiedonvaihto	Elintarvikevalvonnasta hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Maitohygienialiiton kokoukset	Vuosikokous, Tampereen kaupunki on liiton jäsen	Ajankohtaiset asiat, koulutusta, tutkimustietoa	Elintarvikevalvonnasta hygieenikot	jatkuva	
Helsingin yliopisto / Eläinlääketieteellinen tiedekunta	Pyynnöstä tietojen toimittaminen tieteelliseen tutkimukseen, kyselytutkimuksiin vastaaminen	Osallistuminen elintarvikevalvonnasta tutkimukseen ja	Hygieenikot / esimies	jatkuva	

		valvonnan ohjauksen kehittämiseen			
Hygieenikkojen kansallinen yhteistyöryhmä	Teams-ryhmä Suomen hygieenikkoeläinlääkäreille	Tiedonvaihto valvonnan linjauksista ja tapausesimerkkejä, valtakunnallisesti valvonnan yhtenäistäminen (laitosvalvonta ja alkutuotanto)	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Eläinlääkäripäivät ja hygieenikkoyhdistys	Vuotuiset koulutuspäivät ja neuvottelupäivät	Kansallinen yhteistyö, tiedonvaihto ja valvontalinjaukset	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
AVIn työkokoukset eläinlääkäreille	Noin 2 x vuodessa sekä joka kuukauden kolmas torstai (Teams-kokous), ns. aamuvellit	Länsi- ja Sisä-Suomen alueen valvontaa tekevien eläinlääkäreiden tiedonvaihto, valvontalinjaukset, koulutusta	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Kuntaliitto	Pyydettyäessä	Kehitystyö, esimerkiksi asianhallinta ja arkistointi	Satu, Hanna	jatkuva	
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, tartuntatautien osasto	Yhteistyökokoukset sovittaessa	TAYSin tartuntatautilääkärit, valvontaeläinlääkärit, hygieenikkoeläinlääkärit: yhteinen terveys, zoonoosit, ajankohtaiset	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Eläinlääkärikokoukset, Tampere	2 x v	Tampereen alueen praktikko-, valvonta- ja hygieenikkoeläinlääkärien yhteistyö, ajankohtaiset asiat ja työnjako	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
AVIn työkokoukset tarkastajille	AVIn aikataulun mukaan	Länsi- ja Sisä-Suomen alueen valvontaa	Kaikki tarkastajat + esimies	jatkuva	

		tekevien tarkastajien tiedonvaihto, valvontalinjaukset, koulutusta			
Koulutustilaisuudet toimijoille/ yhteistyökumppaneille					
Koulutus ulkomyyjille	Tarkastuksilla todettujen puutteiden mm. Jäljitettävyys, alkuperä, ilmoitusvelvollisuus-tiedon jakaminen ajankohtaista asioista	Torimyyjille järjestettävään koulutukseen valmistautuminen esim. koulutusmateriaalin laatiminen, palaverit , ohjeet, mahdollinen info-kirje (jos koulutusta ei järjestetä)	Myyntitiimi	kevät 2021-2022	
Yhteistyöpalaverit POK, Kesko, myymälöiden sisällä toimivat yritykset (ravintolat)	Tarkastuksilla todettujen toistuvien epäkohtien korjausratkaisut, toimijoiden uusiin toimintakonsepteihin liittyvä neuvonta	Tiedonkulun varmistaminen, toimipaikkojen mahdollisimman tasapuolinen valvonta	Myyntitiimi TRE	jatkuva	
Yhteistyöpalaverit kaupungin sisäisten sidosryhmien kanssa (mm.KITIA)	Vuosittaiset palaverit ajankohtaisista asioista (torit)	Tiedonkulun varmistaminen ja ajankohtaisista asioista ja toimijoista tiedottaminen	Myyntitiimi TRE	Vuosittain	
Yhteydenpito isompiin tapahtumajärjestäjiin ja viranomaisiin ennen tapahtumaa	Palaverit, ohjaus ja neuvonta	Vältetään tapahtumissa todettujen ongelmien toistuminen	Myyntitiimi TRE	jatkuva	
Toimijoiden, arkkitehtien/suunnittelijoiden ohjaus ja neuvonta					
Ohjaus, neuvonta	Sähköpostit, puhelut, palaverit	Elintarvikehygienian huomiointi elintarvikehuoneistojen suunnitteluvaiheessa	Päivystys, kaikki	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto

Ravintolisiin, nettimyyntiin ja verkostomarkkinointiin liittyvä ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit, puhelut, neuvonta, RASFFS ja muut valvontapyyntöt	Ravintolisien harhaanjohtamaton markkinointi ja turvalliset tuotteet	Myyntitiimi TRE	jatkuva	
Ohjaus, neuvonta	Sähköpostit, palaverit, puhelut, lausunnot	Elintarvikehuoneiston hyväksymisprosessiin liittyvä neuvonta	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Ohjaus ja neuvonta takaisinvetojen, epidemioiden ja muiden poikkeustilanteiden yhteydessä	Sähköpostit, puhelut, palaverit	Ohjata toimijoita yllättävissä poikkeustilanteissa, joissa epäillään aiheutuvan terveysvaaraa	kaikki	jatkuva	
Ohjaus ja neuvonta					
Valitukset, ruokamyrkytyspäilyt, ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit ja puhelut	Elintarvikehygienian lisääminen	Päivystys, muut tarvittaessa	jatkuva	Päivystyksellä kk- ja vuosiyhteenveto
Ravintolisiin liittyvä (tuotteet, ravitsemus- ja terveystuotteet) ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit, puhelut, neuvonta	Ravintolisien harhaanjohtamaton markkinointi ja turvalliset tuotteet	Myyntitiimi TRE	jatkuva	
Elintarvikehuoneistoilmoitusten käsittely					
Ilmoitusten käsittely ja ulkomaalaisten toimijoiden rekisteröinti	Riskinarviointi, tietojen tallentaminen valvontajärjestelmään, todistusten kirjoittaminen toimijoille	Ajantasainen tieto valvontakohteista ja valvontatarpeesta valvontajärjestelmässä	päivystys	jatkuva	vuosiyhteenveto
Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyynti					
Hakemusten käsittely ja päätösten teko sekä muutosten kirjaaminen	Hakemusten käsittely, päätösten teko ja päätösten välittäminen Valviraan ja Fimeaan	Toimijoiden lainmukainen toimiminen	Terhi, päivystys	jatkuva	vuosiyhteenveto
Tiedottamiset liikkuvista elintarvikehuoneistoista					

Tiedottamisten käsittely	Asian selvitys ja tallennus	Toimijoiden lainmukainen toimiminen	Päivystys, myynti	jatkuva	vuosiyhteenveto
Hakemusten käsittely					
Hakemusten käsittely, uudet laitokset ja olennaiset muutokset olemassa olevissa; elintarvikelain ja sivutuotelain mukaiset toimijat	Hakemuksen käsittely, tarkastukset, päätöksenteko, tietojen tallennus, tiedottaminen hyväksytyistä toimijoista ja toiminnoista aviin ja Ruokavirastoon	Lupahakemusasioiden ratkaisu	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Sivutuotealan ilmoitusten käsittely					
Sivutuotealan rekisteröitävien toimijoiden ilmoitukset	Ilmoituksen käsittely, tietojen tallennus, ilmoitukset Ruokavirastoon ja aviin	Ilmoitusasian käsittely	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Laatu					
Laatujärjestelmän päivittäminen ja rakenteen muokkaaminen			Kaikki, Satu, Hanna, Katri	jatkuva	
Sisäiset auditoinnit			Laaturyhmä	Vuonna 2022 edellisen auditoinnin tulosten hyödyntäminen	
Laite- ja varustehankinnat ja laitteiden kalibroinnit			Sari, tarvittaessa kaikki	jatkuva	Mittareiden kalibroinnin tulee olla ajantasalla (1 krt/v)
Valmiussuunnittelu	Yhteistyöpalaverit	Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnittelu yhdessä Tampereen riskinhallinnan ja	Satu, Hanna, muut esimiehen nimeämät	2020-2021 Ylläpito jatkuvaa	

		Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa			
Laboratorioiden kilpailutus	tarvittaessa	Ympäristöterveydenhuollon hankintasopimusten valmistelu ja tarjousten arviointi	Satu, Sari, Hanna	Sopimuskaukottain	

Projektit					
Pikaruoka-hampurilaispaikat+pehmytjäätelökoneiden puhtaus	Projektisuunnitelman mukaan		Epidemiaselvitystyöryhmä	Raportointi 2022	
Smoothien raaka-aineiden alkuperä ja laatu	Projektisuunnitelman mukaan		Tarjoilutiimi	Raportointi 2022	

Tarkastustoiminta					
Painopisteet, Ruokavirasto					
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio					
Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa	Kunta toteuttaa painotettua valvontaa ja osallistuu suunnitteluun ja koulutuksiin.		Kaikki	2021-	
Valvojan työkalupakki Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.	Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään:		Kaikki	2021--	
Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen					

käyttäminen, tiedon löytäminen ja hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja velvollisuudet. Työkalunpakkiin lisätään osa-alueita tarpeen mukaan ja eri vuosina painotetaan ja kehitetään eri asioita.					
Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne kuuluvat. Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle Koronarajoitusten myötä muuttunut toiminta, ml. etämyynti Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonti	Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. ESP ja koronan myötä muuttuneet toiminnot, kuten etämyynnin aloitus.		Kaikki	2021-	
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä					
Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin		Kaikki tarvittaessa	2021-	
Valmius ja kriisinhallinta					
Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa	Arvioi omaa toimintaansa, päivittää oman valmiussuunnitelmansa		Satu, Hanna	2021-	
Painopisteet, Tampere					
Elintarvikeparannevalvontaprojekti/ myynti	Tarkastukset, ohjaus ja neuvonta kohteissa. Tarvittaessa tuotteiden markkinoilta poistaminen.	Etnisten myymälöiden maahantuomissa/myymissä elintarvikkeissa	Myyntitiimi TRE	2021-	Oivarivin 11.1.lisäaineet, aromit ja entsyymit valvonta

	Muistilistan laatiminen tarkastusten avuksi.	käytettyjen esim. värien lainmukaisuus			
Elintarvikeparannevalvonta/ kumariini	Suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä (reseptivalvonnan avulla)	Selvittää/varmistaa kumariinin määrä tuotteissa. Ohjata ja neuvoa toimijoita elintarvikeparanteiden käytön hallinnassa.	Kaisa ja Sari, (Maisa + mahdolliset muut leipomotarkastajat)	2021-	Oivarivin 11.1.lisäaineet, aromit ja entsyymit valvonta

Taulukko 5.2 Terveysturvatoimien Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta (mittari)
Palvelusähköpostit + puhelin				
asumisterveys		terveyshaittaepäilyjen selvityspyynnöt + ohjaus ja neuvonta yleisesti	asuntotiimi	2020-2024 (seurataan määriä 2 kk otannalla)
terveydensuojelu	Vastataan toimijoiden kysymyksiin	vastataan kuntalaisten kysymyksiin välitetään sidosryhmien viestejä	tilatiimi vesitiimi	2020-2024
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa				
Sisäilmatyöryhmiin osallistuminen	Tuetaan kohteiden omaa toimintaa ongelmien ratkaisussa	Nopeutetaan ongelmien selvittelyä	tilatiimi	2020-2024/ määrät
Vesilaitosten valvontaohjelmien päivittäminen	Tehdään yhdessä, lainsäädäntömuutosten päivittäminen toimintaan (Juomavesidirektiivi)	Lakisääteinen yhteistyö Riskinarvioinnin jatkuva päivitys	vesitiimi	2020 - 2024
Vesilaitosten tilannekuvapalaveri	Terveysturvatoimien ylläpitämä yhteistyöfoorumi alueen vesilaitoksille, tilannekuvaa välitetään tarvittaessa alueen kuntiin, ELY-keskukselle ja AVI:lle		vesitiimi	2020->
Sosiaalitoimen yhteistyö siivottomuustapauksissa koko valvonta-alueella		Tavoitteena tehostaa asunnontarkastusten viranomaisresurssien kohdentamista ja luoda sosiaalitoimen kanssa selkeä käytäntö siivottomuustapausten hoitoon (autetaan asukasta kokonaisvaltaisesti)	asuntotiimi valvontaeläinlääkärit	kevät 2020->
Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus		Osallistutaan terveyshaittojen arviointiin ja ennaltaehkäisyyn koko toiminta-alueella	tilatiimi vesitiimi	2020 -2024
Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta	korjauskohteiden luvittaminen, tiedonkulun parantaminen	melu, savu, pöly, rotti ja siivottomuustapausten hoitaminen - yhteistyö ja prosessit kuntoon -->prosessien tehostus	asuntotiimi tilatiimi	2020 -2024
Vesihuollon kehittämiseen liittyvä yhteistyö	Osallistutaan aktiivisesti vesihuollon kehittämiseen ja suunnitelmien laatimiseen yhteistyössä eri viranomaisten ja vesihuoltolaitosten kanssa		vesitiimi	2020 - 2024

Varautumiseen liittyvä yhteistyö kaikkien alueen kuntien kanssa	Yhteydet alueen kuntien varautumiseen ja viestintään	Häiriötilannesuunnitelmien ja yhteystietojen jatkuva päivitys KUJA-konseptin hyödyntäminen	vesitiimi	2020 - 2024
Yhteistyö kasvatus- ja opetustoimen kanssa	Asiantuntija- ja viranomaiskommentit sekä lausunnot valmisteilla olevista asioista		tilatiimi	2020 - 2024
Viranomaisten yhteistarkastukset kouluihin ja päiväkoteihin	tukee kohteiden omaa riskinarviointia	toimialojen välistä yhteistyötä tarkastuksissa edistetään koko alueella	tilatiimi	2020 - 2024
Majoitus Airbnb Ilmoitustarve (tesu, rava, pela, hallinto palaveri)	poikkihallinnollinen keskustelu	Todennäköistä että airbnb majoitus (verotus, valvonta, suhde muuhun majoitustoimintaan) tulee keskusteluun		2024
Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta
Seminaarit ja koulutustilaisuudet				
Sisäilma-asioihin viestintäsuunnitelma (iltakoulu valtuustolle, blogeja, seminaari)	Tuemme kaupungin sisäilmatyöryhmän sekä kohdekohtaisten ryhmien toimintaa. Yhteistyö Tampereen kaupungin viestintäyksikön kanssa. Viestintäsuunnitelma monipuolisesta tiedottamisesta. Yhteydet muiden kuntien viestintään	paikallisia ja valtakunnallisia puhujia (TTL, STM, Tays), kaikilla mahdollisuus kuunnella (striimaus) Lisätään tietoisuutta työstä, jota tehdään sisäilma-asioissa julkisella sektorilla	tilatiimi asuntotiimi	2020 -2024
viranomaisten yhteinen seminaari + ohjemateriaali kauneushoitoloille	selkeytetään viranomaisten roolia ja vaatimuksia toimijoille	Viranomaisyhteistyö Tukes, Avi, Valvira, STUK ja TESU -	tilatiimi	2021-2024
Vesiosuuskuntakoulutus	tuki riskinarviointiin, häiriötilannesuunnitelmien päivitys, juomavesidirektiivin uudistuksen vaikutukset	vesiepidemioiden ehkäiseminen	vesitiimi	2021 ->
Ohjausta ja neuvontaa yksityisille päivähoiton järjestäjille	tuetaan pyynnöstä ja järjestetään tilaisuuksia	Epidemioiden ehkäiseminen	tilatiimi	2020 -2024

Koulutusta as. osakeyhtiöiden ja vuokratotaloyhtiöiden isännöitsijöille	Legionellan torjuntatoimet, siivottomuustapausten hoito, yleisesti asumisterveysasioiden selvittämisprosessit (kiint. omistajan vastuu ja viranomaisen rooli) radon-tietoisuus	Ennaltaehkäistään legionella-tapauksia Nopeutetaan prosesseja, ohjaus sosiaalitoimeen Tunnetaan pitoisuudet, tehdään tarpeelliset toimenpiteet	asuntotiimi	syksy 2020 2021->
Koulutusta kaupungin isännöitsijöille			tilatiimi	2021 - 2024
Pyynnöstä pidettävät ohjaus- ja neuvontatilaisuudet eri toimialoille	Järjestetään tarvittaessa omavalvontaa tukevia toimialakotaisia tilaisuuksia	Toimialan tukeminen edistää elinympäristön terveydensuojelua	kaikki	2020 - 2024
Lausunnot kaavoista sekä rakennus- ja ympäristöluvista		Yhteistyö, terveysvaikutusten arviointi	kaikki	2020 - 2024

Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta
Projektit				
Pintapuhtausprojekti (koulut, päiväkodit, kauneushoitolat, liikuntatilat)	tietoa puhtauden tasosta toimijalle, siivouksen merkitys	Tulokset nettijulkaisuun kuntalaisten luettavaksi	tilatiimi	2020
Pintapuhtausprojekti Sosiaalialan laitokset			tilatiimi	2022
Pintapuhtausprojekti Saunat			tilatiimi	2022-2023
Radon-tietoisuuden lisääminen	tieto mittaustarpeista sosiaalialan laitoksille	Tunnetaan radon-pitoisuudet ja tehdään tarvittavat toimenpiteet	tilatiimi	kevät 2020
Pienten talusvesiosuuskuntien valvonnan yhtenäistäminen ja ohjaus	ohjaus ja neuvonta riskinarvioinnissa, uudistustarpeen arvioinnissa	ehkäistään vesiepidemioita	vesitiimi	2021

Taulukko 6.5 Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta v. 2022

Kohdeluokitus	Kohdemäärä	Tarkastustiheys	Tarkastusmäärä / vuosi	Tarkastusmäärä 2022	Tarkastukseen käytettävä aika tuntia	Aika yhteensä htpv 2022
Toimintaluokka ja toimintatyyppi						
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja muu luovutus, sekä nikotiininesteiden myynti						
Vähittäismyynti, tupakka ¹⁾	384	0,5	192	265	2	76
Tukkumyynti, tupakka tai nikotiininesteet	3	0,5	1,5	2	2	0,6
Nikotiininesteet ²⁾	45	0,5			1	
Nikotiinivalmisteiden myynti						
Vähittäismyynti, nikotiini ³⁾	187	0,5	94	105	0,5	7,5
Tupakointikiellot ja -rajoitukset						
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	31	0,3	9	25	2	7,0
Toiminnot yhteensä	650		297	397		91,1

Valvontasuunnitelmataulukoiden merkintöjen selityksiä:

1 htpv = 7 h

Tarkastustiheys

0,5 joka toinen vuosi

0,3 kerran kolmessa vuodessa

0,2 kerran viidessä vuodessa

1) Yksittäisiä tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteitä on alueella noin 700 kpl. Yhdessä myyntipaikassa on yleensä useita myyntipisteitä.

2) Nikotiininesteiden vähittäismyyntiä valvotaan tupakkatuotteiden valvonnan yhteydessä samoilla tarkastuskäynneillä.

3) Nikotiinivalmisteita myydään tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteiden yhteydessä. Niiden yksittäisten myyntipisteiden määrää ei tilastoida.

Taulukko 7.2. EHO resurssitarpeen kartoitus

EHO Tampereen ympäristöterveys 2020 – 2024 Resurssitarpeen kartoitus	
1. Eläintilojen määrät alueella:	
<i>a. Tuotantoeläintilat (lkm)</i>	
▪ Nautatilat	253
▪ Sikatilat	67
▪ Lammas- ja vuohitilat	356
▪ Hevostilat	355
▪ Siipikarjatilat	447
▪ Vesiviljelylaitokset	5
▪ Turkistarhat	1
▪ Tarhatun riistan tilat	12
▪ Mehiläistarhat	90
▪ Muut tuotantoeläinyksiköt	4
<i>b. Lemmikit (lkm)</i>	
▪ Arvio lemmikkien määrästä	41 270
2. Eläinlääkäripalvelut	
<i>a. Terveystuotosopimukset</i>	
Nauta	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	134
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	130
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	53 %
Sika	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	14
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	14
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	15
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	15
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	3%
Muut terveystuotosopimukset	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	-
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	-
Terveystuototyön resurssitarve, htv	0,3
<i>b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta</i>	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuoto)	3200
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	2800
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm)	400
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	10000
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	8200
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm) (Evidensia)	1800
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve, htv	8,4
3. Eläinten terveyden valvonta	
<i>a. Terveystuoto</i>	
Pakolliseen terveystuotoon kuuluvat tilat (lkm)	20
▪ Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15

▪ Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	-
▪ Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	-
▪ Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	2
Vesiviljelyeläinten terveysvalvontakohteet	5
Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat	yht. n. 25 (mm. lakimuutoksia)
▪ Maedi-visna / CAE	4
▪ Scrapie	4
Nautojen Mycoplasma vast.ojelma	29
<i>b. Muu eläinten terveyden valvonta</i>	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve, htv	0,3
4. Sivutuotevalvonta	
▪ Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	4
▪ Ilmoitetut haaskat	4
▪ Sivutuotealan laitokset	25
▪ Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve, htv	0,2
5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	
<i>a. Ilmoituksenvaraiset kohteet (lkm)</i>	
▪ Kennelit	29
▪ Hevostallit	105
▪ Riistanhoidolliset tarhat	7
▪ Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	2
▪ Eläinkaupat	12
▪ Eläinhoitolat	13
▪ Vakinaiset porotarhat talvikaudella	
<i>b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (lkm)</i>	
▪ Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	400
<i>c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta</i>	50
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve, htv	3,6
6. Eläinlääkintähuollon henkilöresurssit	
<i>a. Eläinlääkärit (htv):</i>	
▪ Eläinlääkäripalvelut	8,4
▪ Eläinten terveyden valvonta	0,6
▪ Sivutuotevalvonta	0,2
▪ Eläinten hyvinvoinnin valvonta	3,6
▪ Muut tehtävät (sektorin esimies)	0,2
Eläinlääkärit yhteensä	13 (12,8 htv)
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä	9
<i>b. Muut kuin eläinlääkärit</i>	
▪ Eläintenhoitaja/avustaja	4 eläinlääkäreiden itse palkkaamaa + 1 oppisopimuksessa
▪ Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
▪ Muut tehtävät, toimisto	0,8
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	3,2
<i>c. Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (laajuus)</i>	
▪ Ostopalveluiden laajuus ja laatu	Pieneläinpäivystys ostopalveluna

